Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2027

aktualizacja

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

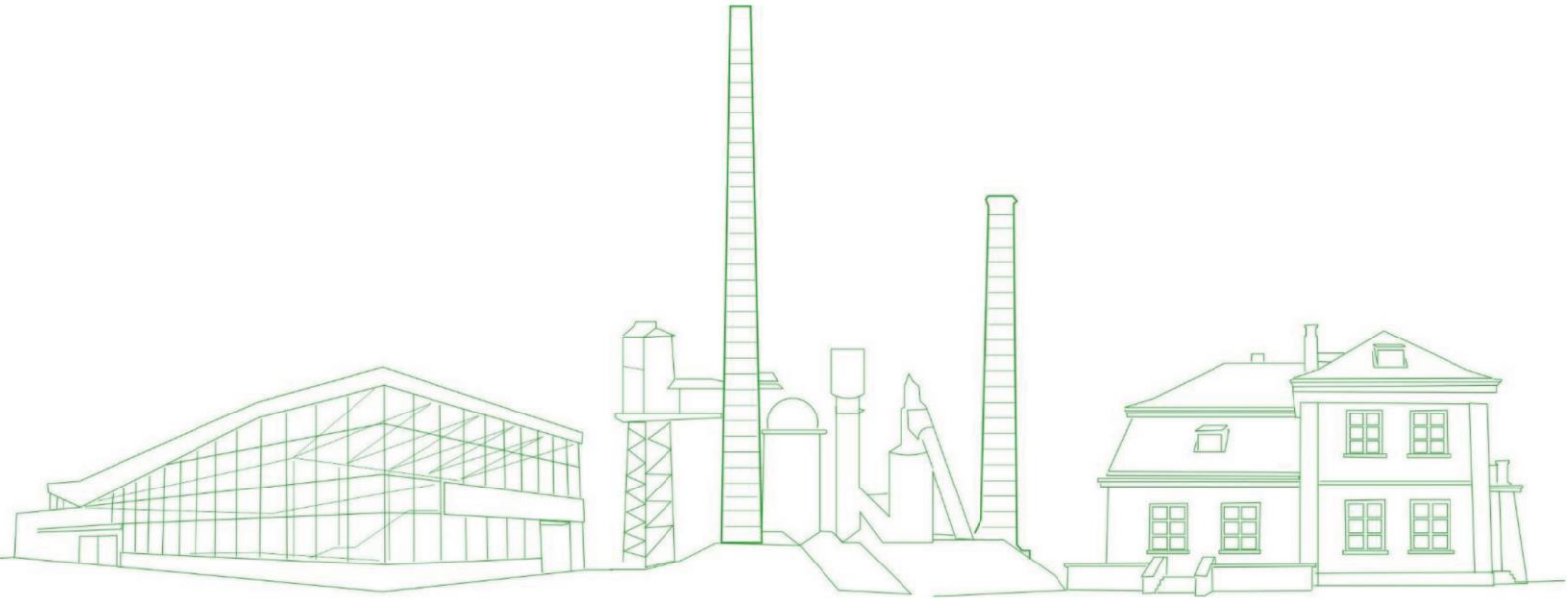

Data opracowania: 16.01.25 r.

STARACHOWICE OD nowa

Dokument został opracowany przez zespół specjalistów w składzie:

mgr inż. Adrianna Siekierka

Spis treści

1. Przedmiot i zakres opracowania ... 4
2. Zakres prognozy ... 5
3. Metody pracy i materiały źródłowe ... 7
4. Opis projektu Gminnego Program Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2027 oraz główne cele i kierunki działań ... 8
4.3. 4.1 Zawartość Programu Rewitalizacji ... 8
4.4. 4.2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji ... 9
4.5. Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy ... 15
4.6. Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi na poziomie województwa ... 22
5. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji ... 24
5.1. Tło demograficzne ... 24
5.2. Sfera gospodarcza ... 28
5.3. Sfera gospodarcza ... 31
5.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna ... 35
5.5. Sfera techniczna ... 53
5.6. Istniejący stan środowiska ... 60
5.6.1. Klimat ... 60
5.6.2. Jakość powietrza ... 61
5.6.3. Wody ... 65
5.6.4. Hałas ... 72
5.6.5. Gleby ... 74
5.6.6. Zasoby przyrodnicze ... 75
5.6.7. Powierzchnia terenu, gleby, szata roślinna, sposób zagospodarowania na podstawie Opracowania ekofizjograficznego terenu miasta Starachowice – obszar rewitalizacji ... 78
6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym ... 80
7. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu ... 80
7.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko ... 120
7.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody ... 121
7.3. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta ... 123
7.4. Ludzie ... 127
7.5. Powietrze atmosferyczne ... 127
7.6. Klimat ... 128
7.7. Zabytki oraz dobra materialne ... 129
7.8. Zasoby naturalne ... 129
7.9. Wody ... 129
7.10. Krajobraz i powierzchnia ziemi ... 132
7.11. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne ... 133
VIII. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu ... 136
IX. Propozycja działań alternatywnych ... 142
X. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne ... 142
XI. Monitorowanie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji ... 143
XII. Podsumowanie i wnioski ... 149
XIII. Streszczenie w języku niespecjalistycznym ... 150
XIV. Zestawienie tabel, map oraz rysunków ... 156

1. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Gminnego Program Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2027* (GPR). Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112).

Zgodnie z zapisami artykułów 46 Ustawy OOŚ, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty następujących dokumentów strategicznych:

1. planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
2. polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Zgodnie z artykułem 47 Ustawy OOŚ przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 Ustawy OOŚ, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione powyżej, jeżeli wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Projekt *Gminnego Program Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2027* wpisuje się w powyższy katalog dokumentów.

Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu *Gminnego Program Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2027* nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

2. Zakres prognozy

Zakres prognozy powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112).

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza ponadto określa, analizuje i ocenia:

1. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
2. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
3. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
4. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
5. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarowych form ochrony przyrody;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Kielcach (znak pisma: WOO-III.410.38.2024.DB.2, WOO-III.411.23.2024.DB z dnia 6 grudnia 2024 r.) oraz Świętokrzyskim Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym (znak pisma NZ.9022.5.89.2024 z dnia 30 grudnia 2024 r.).

3. Metody pracy i materiały źródłowe

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112). Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotycząca oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono tabelarycznie. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji.

4. Opis projektu Gminnego Program Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2027 oraz główne cele i kierunki działań

4.3. 4.1 Zawartość Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2027 (dalej: GPR lub Program) został sporządzony zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. 2024 poz. 278). Program zawiera wszystkie niezbędne elementy wskazywane przez powyższą Ustawę. Schemat GPR został przedstawiony na poniższej infografice.

Aktualizacja Programu przeprowadzona w 2024 roku wprowadziła następujące zmiany:

- Dostosowanie dokumentu pod względem formalnym do ustawy o rewitalizacji (Dz.U. 2024 poz. 278).
- Aktualizacja danych w obrębie diagnozy pogłębionej.
- Wskazanie zgodności z nowymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.
- Aktualizacja listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych – wskazanie zakończonych projektów, zmian w projektach, propozycja nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Potrzeba aktualizacji programu wynika z kilku czynników. Proces rewitalizacji w Starachowicach nie został zakończony, wiele przeprowadzonych przedsięwzięć wymaga kontynuacji lub przemodelowania w związku ze zmieniającymi się warunkami społeczno-gospodarczymi. Ponadto w ogólnopolskich trendach dotyczących rewitalizacji badacze procesu odchodzą od uznania rewitalizacji za rodzaj interwencji, a skłaniają się ku rozpatrywaniu jej, jako swoistej polityki rozwojowej miast i gmin. Doświadczenia rewitalizacyjne zdobyte w latach 2016-2023 pozwalają stwierdzić, iż zdecydowana większość przeprowadzonych działań była skuteczna (co potwierdzają również wyniki badań ewaluacyjnych), niemniej jednak nie można uznać rewitalizacji w Starachowicach za skończoną. Przeprowadzone zmiany w przestrzeniach publicznych w wielu przypadkach doprowadziły do pozytywnej zmiany społecznej, należy jednak także pamiętać, że tego typu zmiany powodują również naturalny opór społeczny przed tym, co nowe i rodzą w mieszkańcach pytania: „dlaczego coś zmieniać", „czy na pewno było to konieczne". W związku z powyższym aktualizacja programu rewitalizacji nie będzie stanowiła tylko rozszerzenia planu rozwoju Starachowic, ale będzie swoistym narzędziem komunikacji planowanych zmian. Dodatkowo przeprowadzone dotychczas inwestycje wymagają dopełnienia w innych częściach obszaru rewitalizacji, ponieważ aktualnie wytwarzają znaczący kontrast pomiędzy tym, co zrewitalizowane a tym, co pozostawione.

4.4. 4.2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji, którego dotyczy niniejszy Program został wyznaczony zgodnie z wymogami Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. na podstawie diagnozy problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, występujących na terenie całego miasta (art. 9 ust. 1). Diagnoza stanowi załącznik nr 2 do Uchwały nr VII/17/2016 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 24 czerwca 2016 r. w sprawie wyznaczenia na terenie Gminy Starachowice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji wynosi 3,54 km^2 co stanowi 11,11% całkowitej powierzchni Starachowic. Obszar jest zamieszkiwany przez 10 416 osób, co stanowi 20,86% mieszkańców miasta.

Obszar rewitalizacji nie został podzielony na podobszary i składa się z 7 jednostek urbanistycznych, które poddane zostały diagnozie. Tak wyznaczony obszar, pomimo że różnorodny (dominujące funkcje to mieszkaniowa i rekreacyjna) jest traktowany w niniejszym programie jako jeden spójny obszar, dla którego jako całości zostanie wskazana wizja, cele i kierunki działań rewitalizacyjnych.

Mapa 1 Delimitacja obszaru rewitalizacji

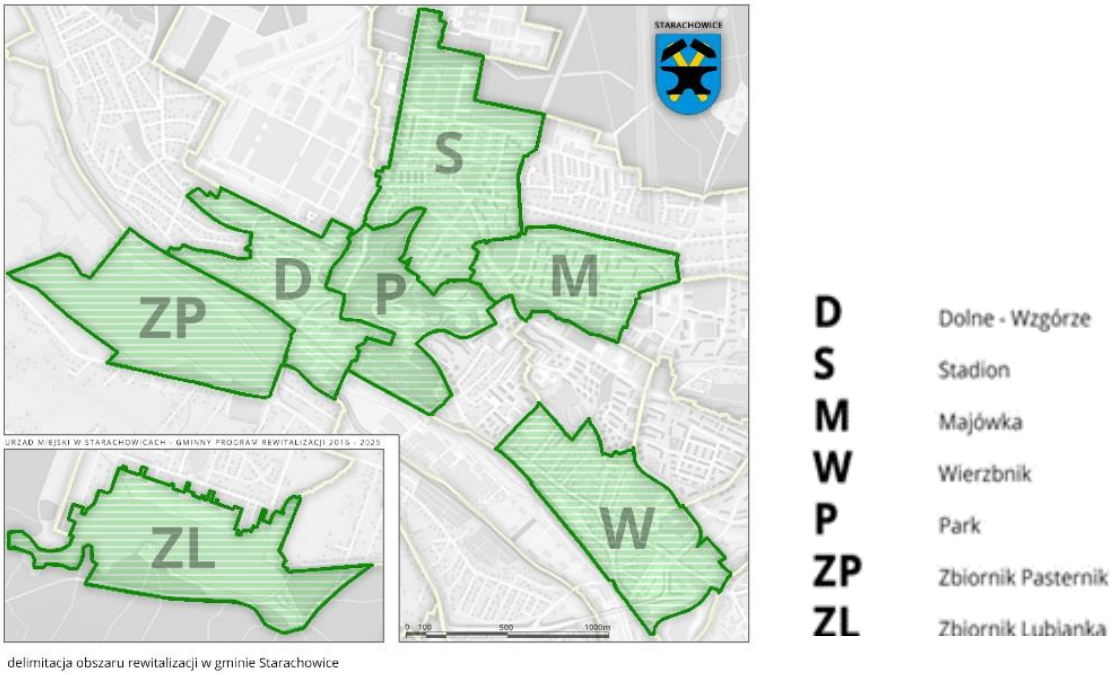

Źródło: Opracowanie własne

Obszar rewitalizacji w Starachowicach charakteryzuje intensyfikacja negatywnych zjawisk w sferze społecznej przy jednoczesnym występowaniu negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej. Obszar zamieszkały charakteryzuje przede wszystkim wysoki odsetek osób bezrobotnych i korzystających z zasiłków MOPS, ubóstwo, problemy alkoholowe, niska aktywność społeczna oraz niska jakość przestrzeni publicznych. W sferze gospodarczej obszar rewitalizacji boryka się z problemami słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw (zwłaszcza niewielkich lokali usługowych bądź handlowych) oraz z niewykorzystaniem potencjału gospodarczego, którym dysponuje Zbiornik Wodny Lubianka i Park Miejski oraz obszar Starachowic Dolnych. W sferze środowiskowej na obszarze rewitalizacji mamy do czynienia głównie z zanieczyszczeniem powietrza, a w przypadku Zbiornika Wodnego Pasternik również z zanieczyszczeniem i zamuleniem dna. W sferze funkcjonalno-przestrzennej obszar rewitalizacji charakteryzuje chaos przestrzenny oraz wysoki stopień degradacji przestrzeni publicznych. W sferze technicznej natomiast można zauważyć zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.

Koncepcja rewitalizacji dla gminy Starachowice opiera się na wykorzystaniu lokalnych potencjałów w celu aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także pobudzenia

aktywności gospodarczej oraz modernizację przestrzeni publicznych i zdegradowanych obiektów budowlanych, które mają służyć poprawie jakości życia mieszkańców. W tym kontekście szczególne istotne jest wykorzystanie niszczejących obiektów budowlanych (m.in. budynki dworców, budynek Pałacyku) oraz zdegradowanych terenów rekreacyjnych (Zbiorniki Wodne Lubianka i Pasternik, Park Miejski ze Starachowickim Centrum Kultury), w celu nadania im nowych funkcji społecznych oraz wykorzystania potencjału, który może posłużyć do stymulacji lokalnej gospodarki i tworzenia nowych miejsc pracy.

Dokonując charakterystyki obszaru rewitalizacji należy zwrócić uwagę na pewne wewnętrzne zróżnicowania w odniesieniu do problemów przestrzennych, funkcjonalnych i społecznych, które dotykają poszczególne osiedla/jednostki tworzące obszar rewitalizacji:

I. Dolne-Wzgórze *oznaczenie osiedla/strefy* D

Dolne-Wzgórze to strefa, którą wyróżnia szczególna koncentracja negatywnych zjawisk społecznych spośród wszystkich jednostek znajdujących się na obszarze rewitalizacji. To właśnie tam notowane jest najwyższe bezrobocie i najwyższy odsetek osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jednostka Dolne-Wzgórze jest również najbardziej zróżnicowana w zakresie przestrzennym na obszarze rewitalizacji.

W ramach tej jednostki można wyróżnić:

- **Strefę ul. Adama Mickiewicza:** zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna wraz ze szkołą podstawową.
- **Strefę ul. Zakładowej:** budynki mieszkalne.
- **Strefę kolonii robotniczej przy ul. Robotniczej i ul. Widok:** kolonia mieszkaniowej zabudowy wielorodzinnej. Obejmuje 16 budynków powstałych w latach 1922–24.
- **Strefę ul. Nadrzecznej:** teren zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej.
- **Starachowice Dolne:** teren związany z placem dworcowym i historycznymi traktami do niego prowadzącymi. Znajduje się tu nieczynny budynek dworca z rozległym placem ze stanowiskami komunikacji autobusowej, pierzejowa zabudowa ul. Radomskiej z handlowymi parterami, chaotyczna zabudowa pawilonów przy ul. Hutniczej. Starachowice Dolne pełnią głównie funkcje handlowo-usługowe i komunikacyjne jednak mimo bliskości PK są ubogie w usługi wyższego rzędu.
- **Strefę ul. Wielkopiecowej:** strefa przestrzennie niezorganizowanego handlu i usług.

II. Stadion *oznaczenie osiedla/strefy* S

W skład jednostki wchodzą strefy o zróżnicowanym charakterze funkcjonalno-przestrzennym:

- **Strefa usługowa przy stadionie:** Stadion Miejski, kryta pływalnia, dwie szkoły średnie (II LO, ZSZ

nr 3) oraz opuszczony budynek szpitala (z 1939 r.).

- **Strefa osiedla przy ul. Radomskiej:** wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa.
- **Strefa Kolonii Urzędniczej:** zabudowa mieszkaniowa oraz zabytkowy przedwojenny budynek Willi Dyrektora Zakładów Starachowickich, potocznie zwany „Pałacykiem".
- **Strefa Małej Kolonii Urzędniczej:** jedna z najstarszych kolonii mieszkaniowych w Polsce, wybudowana w idei „miasta ogrodów". Na terenie strefy znajdują się pojedyncze obiekty usługowe.
- **Strefa osiedla Harcerska:** mieszkalna zabudowa wielorodzinna wzdłuż ul. Szkolnej, Harcerskiej, Konstytucji 3 Maja i Oświatowej. Na tym obszarze znajduje się przedwojenna willa dyrektora Lasów Starachowickich, obecnie użytkowana przez Hufiec ZHP.
- **Strefa usługowa przy ul. Bankowej:** obiekty usługowe.

III. Majówka *oznaczenie osiedla/strefy* M

W ramach jednostki można wyodrębnić następujące strefy:

- **Strefa ul. 8 Maja:** zabudowa jednorodzinna po północnej stronie ulicy.
- **Strefa ul. 8 Maja – osiedle spółdzielcze:** obszar zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej.
- **Strefa osiedla Majówka – cz. północna:** budynki wielorodzinne. W strefie tej znajduje się Przedszkole Miejskie nr 2 oraz siedziba MOPS i STBS.
- **Strefa osiedla Majówka – cz. południowa:** pierwsze powojenne osiedle mieszkaniowe.
- **Strefa przy skarpie:** na terenie strefy położone są budynki Sądu Rejonowego i powiatowego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Na tym terenie zaplanowano w latach 50. XX w. centralny plac miasta, przy którym miały być zlokalizowane najważniejsze budynki publiczne rozwijającego się „miasta przemysłowego", w tym ratusz.
- **Strefa usługowa przy al. Armii Krajowej:** usługi publiczne (m.in. policja i straż pożarna).

IV. *Wierzbnik* *oznaczenie osiedla/strefy* W

W ramach jednostki można wyodrębnić następujące strefy:

- **Strefa wschodnia:** osią tej strefy jest historyczny trakt łączący funkcjonujące niegdyś (1624-1939) miasteczko Wierzbnik z osadą fabryczną Starachowice. Dominuje tu zabudowa dwukondygnacyjna z usługami zlokalizowanymi w parterach.
- **Strefa zachodnia:** obszar związany z głównym placem Wierzbnika – Rynkiem oraz uliczkami od niego odchodzącymi.
- **Strefa usługowa:** targowisko miejskie z trzema budynkami handlowymi.
- **Strefa usługowa – północna:** obiekty użyteczności publicznej.

V. *Park* *oznaczenie* osiedla/strefy P

W skład jednostki wchodzą:

- **Otoczenie Starachowickiego Centrum Kultury:** teren w bezpośrednim sąsiedztwie najważniejszego obiektu kultury Gminy Starachowice.
- **Park Miejski:** park rozpościera się na skarpie doliny rzeki Kamiennej, charakteryzuje się urozmaiconą rzeźba terenu oraz różnicą poziomów ok. 30 m.
- **Szlakowisko:** obszar, na którym wylewano gorącą szlakę wielkopiecową dowożoną koleją przemysłową, która po zastygnięciu utworzyła sztuczną skałę i od momentu zamknięcia zakładu hutniczego w latach 60. XX w. zarosła zielenią i wtopiła się w parkowy krajobraz tej części miasta.
- **Strefa usługowa przy Starostwie:** strefa usług publicznych.
- **Muzeum:** Muzeum Przyrody i Techniki na terenie zakładu Wielkopiecowego.

VI. *Zbiornik Wodny Pasternik* *oznaczenie osiedla/strefy* ZP

Sztuczny zbiornik wodny na rzece Kamiennej widnieje na dokumentach kartograficznych już w I poł. XIX w. Zbiornik był przebudowywany w związku z kolejnymi koncepcjami zakładów przemysłowych. W latach 80. XX w. wykonano częściowe pogłębienie starachowickiego stawu, przedłużenie grobli oraz regulację Kamiennej, która przyczyniła się do intensywnego zamulania i wypłycania części północnej. W 2006 r. w północno-zachodniej części zbiornika utworzono użytek ekologiczny o pow. 12,6 ha. Zbiornik Pasternik jest silnie związany z historią i dziedzictwem przemysłowym miasta. Jest integralną częścią krajobrazu Starachowic Dolnych. Od strony południowej – drogi krajowej, tworzy charakterystyczną panoramę widokową tej części miasta. Zagospodarowanie terenów wokół zbiornika wzmocni atrakcyjność tego terenu i przysłuży się rozwojowi drobnej przedsiębiorczości. Pobliże węzła komunikacyjnego sprawia, że zbiornik, jak i jego najbliższe otoczenie może spełniać istotną rolę społeczną i kulturową.

VII. *Zbiornik Wodny Lubianka* *oznaczenie osiedla/strefy* ZL

Zbiornik Wodny Lubianka ma szczególne znaczenie w obszarze rewitalizacji, jest miejscem rekreacji zarówno dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i pozostałych mieszkańców miasta. Zbiornik powstał w latach 80. XX w. na obszarze powydobywczym, w miejscu doliny z wyrobiskami piachu. Planowano wówczas stworzenie dużego ośrodka rekreacyjnego, jednak pomimo upływu lat tereny wokół zbiornika nie zostały zagospodarowane. Do chwili obecnej wykonano szczątkową infrastrukturę służącą rekreacji: molo, zaplecze sprzętów wodnych czynne w sezonie wakacyjnym oraz wyrównane place na trawiaste boiska. Infrastruktura wymaga jednak uzupełnienia i kapitalnego remontu. Teren ma duży potencjał turystyczny (na półwyspie od strony południowej znajduje się ośrodek harcerski,

w którym organizowane są obozy, a okolica zalewu stanowi punkt wypadowy dla wycieczek w kierunku Gór Świętokrzyskich). Dzięki odpowiedniemu zagospodarowaniu Lubianka może stać się motorem napędowym dla lokalnej gospodarki. W sezonie letnim z powodu złej infrastruktury i nieodpowiedniego zagospodarowania zbiornik nie jest atrakcyjnym miejscem dla spędzania wolnego czasu i szczególnie wieczorem oraz poza sezonem jest postrzegany przez mieszkańców obszaru rewitalizacji jako miejsce niebezpieczne. Zagospodarowanie zbiornika to szansa na nowe miejsca pracy dla bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji w usługach i handlu. Docelowo w ramach rewitalizacji planowane jest zlokalizowanie przy Lubiance siedziby spółdzielni socjalnej, zatrudniającej osoby z obszaru rewitalizacji, które są w najtrudniejszej sytuacji społecznej. Rolą spółdzielni będzie dbanie o czystość i porządek tego terenu oraz innych terenów rekreacyjnych w mieście. Lokalizacja spółdzielni przy Lubiance sprawi, że zatrudnione tam osoby zmienią swoje otoczenie, będą spotykać się z innymi mieszkańcami miasta oraz turystami, poczują się częścią większej wspólnoty co wzmocni ich pewność siebie oraz podniesie samoocenę.

Mapa 2 Funkcje budynków na obszarze rewitalizacji

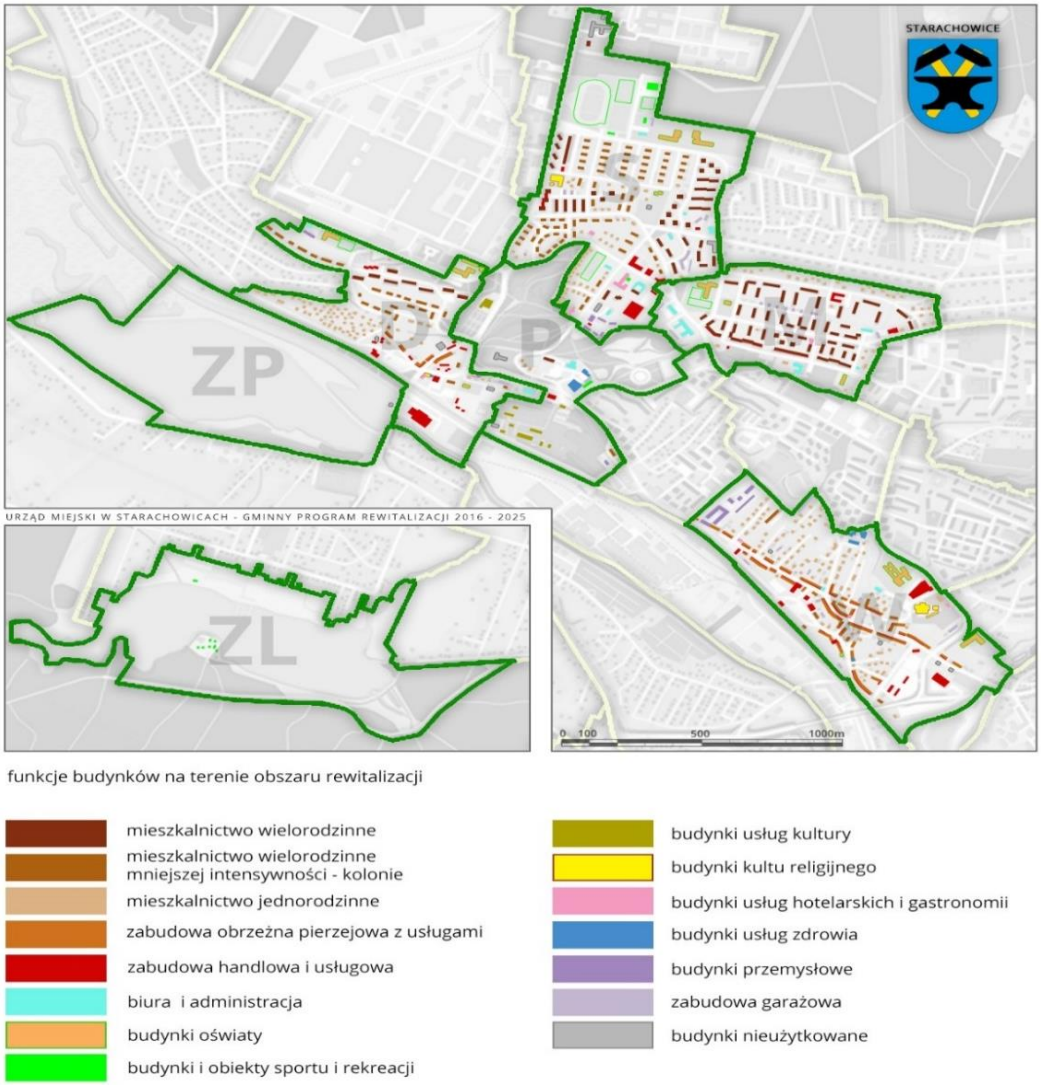

Źródło: Opracowanie własne

4.5. Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Strategia rozwoju gminy

Strategia Rozwoju Gminy Starachowice na lata 2018–2027 została uchwalona 20 grudnia 2018 r. (uchwała nr XVI/8/2018 Rady Miejskiej w Starachowicach). Kreuje ona wizję Starachowic jako miasta przyjaznego do zamieszkania, miasta czystego, miasta dobrze skomunikowanego i miasta zintegrowanego oraz formułuje cele strategiczne w trzech obszarach planowania strategicznego:

- w obszarze **„Zagospodarowanie przestrzenne"** wyznaczono cel strategiczny 1: „Miasto nowoczesne i atrakcyjne – udoskonalenie struktury przestrzennej".
- w obszarze **„Polityka społeczna"** wyznaczono cel strategiczny 2: „Usługi publiczne wysokiej jakości".
- dla obszaru **„Polityka gospodarcza"** wyznaczono cel strategiczny 3: „Wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej w oparciu o potencjał gospodarczy".

Strategia została podzielona na dwie części: diagnostyczną i planistyczną, co jest zbieżne z układem Programu rewitalizacji, w którym również można wyróżnić część skupiającą się na zidentyfikowaniu problemów i część, w której programuje się interwencję rewitalizacyjną. W Strategii wprost wskazano role rewitalizacji w mieście oraz spójność pomiędzy strategią a GPR. W treści części planistycznej Strategii zapisano *(…) strategia rozwoju, w związku z tym, że jest dokumentem horyzontalnym miasta, stanowi rozwinięcie i uzupełnienie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2025. Rekomendacje tam zawarte stanowią ważny element wizji, jak również wyznaczają sposób definiowania miasta jako wspólnoty wszystkich mieszkańców. Po drugie, wyznaczone założenia rozwojowe strategii stanowią łącznik pomiędzy trwającymi działaniami rewitalizacyjnymi, a polityką stymulowania wzrostu społeczno-gospodarczego w mieście oraz docelowo posłużą poszerzeniu działań wpisujących się w ideę Smart City.*[1]

W strategii opisano elementy składające się na politykę rozwojową Starachowic, w której na jednym poziomie traktuje się Strategię Rozwoju i Gminny Program Rewitalizacji wraz z ideą Smart City. Kompleksowe podejście polityki rozwojowej samorządu Starachowic zmierza do ograniczenia i rozwiązania problemów społeczno-gospodarczych i jednocześnie do budowy nowoczesnego inteligentnego miasta. Poniżej przedstawiono schemat, który ilustruje poszczególne etapy planowania rozwoju w Starachowicach. Podczas opracowywania Strategii obowiązywał GPR z perspektywą do 2025 r., stąd taki zapis na schemacie. Jednak z uwagi na jedyne wydłużenie perspektywy GPR, bez zmian głównych założeń i kierunków interwencji rewitalizacyjnej przyjmuję się pełną spójność pomiędzy Strategią a aktualizacją GPR.

[1] *Strategia Rozwoju Gminy Starachowice na lata 2018-2027 rozdz. Główne założenia rozwoju Starachowic, Str. 61*

	GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI STARACHOWICE OD NOWA	STRATEGIA ROZWOJU MIASTA	STARACHOWICE SMART CITY
IDEA PRZEWODNIA	Wdrożenie zasady zrównoważonego rozwoju oraz ograniczenie nierówności rozwojowych.	Minimalizowanie dystansu rozwojowego i wzrost w oparciu o priorytety tematyczne.	Inteligentny rozwój miasta w oparciu o zaawansowane technologie.
KLUCZOWE DZIAŁANIA	Rewitalizacja, polityka senioralna, integracja społeczna	Ograniczenie kryzysu demograficznego, atrakcyjna przestrzeń publiczna, sprawne usługi publiczne	Inteligentna gospodarka, mobilność, inteligentne środowisko, inteligentne rządzenie
PERSPEKTYWA	2016-2025	2018-2027	perspektywa długookresowa

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Starachowice na lata 2018-2027

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Starachowice jest komplementarny ze Strategią Rozwoju Gminy. Z uwagi na bezpośrednie odniesienia i oddziaływanie jednego dokumentu na drugi należy wskazać, że poza komplementarność oba dokumenty wykazują w pewnym stopniu współzależność. Ostatnim z czynników wskazujących na spójność dokumentów jest przyjęty w Strategii, w ramach celu strategicznego 1 *Miasto nowoczesne i atrakcyjne – udoskonalenie struktury przestrzennej,* kierunek działań **1a Rewitalizacja.**

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

W chwili sporządzania niniejszego dokumentu obowiązywało Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Starachowice (dalej: Studium), przyjęte uchwałą nr II/7/96 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 27 lutego 1996 r. wraz ze zmianami przyjętymi: uchwałą nr XII/1/2005 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 24 października 2005 r., uchwałą nr IV/5/08 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 25 kwietnia 2008 r. oraz uchwałą nr XII/12/2021 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 26 listopada 2021 r. Ostatnia ze zmian Studium dotyczy obszaru w granicach administracyjnych miasta Starachowice, zatem objęty nią jest także obszar rewitalizacji.

Studium jest dokumentem określającym główne uwarunkowania i kierunki kształtowania polityki przestrzennej dla całości miasta. Dokument ten jest aktem wewnętrznego kierownictwa gminy - oznacza to, że jest wiążący dla władz miasta przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązujące studium wskazuje, że **głównym, strategicznym celem polityki przestrzennej jest zapewnienie godziwych warunków życia, odpowiadających współczesnym potrzebom**

i oczekiwaniom. Cel ten powinien być osiągnięty przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. W studium wydzielono obszary zabudowane, w tym tereny wymagające przekształceń i rewitalizacji oraz tereny przeznaczone pod zabudowę.

Pod względem realizacji działań rewitalizacyjnych w studium określono, że mają one polegać na *„interwencji planistycznej w celu uporządkowania, pogodzenia różnych funkcji, przekształcenia własności oraz utrzymania rezerwy terenów pod funkcje publiczne (...), a także ze względu na potrzebę ochrony wartości kulturowych".*

Dodatkowo określono następujące obszary priorytetowe dla rozwoju miasta, wymagające przekształceń rehabilitacyjnych, rekultywacji lub remediacji:

- *Obszarem wymagającym zorganizowanych działań rewaloryzacyjnych (rewitalizacji) jest Wierzbnik – historyczna część miasta.*
- *W warunkach Starachowic, główną barierę stanowi stan własności gruntów, jego rozdrobnieniem brak potencjału inwestycyjnego jego właścicieli. Polityka gminy powinna polegać na świadomym stymulowaniem procesów pozyskiwania kompleksów gruntów, w celu przyciągania nowoczesnych inwestycji usługowych o wysokim standardzie. Równoczesne wyprowadzenie ruchu kołowego z tego obszaru, co spowoduje powstanie nowej jakości przestrzeni publicznej,*
- *Organizacja parkingów buforowych i budowa reprezentacyjnych przestrzeni publicznych. Ze względu na centralne położenie w stosunku do zurbanizowanej północnej części miasta przekształcenia i zagospodarowania wymaga obszar Centrum w powiązaniu z pasażem ul. Staszica,*
- *Obszarami ciążącymi do centrum a wymagającymi przekształceń i rehabilitacji są tereny położone między torami kolejowymi a rzeką Kamienną. Obszar ten wymaga, poczynając od ul. Radomskiej uporządkowania, skomunikowania, wyeliminowania funkcji niezorganizowanych składowisk odpadów.*
- *Zmiany wizerunku i rehabilitacji wymagają obszary poprzemysłowe w rejonie zbiornika Piachy.*

Strategia rozwiązywania problemów społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Starachowice na lata 2023-2030 wprowadzona uchwałą nr I/6/2023 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 27 stycznia 2023 r. (dalej SRPS) jest obowiązkowym dokumentem wynikającym z Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593). Zwraca uwagę jej długi, aż 7-letni horyzont czasowy. *Celem opracowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Starachowice na lata 2023-2030" jest określenie ram lokalnej polityki społecznej, z uwzględnieniem m.in. takich obszarów,*

jak pomoc społeczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych, profilaktyka innych uzależnień, przemoc w rodzinie, budownictwo socjalne, edukacja publiczna, ochrona zdrowia, jak również integracja i aktywność społeczna mieszkańców.[2]

Strategia obejmuje szeroko rozumianą politykę społeczną gminy Starachowice oraz zawiera część diagnostyczną, w której zamieszczona została pogłębiona analiza sytuacji społecznej gminy. Badane zmienne przedstawione zostały w ujęciu porównawczym, na tle wskaźników powiatowych, regionalnych i ogólnopolskich, a także z uwzględnieniem danych obejmujących sąsiednie jednostki samorządu terytorialnego. W strategiczno-operacyjnej części Strategii opisane zostały zdiagnozowane problemy Gminy Starachowice, przedstawiono analizę SWOT, a także zestawienie celów ogólnych i szczegółowych wraz z przyporządkowanymi do nich wskaźnikami pomiaru.

Z uwagi na społeczne ukierunkowanie obu dokumentów, Strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera istotne spostrzeżenia i kierunki, które mają odzwierciedlenie w celach i przedsięwzięciach GPR. W poniższej tabeli zaprezentowano wzajemne powiązania pomiędzy założeniami strategicznymi obu z nich.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Starachowice na lata 2023-2030	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Starachowice
CEL STRATEGICZNY 1: Zwiększenie poziomu aktywności i uczestnictwa różnych grup mieszkańców w życiu lokalnej wspólnoty	CEL GŁÓWNY NR 2 Razem możemy więcej. Integracja społeczna sposobem na nowe Starachowice
CEL STRATEGICZNY 2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie sprawnego systemu lokalnych usług społecznych i skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych	CEL GŁÓWNY NR 1 Mieszkańcy zasługują na więcej. Poprawić warunki życia i zamieszkania w Starachowicach
CEL STRATEGICZNY 3: Zapewnienie sprawnego systemu polityki i pomocy społecznej w gminie, w m.in. poprzez współpracę międzyinstytucjonalną	CEL GŁÓWNY NR 4 Strefa – biznes – społeczność Wsparcie potencjału gospodarczego i społecznego miasta

Program Usług Społecznych w Gminie Starachowice

Program Usług Społecznych przyjęty został Uchwałą nr VIII/3/2024 Rady Miejskiej W Starachowicach z dnia 24 maja 2024 r. Program Rewitalizacji w Starachowicach jest ściśle związany z założeniami i celami Programu Usług Społecznych w Gminie Starachowice. Program Usług Społecznych,

[2] *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Starachowice na lata 2023-2030*

realizowany w latach 2024-2026, ma na celu budowanie zintegrowanego systemu usług społecznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców gminy. Program ten, poprzez działalność Centrum Usług Społecznych, integruje różnorodne usługi świadczone przez specjalistów oraz angażuje lokalną społeczność w działania pomocowe, takie jak pomoc sąsiedzka, grupy samopomocowe oraz wolontariat.

Rewitalizacja przestrzeni miejskich, zawarta w Programie Rewitalizacji, wzmacnia działania podejmowane w ramach Programu Usług Społecznych. Modernizacja przestrzeni publicznych, zwiększenie dostępności infrastruktury oraz poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności w obszarach zaniedbanych, sprzyjają integracji społecznej oraz podnoszą jakość i efektywność świadczonych usług społecznych. Program Rewitalizacji poprzez poprawę warunków bytowych, tworzenie nowych miejsc spotkań oraz aktywizację lokalnej społeczności, wspiera cele zrównoważonego rozwoju społecznego wytyczone w Programie Usług Społecznych.

Program Ochrony Środowiska

W dniu 26 lutego 2021 r. Rada Miejska uchwaliła Program Ochrony Środowiska dla Gminy Starachowice na lata 2021-2024 z uwzględnieniem lat 2025-2029 (uchwała nr II/10/2021) Opracowanie zawiera analizę stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Starachowice, która była podstawą do określenia celów, kierunków i zadań wynikających z zdiagnozowanych zagrożeń i problemów. Po przeprowadzeniu diagnozy zdefiniowano 11 celów długo-okresowych, którym przypisano zadania do realizacji. Cele zostały opracowane dla 11 obszarów interwencji:

1) Ochrona klimatu i jakości powietrza
2) Zagrożenia hałasem
3) Pole elektromagnetyczne
4) Gospodarowanie wodami
5) Gospodarka wodno-ściekowa
6) Zasoby geologiczne
7) Gleby
8) Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
9) Zasoby przyrodnicze
10) Zagrożenia poważnymi awariami
11) Edukacja ekologiczna

Program zakłada, że działania poprawiające stan środowiska naturalnego będą prowadzone w formie przedsięwzięć inwestycyjnych – realizowanych w większości przez samorząd oraz jednostki podległe (dotyczących przede wszystkim budowy sieci infrastruktury technicznej) oraz w formie działań organizacyjnych – realizowanych przez samorząd oraz jednostki podlegle i instytucje działające

na terenie gminy w sektorze gospodarki komunalnej, w oświacie, a także we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Podobnie jak w przypadku wyżej opisanych strategii, Program Ochrony Środowiska (POŚ) wykazuje spójność celów z GPR, co wynika choćby z faktu, że GPR jest mocno osadzony w filozofii zrównoważonego rozwoju. Tym samym ochrona środowiska staje się, na zasadzie synergii, jednym z naturalnych kierunków działań sprzyjających osiąganiu celów GPR, a POŚ z perspektywą do 2029 r. może być bez przeszkód realizowany na terenie Starachowic, przy czym proces rewitalizacji powinien stać się płaszczyzną optymalizowania podejmowanych działań (a tym samym zwiększania ich skuteczności) w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2022-2024

W marcu 2022 r. Rada Miejska w Starachowicach przyjęła uchwałą nr IV/6/2022 Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2022 – 2024. Do momentu opracowania powyższego dokumentu, programy o tym charakterze były w Starachowicach uchwalane w cyklu rocznym. Program stanowi podstawę do podejmowania działań z zakresu wsparcia, interwencji, kontroli i profilaktyki w obszarze uzależnień i używania substancji psychoaktywnych. Jak wskazuje Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Starachowicach na lata 2022-2024 jednym z najistotniejszych problemów społecznych w Starachowicach jest nadużywanie alkoholizmu, a w wykazie znalazły się także narkomania, chuligaństwo, wandalizm, przemoc i agresja na ulicach, które często są następstwem problemu osób uzależnionych.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2023 poz. 2151), która stanowi podstawę finansowania tego typu programów, umożliwia również finansowanie ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych dwóch form wsparcia społecznego, które mogą być przydatne w starachowickiej rewitalizacji:

placówek wsparcia dziennego w formach:

- placówki opiekuńczej, w tym w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- placówki specjalistycznej, np. świetlica socjoterapeutyczna,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę np. streetworking,
- mieszanych.

oraz Centrów Integracji Społecznej (CIS), które mogą stanowić cenne narzędzie łańcucha reintegracji zawodowej.

Strategia Sportu

Strategia Sportu w Starachowicach w latach 2009–2015 i na lata następne została podjęta uchwałą nr VII/6/09, z uwagi na datę uchwalenia wymaga pilnej aktualizacji w kontekście dostosowania do celów innych dokumentów strategicznych gminy, w tym GPR. O ile sport jest niewielkim elementem działań rewitalizacyjnych, może się okazać, że aktywne kluby sportowe czy trenerzy będą pełnić rolę wspierającą w społecznym aspekcie rewitalizacji. Zaktualizowany dokument powinien identyfikować takie podmioty oraz zawierać wytyczne dotyczące działań w obszarze rewitalizacji uwzględniające potrzeby lokalnych społeczności.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Starachowice na lata 2021-2025 (PGMZG) uchwalony 26 lutego 2021 r. (uchwała nr II/8/2021) trafnie i dogłębnie charakteryzuje sytuację mieszkaniową w Starachowicach. Podaje dane o liczbie lokali mieszkalnych (łącznie i z wyróżnieniem zasobu komunalnego) oraz charakteryzuje trendy w budownictwie mieszkaniowym w Starachowicach. Wskazuje także liczbę rodzin lub osób oczekujących na lokal w Starachowicach oraz szacuje przy obecnym tempie odzyskiwania lokali czas oczekiwania na lokal. Podkreśla również, że pilnej interwencji wymaga stan techniczny istniejącego zasobu z uwagi na jego wiek i zużycie. Wieloletni program zakłada remonty i powiększanie zasobu, ale też dostrzega negatywne skutki koncentracji jednego typu mieszkań (np. socjalnych) w obrębie jednej inwestycji. W tym zakresie jest on zgodny z Krajową Polityką Miejską (KPM) i zapisami Ustawy o rewitalizacji, gdyż docenia rolę pozytywnych więzi społecznych i „social mixu" jako narzędzia reintegracji. **Tym samym stanowi dobrą bazę dla działań zgodnych z kierunkami wyznaczanymi przez Gminny Program Rewitalizacji, który z kolei powinien wykreować szersze możliwości realizacji zadań zaplanowanych w PGMZG.**

Strategia gospodarowania i rozwoju mieszkalnictwa w Starachowicach do roku 2035

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2027 aktualizacjawykazuje znaczną spójność ze Strategią Gospodarowania i Rozwoju Mieszkalnictwa do roku 2035. Strategia ta, opracowana w ramach projektu "Kierunek Przyszłość – Starachowicki Program Rozwoju Lokalnego", jest odpowiedzią na rosnące potrzeby mieszkaniowe oraz wyzwania demograficzne, z jakimi boryka się miasto.

Jednym z kluczowych elementów Programu Rewitalizacji jest modernizacja i adaptacja istniejących zasobów mieszkaniowych do współczesnych standardów, co wpisuje się w założenia Strategii, która kładzie nacisk na poprawę stanu technicznego budynków oraz dostosowanie ich do wymogów zielonej

transformacji. Strategia wskazuje również na konieczność dostosowania mieszkań do potrzeb starzejącej się populacji, co jest istotnym elementem rewitalizacji przestrzeni miejskich i zasobów mieszkaniowych. Program Rewitalizacji poprzez swoje działania przyczynia się do realizacji celów Strategii, takich jak zatrzymanie i przyciągnięcie młodych ludzi do miasta, a także zapewnienie godnych warunków mieszkaniowych dla seniorów i osób z ograniczeniami fizycznymi. Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za rozwój społecznego budownictwa czynszowego oraz aktywizacja lokalnych deweloperów są kluczowymi krokami ku zrównoważonemu rozwojowi mieszkalnictwa w Starachowicach, co podkreślają zarówno Strategia, jak i Program Rewitalizacji.

4.6. Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi na poziomie województwa

Ustawa o rewitalizacji nie wymaga zawarcia w GPR odniesienia do dokumentów strategicznych poziomu wojewódzkiego, niemniej jednak wydaje się to uzasadnione, chociażby z tego powodu, że istotnym źródłem finansowania programu ma być Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego, ściśle powiązany z tymi dokumentami.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Uchwałą Nr XXX/406/21 Sejmik Województwa Świętokrzyskiego dnia 29 marca 2021 r. przyjął Strategię Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. Strategia ta kreuje sprzyjające warunki dla prowadzenia rewitalizacji w Starachowicach – zarówno w wymiarze ogólnym, jak i szczegółowym.

Bazując na Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego wskazano na obszarze województwa świętokrzyskiego Obszary Strategicznej Interwencji. Wśród nich znajdują się m.in. obszary strategicznej interwencji na rzecz restrukturyzacji i rewitalizacji miast tracących funkcje społeczno–gospodarcze. Zaliczono do nich miasta, wśród nich Starachowice, które utraciły w ostatnich latach możliwości wzrostu i kreowania zatrudnienia z powodu upadku tradycyjnego przemysłu, gwałtownej zmiany koniunktury na wytwarzane produkty i usługi, degradacji środowiska przyrodniczego czy też powiązanej z tymi procesami degradacji infrastruktury, w tym mieszkaniowej, a także dużego odpływu ludności. Strategia wyraźnie stwierdza, że obszary te wymagają konsekwentnych działań restrukturyzacyjnych i rewitalizacyjnych oraz pragmatycznego zagospodarowania przy uwzględnieniu czynników środowiskowych. Do tego potrzebne jest przygotowanie kompleksowych planów rewitalizacji uwzględniających aspekty społeczne, gospodarcze i przestrzenne. Ponadto w ramach *celu operacyjnego 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu* wyróżniono kluczowe kierunki działań w tym: *3.3.4. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.* Wskazano również: *Równoważeniu procesów społeczno-gospodarczych i przestrzennych w skali lokalnej powinno służyć*

wsparcie samorządu województwa w rewitalizacji obszarów zdegradowanych oraz planowanie przestrzenne uwzględniające interes społeczny i gospodarczy oraz środowiskowy.

W wymiarze szczegółowym GPR jest zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, gdyż wszystkie zaplanowane oraz dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisują się w wyznaczone w tym drugim dokumencie cele strategiczne.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Woj. Świętokrzyskiego

Aktualnie obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego został uchwalony dnia 22 września 2014 r. uchwałą Sejmiku Województwa XLVII/833/14. Także ten dokument sformułowany jest w sposób wspierający podejmowanie i prowadzenie działań rewitalizacyjnych w Starachowicach.

Przede wszystkim akcentuje on, że Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) zaliczyła Starachowice do obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych, a mianowicie do grupy miast tracących swe funkcje społeczno-gospodarcze. W KPZK 2030 przewiduje się w odniesieniu do obszaru województwa świętokrzyskiego wśród kierunków działań polityki przestrzennej między innymi koncentrację działań rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wskazał miasta i gminy zlokalizowane w północnej części województwa (w tym Starachowice), charakteryzujące się nieco inną specyfiką rozwoju i większym nasileniem problemów społeczno-gospodarczych, jako podobszar recesji przestarzałej bazy przemysłowej predysponowany do wielokierunkowej aktywizacji społeczno-gospodarczej w oparciu o rozwój funkcji nierolniczych. Aktywizacja ośrodków miejskich uzależniona jest od rozwiązania m.in. następujących problemów: wysokiej skali zaniedbań infrastrukturalnych, niedorozwoju sektora usług społecznych, zwłaszcza kultury oraz rekreacji i wypoczynku, degradacji tkanki śródmiejskiej oraz osiedli blokowisk, niskiej aktywności gospodarczej lokalnych podmiotów, wysokiego poziomu bezrobocia strukturalnego oraz patologii społecznych, wysokiego ubytku mieszkańców na skutek migracji. Do głównych zadań polityki przestrzennej na tym podobszarze należeć ma restrukturyzacja mająca na celu przełamywanie regresu społecznego i gospodarczego, w tym zmniejszenie bezrobocia, m.in. poprzez koncentrację działań rewitalizacyjnych.

Cel generalny planu to kształtowanie zrównoważonej, harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa świętokrzyskiego, sprzyjającej poprawie atrakcyjności i spójności terytorialnej regionu oraz efektywnemu wykorzystaniu jego potencjałów rozwoju, przy jednoczesnym wsparciu dla rozwiązań innowacyjnych i przyjaznych środowisku przyrodniczemu. Wśród szczegółowych zasad, które służyć mają osiągnięciu tego celu wymieniono wiele, które postrzegać należy jako korzystne z punktu widzenia potrzeb oraz istotny działań rewitalizacyjnych. W tym m.in. zasadę preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę.

Zaakcentowano także konieczność podejmowania działań ukierunkowanych na wzmocnienie tkanki miejskiej m.in. poprzez: modernizację systemów infrastruktury drogowej i komunalnej, rewitalizację historycznych centrów, przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznych oraz żywiołowej urbanizacji obszarów podmiejskich.

Dodatkowo w zawartym w Planie wykazie inwestycji celu publicznego oraz innych zadań o znaczeniu ponadlokalnym realizowanych, bądź planowanych do realizacji na obszarze województwa świętokrzyskiego (wg stanu na grudzień 2013 r.) wskazano jako zadanie w trakcie realizacji „Rewitalizację przestrzeni publicznej placu rynku z przyległymi ulicami — w Starachowicach (Wierzbniku)". Natomiast wśród rekomendacji do dalszych prac planistycznych znalazło się m.in. zalecenie opracowania na szczeblu wojewódzkim diagnozy stanu zagospodarowania dużych obszarów poprzemysłowych zawierające wnioski do działań rewitalizacyjnych.

Działania rewitalizacyjne zaplanowane w GPR wpisują się więc w pełni w treści Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.

5. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji

5.1. Tło demograficzne

Na dzień 30 czerwca 2024 obszar rewitalizacji zamieszkiwało łącznie 8 554 osób. W porównaniu z danymi z 2016 r., ciągu 9 lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o blisko 2 000 osób (z poziomu 10 501 osób), co jest podyktowane negatywnymi zjawiskami demograficznymi. W 2016 r. analiza ekonomicznych grup wieku wykazała, iż największy odsetek osób w wieku 60+ zamieszkuje na osiedlu Majówka (32,2% osób) oraz na osiedlu Wierzbnik (31,9% osób), a największy odsetek osób młodych w wieku 0-18 zamieszkuje w jednostce Dolne-Wzgórze (16,4% osób). Największą gęstość zaludnienia notuje się na obszarach, gdzie znajduje się najwięcej budynków wielorodzinnych, czyli na Majówce (m.in. ul. 8 Maja, ul. Majówka), jednostce Dolne-Wzgórze (ul. Zakładowa) oraz na Stadionie (ul. Radomska, ul. Harcerska).

Mapa 3 Największa nadprezentacja grup wiekowych na obszarze rewitalizacji do odsetka poszczególnych grup wiekowych w mieście

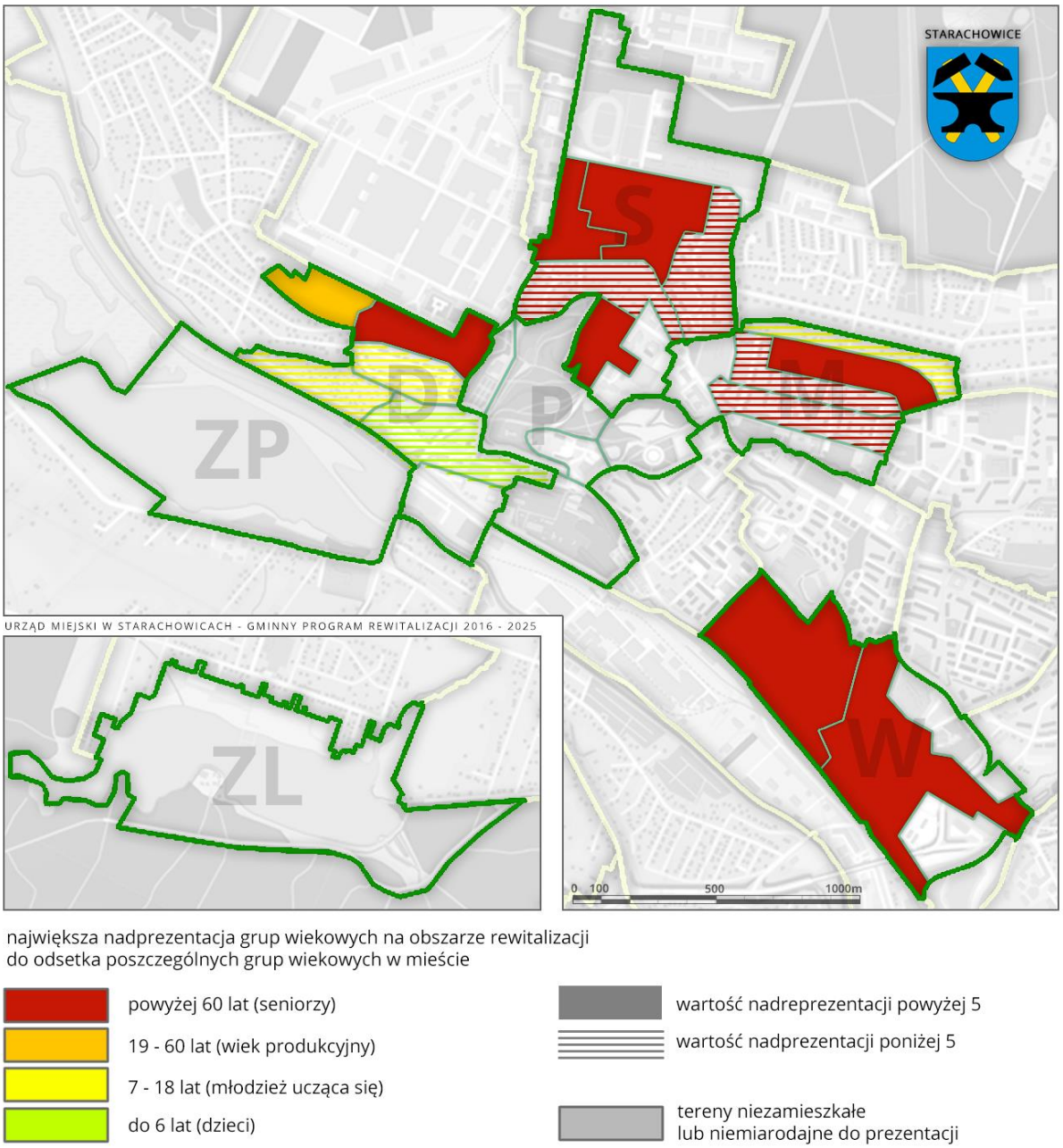

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Starachowicach

Mapa 4 Największa niedoprezentacja grup wiekowych na obszarze rewitalizacji do odsetka poszczególnych grup wiekowych w mieście

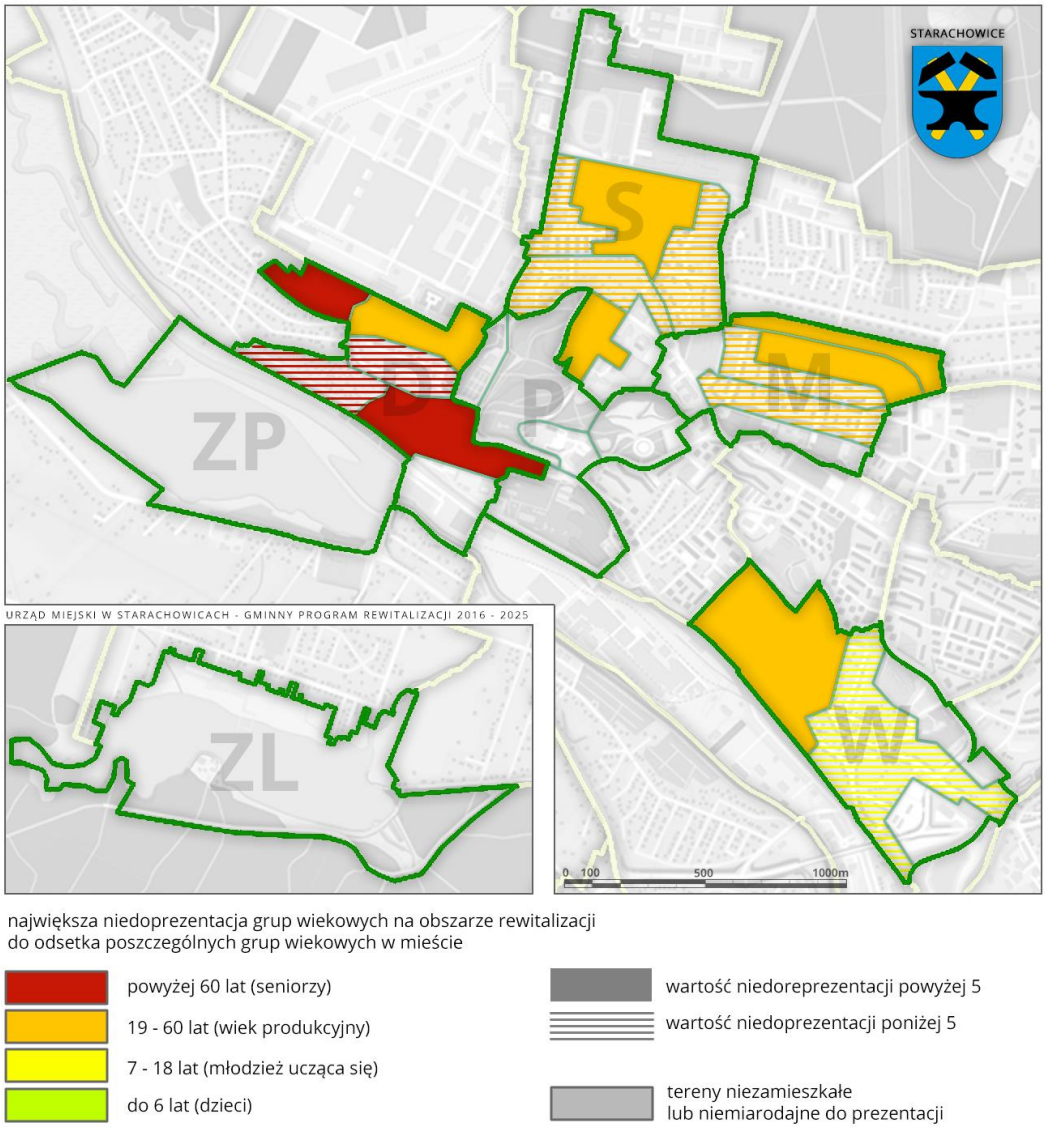

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Starachowicach

W 2023 r. udział osób zamieszkujących obszar rewitalizacji w poszczególnych kategoriach wiekowych był zbliżony do udziału osób w ogólnej liczbie mieszkańców miasta Starachowice.

Tabela 1. Wybrane dane demograficzne – 2023 r.

	Osoby do 6 roku życia	7-18 (młodzież ucząca się)	19-60 (wiek produkcyjnym)	Powyżej 60 (wiek poprodukcyjny)
Udział ludności w liczbie mieszkańców OR	4%	10%	53%	33%
Udział ludności w liczbie mieszkańców Starachowic	4%	10%	51%	35%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Starachowicach

Najwięcej osób młodych, czyli do 18 roku życia zamieszkuje w jednostkach Dolne Wzgórze (14%), Majówka (14%) oraz Wierzbnik (14%). W zakresie osób w wieku poprodukcyjnym, najwyższy udział

mieszkańców w wieku powyżej 60 roku życia odnotowano w jednostce Stadion, co pokrywa się z danymi demograficznymi z 2016 roku.

Tabela 2 Wybrane dane demograficzne – 2023 r.

	Dolne Wzgórze	Stadion	Majówka	Wierzbnik
Osoby do 6 roku życia	4%	3%	4%	4%
7-18 (młodzież ucząca się)	10%	9%	10%	10%
19-60 (wiek produkcyjnym)	53%	52%	54%	52%
Powyżej 60 (wiek poprodukcyjny)	33%	36%	32%	34%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Starachowicach

Mapa 5 Gęstość zaludnienia na obszarze rewitalizacji na 1 km²

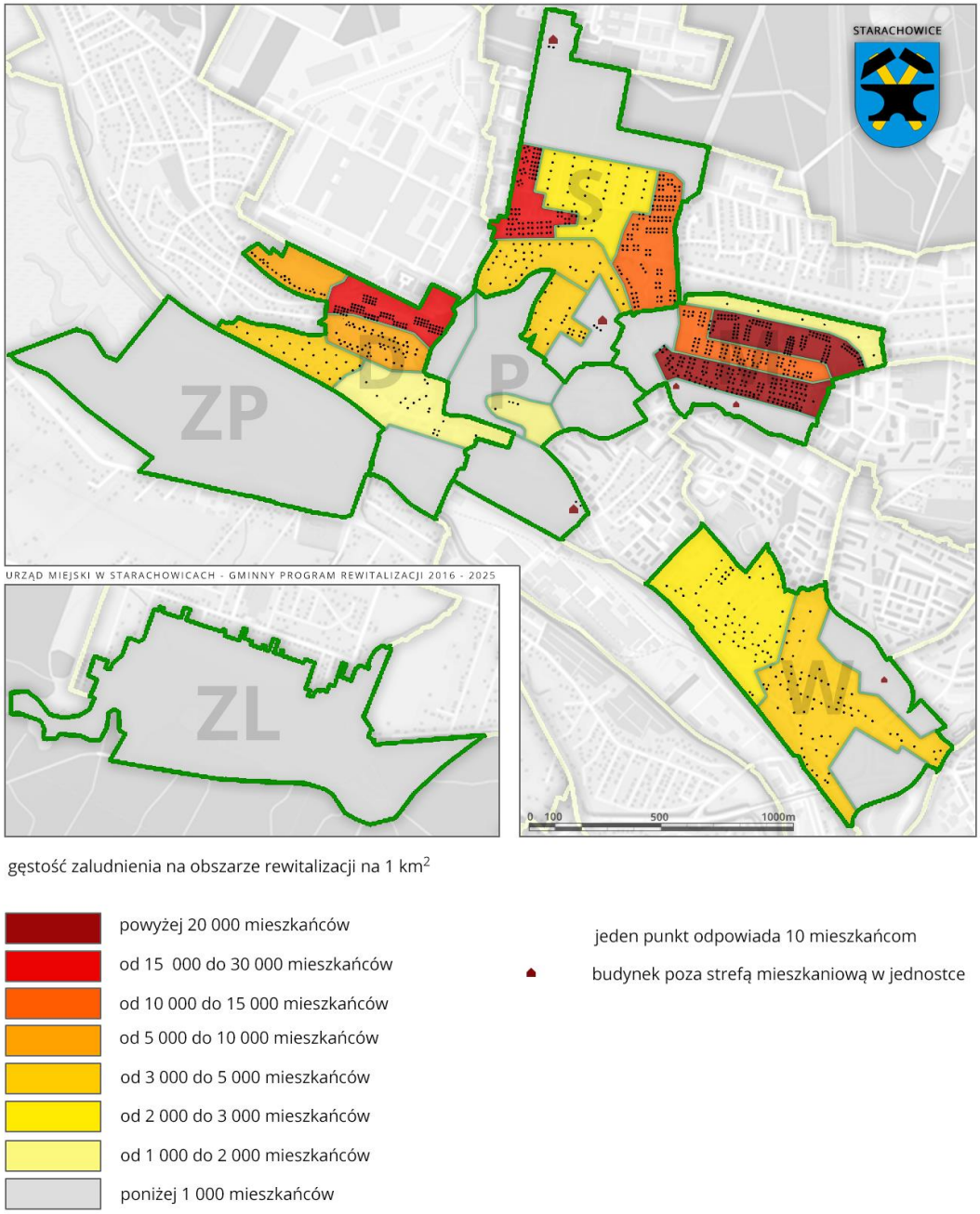

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Starachowicach

5.2. Sfera gospodarcza

Specyfika gospodarki Starachowic i całego powiatu starachowickiego opiera się w dużej mierze na przemyśle związanym z przetwórstwem metalu (7 firm zlokalizowanych w Starachowicach), produkcji metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (120 firm działających w Starachowicach), produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (24 firmy w Starachowicach). Spośród firm reprezentujących powyższe branże wymienić należy m.in. Odlewnie Polskie, MAN Bus oraz Perfopol. Oprócz przetwórstwa metalu, specyfiką gospodarki powiatu starachowickiego jest również ponadprzeciętny udział firm z branży produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych np. Cerrad i Cersanit (38 firm w Starachowicach).

Ustawa o rewitalizacji, jako determinanty negatywnych zjawisk gospodarczych wskazuje w szczególności na niski stopień przedsiębiorczości oraz słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw. Głównym problemem związanym z badaniem przedsiębiorczości i stanu gospodarki na poziomie lokalnym jest słaba dostępność oraz niska jakość danych statystycznych gromadzonych przez poszczególne instytucje. Niewiele jest również badań naukowych, na które można się powołać, analizując poziom przedsiębiorczości. Niedobór informacji powoduje, że pogłębiona diagnoza wymaga spojrzenia na zagadnienia gospodarcze w oparciu o obserwacje własne oraz badania jakościowe (rozmowy z lokalnymi przedsiębiorcami).

Na wstępie analizy dostępnych danych statystycznych warto zaznaczyć, że lokalizacja czy koncentracja przedsiębiorstw w poszczególnych częściach miasta nie będzie wyznacznikiem wysokiego, bądź niskiego stopnia przedsiębiorczości na danym obszarze, ani tym bardziej odzwierciedleniem postaw przedsiębiorczych mieszkańców danego obszaru. Intensyfikacja i charakter działalności gospodarczej będzie odzwierciedleniem funkcji danego terytorium.

I tak np. na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice" – SSE (w pobliżu jednostek Stadion oraz Dolne-Wzgórze) zlokalizowane są duże przedsiębiorstwa produkcyjne, a na Majówce występuje większa liczba kancelarii prawniczych i notarialnych ze względu na zlokalizowany tam Sąd Rejonowy.

Obszar rewitalizacji na potrzeby przeprowadzenia badań jakościowych warto rozpatrywać w oparciu o jednostki wyznaczone w delimitacji, tj.:

- jednostki Majówka i Stadion, na których znajdują się osiedla mieszkaniowe ze stosunkowo niską liczbą usług podstawowych,
- jednostki Dolne-Wzgórze i Wierzbnik – obszary wielofunkcyjne, dysponujące większym potencjałem gospodarczym ze względu na położenie, historyczne ukształtowanie zabudowy, zlokalizowane tam obiekty użyteczności publicznej oraz funkcje komunikacyjne; w jednostkach tych występuje również funkcja mieszkaniowa,

- Zbiornik Pasternik, Zbiornik Lubianka i Park Miejski – potencjalna strefa usług o charakterze turystyczno-rekreacyjnym.

Na podstawie przeprowadzonych badań wydaje się, że najsilniejszym potencjałem gospodarczym obszaru rewitalizacji charakteryzuje się osiedle Wierzbnik z placem Rynek. Zlokalizowanych jest tam najwięcej obiektów handlowych i usługowych ze wszystkich obiektów znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Niestety lokalni przedsiębiorcy narzekają na malejące od lat dochody z prowadzonej działalności oraz przeprowadzoną w Rynku „rewitalizację" (unijna perspektywa finansowa 2007–2013). Pogarszającą się kondycję swoich przedsiębiorstw identyfikują z działalnością dwóch pobliskich galerii handlowych, brakiem miejsc parkingowych na Rynku oraz złym zagospodarowaniem przestrzeni (wybetonowany plac, mało miejsc zieleni, brak działań przyciągających mieszkańców na Rynek). Ponadto przedsiębiorcy zwracają uwagę, że podczas prowadzonych działań modernizacyjnych i przeciągających się robót budowlanych wielu z nich musiało zamknąć swoją działalność.

Na podstawie najnowszych danych GUS dotyczących kondycji gospodarczej Starachowic należy zwrócić uwagę, iż mimo niekorzystnych zjawisk takich jak pandemia czy wysoki poziom inflacji, kondycja przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie miasta jest stosunkowo dobra.

Ogółem na terenie całego miasta w latach 2020-2023 wyrejestrowało się 886 podmiotów gospodarczych, a zarejestrowało 1144. Zatem bilans nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów jest dodatni i wynosi 258 podmiotów, co należy uznać za pozytywne zjawisko.

Tabela 3 Nowo zarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarcze na terenie Starachowic w latach 2020-2023

	2020	2021	2022	2023	suma
Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze	266	274	305	299	1144
Wyrejestrowane podmioty gospodarcze	206	209	230	241	886
saldo	60	65	75	58	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Z analizy danych z Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej wynika, że na Wierzbniku w latach 2015–2016 zarejestrowało się 36 nowych podmiotów gospodarczych, ale jednocześnie 59 zostało wyrejestrowanych. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4 Dynamika rejestrowania nowych podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji 2015-2016 r.

	ZAREJESTROWANIA			WYREJESTROWANIA		
	2015	2016	SUMA	2015	2016	SUMA
STADION	*17*	*19*	**36**	*20*	*18*	**38**
WIERZBNIK	*14*	*22*	**36**	*32*	*27*	**59**
DOLNE-WZGÓRZE	*7*	*6*	**13**	*8*	*9*	**17**
MAJÓWKA	*16*	*24*	**40**	*11*	*19*	**30**
SUMA	***54***	***71***	**125**	***71***	***73***	**144**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CEIDG

Tabela 5 Dynamika rejestrowania nowych podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji 2022-2023 r.

	2022	2023	SUMA
Liczba podmiotów gospodarczych OR	*545*	*480*	-
Nowo zarejestrowane podmioty OR	*47*	*41*	**88**
Wyrejestrowane pomioty gospodarcze	*27*	*32*	**59**
saldo	*20*	*9*	**29**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CEIDG

Najsłabsza aktywność gospodarcza (według danych CEIDG) notowana jest na osiedlu Dolne-Wzgórze, w latach 2015–2016 powstało tam 13 nowych podmiotów gospodarczych, a 17 zaprzestało działalności. Wśród lokali handlowo-usługowych zlokalizowanych na osiedlu Dolne-Wzgórze dominują sklepy monopolowe, handel odzieżą używaną, parabanki, lombardy, lokale z automatami do gier oraz drobne sklepy spożywcze. Wydaje się, że zintensyfikowana obecność takich usług i sklepów jest odzwierciedleniem problemów społecznych zidentyfikowanych na tym obszarze. Warto zauważyć, że w strefie Dolne-Wzgórze znajduje się wiele lokali pustych. Przykładowo na krótkim odcinku ul. Radomskiej w jednostce Dolne-Wzgórze, na 18 lokali aż 6 jest do wynajęcia. Ze względu na swoje szczególne położenie oraz obecność dworca PKP oraz placu, gdzie zatrzymują się busy i autobusy, obszar Starachowic Dolnych dysponuje niewykorzystanym potencjałem gospodarczym. Jedną ze zidentyfikowanych podczas prowadzonych badań przyczyn niskiego zainteresowania tym obszarem przez przedsiębiorców jest „zła sława" obszaru oraz zdegradowana przestrzeń publiczna. Stadion i Majówka to osiedla o dominującej funkcji mieszkalnej i trudno jest identyfikować je jako obszary o szczególnym potencjale gospodarczym. Strefa usług i handlu jest typowa dla tego typu osiedli: przeważają sklepy spożywcze oraz drobne usługi.

W 2023 roku na obszarze rewitalizacji funkcjonowało łącznie 480 podmiotów gospodarczych, co oznacza spadek liczby prowadzonych działalności o około 12% w stosunku do roku 2022. Niemniej jednak bilans nowo zarejestrowanych podmiotów utrzymywał się w badanym czasie na dodatnim poziomie.

Jednostkami, które posiadają niewykorzystany potencjał gospodarczy (potencjalna strefa usług o charakterze turystyczno–rekreacyjnym), są: Zbiornik Wodny Pasternik, Zbiornik Wodny Lubianka oraz Park. Aby uwolnić potencjał inwestycyjny i stworzyć warunki do inwestycji na tych obszarach, konieczna jest modernizacja oraz zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanych, aby mieszkańcy Starachowic mogli spędzać tam swój wolny czas.

Najważniejsze zidentyfikowane zjawiska problemowe	Oznaczenie
Nieatrakcyjność miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej	Z21
Zmniejszanie się liczby przedsiębiorstw	Z22

5.3. Sfera gospodarcza

Ustawa o rewitalizacji (art. 9 pkt 1. 1) wskazuje, że wśród negatywnych zjawisk środowiskowych należy w szczególności przeanalizować przekroczenie standardów jakości środowiska oraz obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Głównym problemem obszaru rewitalizacji, jak i całego miasta, jest emisja pyłów i szkodliwych gazów do atmosfery. Wpływ na to mają takie czynniki jak:

a. **Emisja punktowa** – emisja z zakładów przemysłowych oraz ciepłowni,
b. **Emisja powierzchniowa** – emisja z indywidualnych źródeł ogrzewania pomieszczeń, wynikająca ze spalania paliw stałych w urządzeniach o niskiej sprawności,
c. **Emisja liniowa** – komunikacja samochodowa.

Emisja punktowa i powierzchniowa

Gmina Starachowice nie prowadzi własnych pomiarów w zakresie zanieczyszczeń powietrza, jednak ze względu na przemysłowy charakter miasta, Starachowice mają znaczny udział w emisji gazów i pyłów do powietrza na terenie województwa świętokrzyskiego. W dokumencie „Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych", Starachowice zostały uwzględnione jako gmina wymagająca działań naprawczych w tej dziedzinie. Od początku 2012 r. na ul. Złotej 2 działa stacja pomiarowa włączona do Państwowego Monitoringu Środowiska, która jest obsługiwana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach. Wyniki przeprowadzonych pomiarów wskazują, że powietrze w obszarze badania jest nadmiernie zanieczyszczone i przekracza dopuszczalne wartości stężeń. W 2014 r., analizując okresy 24 godzinne, wartość dopuszczalna stężenia pyłu zawieszonego PM10 została przekroczona aż 54 razy. Natomiast w okresie 01.10.2015–30.09.2016 stężenie pyłu PM10 przekroczyło dopuszczalny poziom 39 razy. Stężenia tych substancji w powietrzu wykazują zmienność w ciągu roku – rosną w sezonie grzewczym i maleją latem. Ze względu na położenie stacji pomiarowej można przyjąć, iż wyniki te obejmują obszar rewitalizacji położony na górnym tarasie doliny Kamiennej. Obszar rewitalizacji jest szczególnie

narażony na zanieczyszczenia powietrza, ponieważ w dużej mierze jest zabudowany przez domy jednorodzinne, z których nie wszystkie są podłączone do sieci ciepłowniczej. Najbardziej niekorzystne warunki występują na Wierzbniku, gdzie przeważają gospodarstwa indywidualne i związana z tym emisja zanieczyszczeń z pieców. Topografia Wierzbnika o charakterze kotliny często jest narażona na występowanie tzw. „smogu".

W 2023 roku sytuacja w zakresie jakości powietrza nie uległa znaczącej poprawie. Wartość średniego rocznego stężenia pyłu zawieszonego PM2.5 waha się od 12,5-23,3 µg/m^3, przy czym na większości podobszarów przybiera najwyższe wartości z zakresu 20,8-23,3 µg/m^3. Zgodnie z normami Światowej Organizacji Zdrowia zalecana średnia roczna wartość stężenia pyłów PM2.5 nie powinna przekraczać 5 µg/m^3. Zaleca się zatem kontynuację prac zmierzających do wymiany nieekologicznych źródeł ciepła, instalację odnawialnych źródeł energii oraz optymalizację energetyczną budynków - zarówno mieszkalnych, jak i obiektów użyteczności publicznej.

Mapa 6 Jakość powietrza na obszarze rewitalizacji w 2023 r.

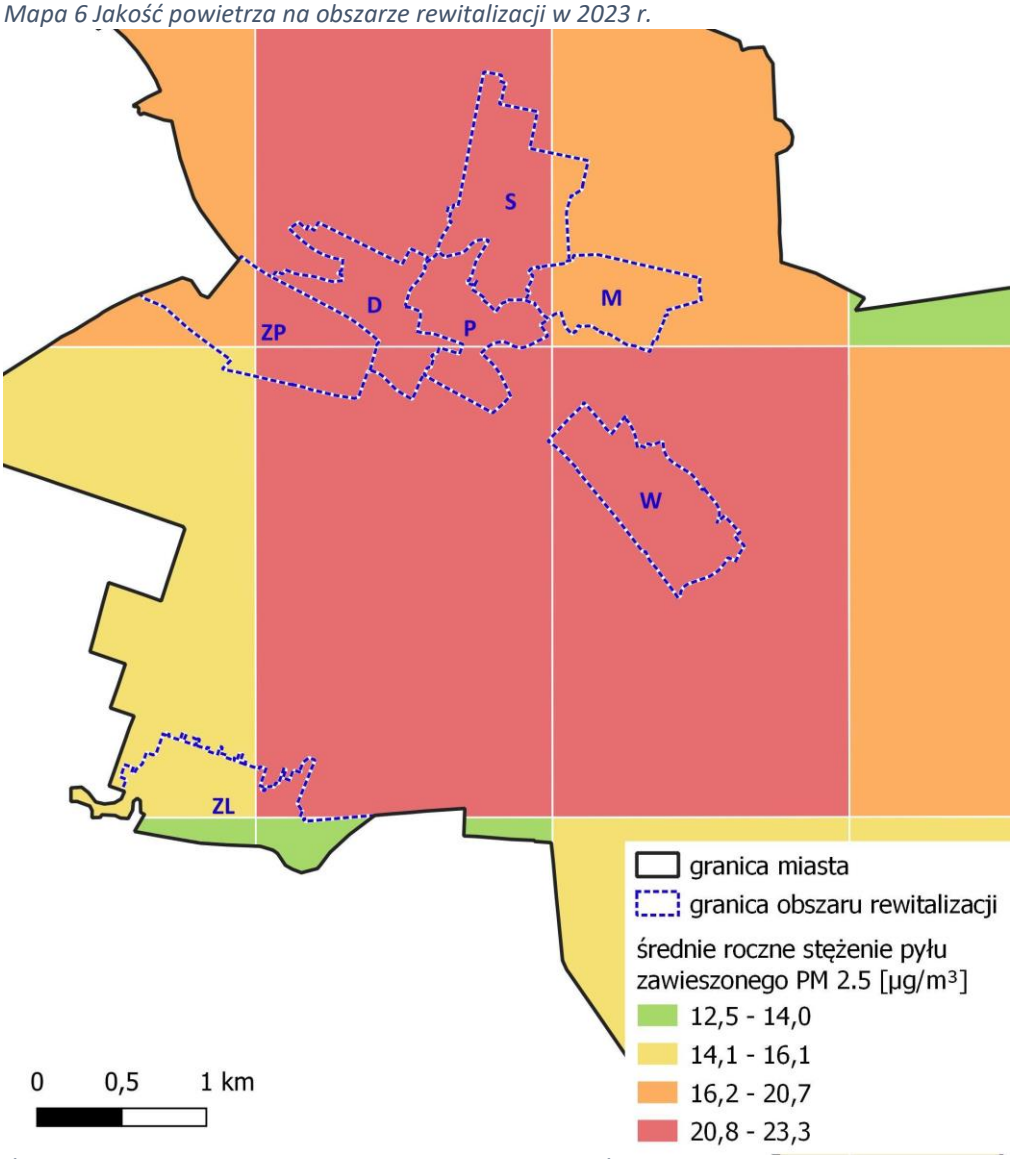

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ

Emisja liniowa

Najpoważniejszym źródłem emisji liniowej na obszarze rewitalizacji jest transport samochodowy. Substancje emitowane z silników oddziałują na stan powietrza w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ maleje wraz z odległością. Dlatego też największe strumienie zanieczyszczeń związane są z głównymi węzłami komunikacyjnymi, w tym: wzdłuż ulic o zwartej, obustronnej zabudowie, będących tranzytowymi ciągami komunikacyjnymi. Największe emisje liniowe dotyczą drogi krajowej nr 42, dróg wojewódzkich (w tym DW744 na obszarze rewitalizacji), dróg powiatowych (przebiegających przez wszystkie zamieszkałe strefy na obszarze rewitalizacji), gdzie odbywa się ruch tranzytowy, z dużym udziałem pojazdów ciężkich.

Hałas komunikacyjny

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy: wielkość zajmowanego obszaru, zaludnienie, stopień urbanizacji i uprzemysłowienia oraz układ komunikacyjny. Największym źródłem hałasu na obszarze rewitalizacji jest transport drogowy. W 2022 r. w Starachowicach przeprowadzono generalny pomiar hałasu. Pomiar na DK42 wykazał, że dochodzi do przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku: przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB wzdłuż całego odcinka, sięgające 174 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5,1 dB do 10 dB wzdłuż całego odcinka, sięgające 82 budynków chronionych[3]. Hałas drogowy jest zjawiskiem o tendencjach wzrostowych, co powiązane jest ze wzrostem liczby samochodów na drogach. Biorąc pod uwagę występujące w ostatnich latach trendy, należy założyć, że ruch samochodowy w Starachowicach i na obszarze rewitalizacji wzrośnie. Powodem jest m.in. wzrost zatrudnienia w SSE, która sąsiaduje z obszarem rewitalizacji oraz zwiększająca się liczba samochodów w powiecie starachowickim (w 2013 r. – 61 166, w 2015 r. – 64 586[4]). Dodatkowo należy odnotować, iż źródłem hałasu komunikacyjnego na obszarze rewitalizacji jest również ruch kolejowy. Na obszarze rewitalizacji znajdują się 2 dworce PKP – „Starachowice Wschodnie" – na Wierzbniku oraz „Starachowice" – Dolne-Wzgórze. Przez Starachowice przejeżdża dziennie średnio 35 pociągów, z przewagą ruchu towarowego[5], obsługującego m.in. hutę w Ostrowcu Świętokrzyskim i cementownię w Ożarowie.

3 https://www.gov.pl/web/gddkia/strategiczne-mapy-halasu-2022.
4 GUS Bank Danych Lokalnych, Baza: Zarejestrowane nowe pojazdy samochodowe (dane kwartalne), https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start (dostęp z dnia 9 grudnia 2016 r.).
5E. Makosz, Ograniczenia środowiskowe w planowaniu przestrzennym związane z istnieniem linii kolejowej – wpływ linii kolejowej na sposób zagospodarowania nieruchomości, Prezentacja Polskich Linii Kolejowych, 2015, str. 8-9. http://pkpsa.pl/nieruchomosci/wspolpraca-z-samorzadami/Konferencja/materialy/4_Ograniczenia-rodowiskowe-w-planowaniu-przestrzennym-zwizane-z-istnieniem-linii-kolejowej.pdf (dostęp z dnia 30.11.2016)

Na obszarze rewitalizacji występują:

a. **Pomniki przyrody**:
- dąb szypułkowy o nr rej. 727 na działce nr 262 przy ul. Konstytucji 3 Maja[6],
- dwa dęby szypułkowe o nr rej. 728 na działce nr 1091 przy ul. Pileckiego[7],
- dąb szypułkowy o nr rej. 729 na działce nr 1041 przy ul. Pileckiego[8],
- zbiór okazów paleontologicznych o nr rej. 731 na działce 1146/2 przy ul. Wielkopiecowej przy Muzeum Przyrody i Techniki[9].

b. **Użytek ekologiczny**:

Ustanowiony jest na Zbiorniku Wodnym Pasternik i zajmuje powierzchnię 12,6 ha. Obejmuje część zbiornika od granicy północno-zachodniej Starachowic, graniczącej z Gminą Wąchock przebiegającej od ul. Kieleckiej, a następnie granica jego biegnie wzdłuż koryta rzeki Kamiennej i załamuje się na wysokości posesji PKP przy ul. Źródlanej 21, przebiegając dalej prostopadle do posesji położonej przy ul. Kieleckiej 38. Zachodnia granica użytku nakłada się na obrzeża zbiornika[10].

c. **Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu**.

W otulinie Sieradowickiego Parku Krajobrazowego[11] zlokalizowany jest Zbiornik Wodny Lubianka, który pełni funkcję rekreacyjną i jest zarządzany przez Gminę Starachowice. Zbiornik powstał w wyniku wyrównania wyrobisk piasku. Powstałą w ten sposób nieckę ograniczono tamą ziemną od południowego wschodu i wypełniono wodą. Zalew graniczy od północy, wschodu i zachodu z zabudową jednorodzinną. Od południa graniczy z kompleksem leśnym. Zabudowa jednorodzinna nie dochodzi bezpośrednio do zalewu, a powstałą w ten sposób przestrzeń postanowiono wykorzystać na przestrzeń publiczną służącą wypoczynkowi.

Dla wyżej wymienionych form obowiązują regulacje wynikające z Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz aktów prawa miejscowego. Powyższe formy ochrony przyrody nie są zagrożone planowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, a realizacja postanowień GPR nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

---

[6] Rozporządzenie Nr 87/2000 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 25 maja 2000 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz.Urz.Woj.Świętokrzyskiego Nr 27, poz. 247 z dn. 26 maja 2000 r.
[7] Ibidem.
[8] Ibidem.
[9] Rozporządzenie Nr 197/2000 z dnia 16 października 2000 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody. Dz.Urz.Woj.Świętokrz. Nr 60, poz. 530, z dn. 30 października 2000 r.
[10] Uchwała Nr XII/6/05 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 24 października 2005 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego.
[11] Uchwała Nr XLIX/881/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Sieradowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj.Świętokrz. poz. 3155 z dnia 25 listopada 2014 r.).

d. **Osuwiska:**

Na obszarze rewitalizacji w Parku Miejskim występuje jedno osuwisko aktywne (nr 33), które nie stwarza poważnego zagrożenia poza niewielkimi uszkodzeniami drzewostanu[12].

Najważniejsze zidentyfikowane zjawiska problemowe	Oznaczenie
Przekroczenia dopuszczalnego poziomu stężenia pyłu PM2.5	Z23
Uciążliwe zanieczyszczenia komunikacyjne (emisja liniowa i hałas)	Z24

5.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W węzłowych miejscach obszaru rewitalizacji występuje chaos przestrzenny będący wynikiem nałożenia się kilku problemów – począwszy od zróżnicowanej własności gruntów (niski odsetek gruntów gminnych), braku skoordynowanego planowania i wynikającego z niego procesu realizacji na przestrzeni kilkudziesięciu lat, kończąc na decyzjach politycznych lub braku decyzyjności. W miejscach tych występuje deficyt reprezentacyjnych budynków publicznych i usług wyższego rzędu spotęgowany destrukcyjnymi działaniami przestrzennymi właścicieli nieruchomości w postaci rozwiązań budowlanych. Całości takiego wizerunku dopełnia kakofonia reklamowa, głównie w postaci bezładnie przytwierdzanych jaskrawych tablic i banerów. Analizując starachowicki obszar rewitalizacji nie sposób nie zauważyć, że układ przestrzenny zabudowy mieszkaniowej ściśle związany jest z historią miasta i rozwojem zakładów przemysłowych. **Dokonując analizy poszczególnych jednostek urbanistycznych, które tworzą obszar rewitalizacji, można zdiagnozować zagadnienia funkcjonalno-przestrzenne charakterystyczne dla danej jednostki, które jednocześnie mają wpływ na funkcjonowanie całego obszaru rewitalizacji:**

I. Dolne-Wzgórze

Strefa kolonii robotniczej przy ul. Robotniczej i Widok na osiedlu Dolne-Wzgórze obejmuje 16 budynków powstałych w latach 1922–24. Budynki te są świadectwem polskiej myśli architektonicznej pierwszych lat po odzyskaniu niepodległości, kiedy to w budownictwie poszukiwano stylu narodowego. Styl budynków nawiązuje do architektury dworkowej, natomiast założenia kompozycyjne odwzorowywały modną wówczas ideę Miast – Ogrodów. Z biegiem lat, mimo ochrony konserwatorskiej, charakterystyczne elementy układu urbanistycznego i samych budynków uległy niekorzystnym zmianom. Przez wiele lat lokale mieszkalne w koloniach były mieszkaniami zakładowymi, następnie komunalnymi, które później na preferencyjnych warunkach gmina sprzedawała. Na terenach kolonii mieszkaniowych przeznaczonych pod ogrody z biegiem lat wydzielono działki i wybudowano

[12] *J. Rubinkiewicz, D. Grabowski, Objaśnienia do mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi. Skala 1:10 000. Powiat starachowicki, Warszawa 2015, str. 13. http://geoportal.pgi.gov.pl/sopo-qview/objpdf?f=877 (dostęp z dnia 22 lutego 2017).*

niespójne przestrzennie garaże.

Teren z placem dworcowym ze stanowiskami komunikacji autobusowej, budynkiem dworca i historycznymi traktami prowadzącymi do niego. Starachowice Dolne pełnią głównie funkcje handlowo-usługowe i komunikacyjne. Przebiegający przez Starachowice Dolne ciąg drogi powiatowej wraz z przejazdem kolejowym jest newralgicznym punktem komunikacyjnym w mieście. Dokonany w 2016 r. pomiar ruchu przy ul. Radomskiej wykazał ponad 15 tysięcy samochodów na dobę[13]. Zamknięty przejazd kolejowy powoduje w godzinach szczytu zator drogowy ul. Radomskiej na długości ponad 1 km. Obszar Starachowic Dolnych ma potencjał na powstanie cywilizowanego, lokalnego centrum związanego z dworcem kolejowym i autobusowym.

II. Stadion

W obrębie strefy znajduje się Stadion Miejski z dwoma boiskami treningowymi, kryta pływalnia oddana do użytku w 2010 r., dwie szkoły średnie (II LO, ZSZ nr 3) oraz opuszczony budynek szpitala. Stadion Miejski wybudowany w latach 60. XX w. jest obiektem, który przeszedł częściową modernizację (zakończenie planowane jest na koniec 2024 roku) jednak wciąż wymaga nakładów związanych z zapleczem sportowym.

W jednostkach Dolne-Wzgórze oraz Stadion znajdują się kolonie mieszkaniowe, budowane dla pracowników powstającej od lat 20. XX w. Fabryki Amunicji. Na osiedlu Dolne-Wzgórze były to kolonie dla kadry robotniczej, natomiast na osiedlu Stadion – kolonie urzędnicze.

III. Majówka

Jednostkę Majówka tworzy pierwsze powojenne osiedle mieszkaniowe dla odtwarzającego się wówczas „miasta przemysłowego". W jednostce Majówka poza zabudową mieszkaniową zlokalizowane są budynki Sądu Rejonowego i powiatowego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Pomiędzy budynkiem sądu a ośrodkiem wychowawczym znajduje się pusta przestrzeń, z której rozpościera się widok na południową część miasta oraz główne pasmo Gór Świętokrzyskich. Na tym terenie zaplanowano w latach 50. XX w. centralny plac miasta, przy którym miały być zlokalizowane najważniejsze budynki publiczne rozwijającego się „miasta przemysłowego", w tym ratusz. Według tej idei plac centralny, położony pomiędzy alejami: Pod Skarpą i Nad Skarpą, był dwupoziomowy. Rozwiązanie takie miało wzbogacić polską urbanistykę. Po zachodniej stronie sądu w ostatnich latach wykonano ciąg ze schodami w kierunku alei Armii Krajowej. Należy jednak zauważyć, że ciągnąca się na długości około 800 metrów skarpa z uskokiem skalnym stanowi barierę komunikacyjną między osiedlem Majówka a główną arterią miasta – al. Armii Krajowej. Na długości skarpy znajdują się tylko

[13] *Pomiar natężenia ruchu drogowego na przejeździe kolejowo-drogowym w m. Starachowice, ul. Radomska dokonany przez Zarząd Dróg Powiatowych w Starachowicach.*

trzy ciągi schodów, bez pochylni zgodnych z obowiązującymi normami. Na terenie Majówki znajduje się również zaniedbany skwer z pozostałościami oryginalnej formy fontanny. Obszar skweru jest pozostałością po mijance kolei wąskotorowej łączącej Lasy Starachowickie z kopalniami rudy żelaza z zakładem wielkopiecowym, jest miejscem ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, które po odpowiednim zagospodarowaniu może służyć mieszkańcom jednostek Stadion i Majówka.

IV. Wierzbnik

Podział Wierzbnika na strefy polega na wyodrębnieniu dwóch stref układu zabudowy: zachodniej i wschodniej – związanej z Rynkiem oraz pobliskich ulic i terenów otaczających drobną zabudowę Wierzbnika. Osią strefy wschodniej jest historyczny trakt łączący funkcjonujące niegdyś (1624–1939) miasteczko Wierzbnik z osadą fabryczną Starachowice. Przy głównych traktach dominują lokale handlowe zlokalizowane na parterach budynków. Rynek, wraz z przyległymi uliczkami: Wysoką, Niską, Krótką, Krętą, Kościelną i pasażem pieszym, został przebudowany w 2014 r. w ramach rewitalizacji przestrzeni miejskich RPO WŚ z funduszy unijnych. W jednostce Wierzbnik zlokalizowane jest targowisko miejskie z trzema budynkami handlowymi. Granicę strefy, jak i jednostki Wierzbnik, wyznacza tor zabytkowej kolei wąskotorowej do Iłży. Poza obszarem Wierzbnika znajduje się centrum handlowe „Galardia" otwarte w 2014 r., o powierzchni użytkowej ponad 18 000 m^2. Położenie obiektu ma zasadniczy wpływ przestrzenny i komunikacyjny oraz funkcjonalny na rynek usług Wierzbnika. Pomiędzy zabudową starego Wierzbnika a osiedlami, w pasie skarpy rozlokowane są obiekty użyteczności publicznej. W strefie usługowej znajdują się dwie szkoły. Przy al. Armii Krajowej budynek Szkoły Podstawowej nr 10, natomiast przy ul. Iłżeckiej – Gimnazjum nr 2.

V. Park

W strefie Park zlokalizowane jest Starachowickie Centrum Kultury wraz z otoczeniem. W latach 60. XX w. przy PK utworzono ogród geometryczny z fontanną. Obecnie ogród jest zaniedbany. Park Miejski im. Stefana Żeromskiego tworzy obszar o powierzchni około 12 ha. Do strefy Parku należy zaliczyć zadrzewiony obszar położony powyżej budynku Starostwa Powiatowego. Na wschód od terenu Parku znajduje się obszar, na którym wylewano gorącą szlakę wielkopiecową dowożoną koleją przemysłową, która po zastygnięciu utworzyła sztuczną skałę i od momentu zamknięcia zakładu hutniczego w latach 60. XX w. zarosła zielenią i wtopiła się w parkowy krajobraz tej części miasta. Obszar ten nazwano Szlakowisko. Na przestrzeni kilkudziesięciu lat miasto kilkukrotnie przygotowywało się do zaplanowania zagospodarowania tego terenu. Obszar ten, położony w centrum obszaru rewitalizacji wymaga interwencji i decyzji co do sposobu zagospodarowania. Południowy obszar jednostki Park zajmuje Muzeum Przyrody i Techniki im. prof. Jana Pazdura. Oprócz wystaw związanych z historią zakładu, na terenie muzeum znajdują się ekspozycje paleontologiczne, archeologiczne oraz prezentacja

produkowanych w Fabryce Samochodów Ciężarowych – ciężarówek STAR.

VI. Zbiornik Wodny Pasternik

Sztuczny zbiornik wodny na rzece Kamiennej widnieje na dokumentach kartograficznych już w I poł. XIX wieku. Zbiornik był przebudowywany w związku z kolejnymi koncepcjami zakładów przemysłowych. Na 1952 r. datują się dokumenty uruchomienia Zbiornika Starachowice. Staw został podzielony jedną groblą na dwie części: północną – ujęciową (główne ujęcie wody dla miasta do 1976 r.) i południową - retencyjną (wykorzystywaną rekreacyjnie). W latach 80. XX w. wykonano częściowe pogłębienie starachowickiego stawu, przedłużenie grobli od strony Wygody oraz regulację Kamiennej, która przyczyniła się do intensywnego zamulania i wypłycania części północnej. Zarastanie roślinnością wodną zbiornika spowodowało osiedlenie wielu gatunków ptactwa. W 2006 r. w północno-zachodniej części zbiornika utworzono użytek ekologiczny o pow. 12,6 ha. Zbiornik Pasternik jest silnie związany z historią i dziedzictwem przemysłowym miasta oraz stanowi integralną część obszaru rewitalizacji i jednostki Dolne-Wzgórze. Pobliże węzła komunikacyjnego sprawia, że zbiornik, jak i jego najbliższe otoczenie może spełniać istotną rolę społeczną i kulturową.

VII. Zbiornik Wodny Lubianka

Zbiornik powstał w miejscu doliny z wyrobiskami piachu. Do chwili obecnej wykonano szczątkową infrastrukturę służącą rekreacji: molo, zaplecze sprzętów wodnych czynne w sezonie wakacyjnym, wyrównane place na trawiaste boiska - infrastruktura ta wymaga uzupełnienia i modernizacji. Na półwyspie od strony południowej znajduje się ośrodek harcerski, w którym organizowane są obozy. W 2016 r. na zlecenie gminy SARP zorganizował ogólnopolski konkurs architektoniczny na projekt zagospodarowania zbiornika. Jednostka obejmuje również obszar leśny położony na południe i wschód od zbiornika. Warto zaznaczyć, że zbiornik dysponuje nieuruchomionym potencjałem turystycznym, okolica zalewu na Lubiance stanowi punkt wypadowy dla wycieczek w kierunku Gór Świętokrzyskich.

Mapa 7 Przeważające funkcje na obszarze rewitalizacji

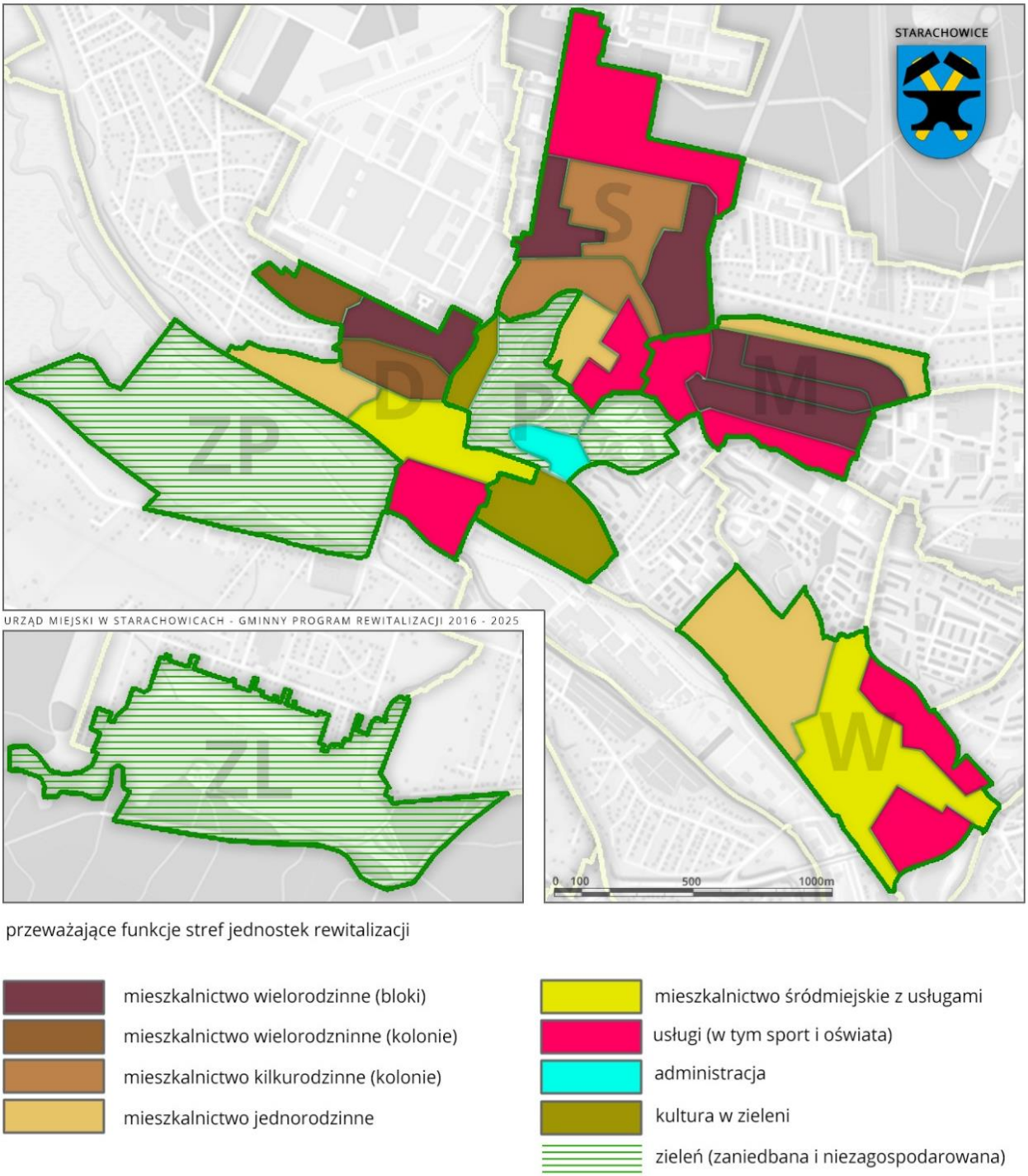

Źródło: Opracowanie własne

W celu dokonania pogłębionej diagnozy tej sfery przeprowadzone zostały badania jakościowe wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji za pośrednictwem spacerów studyjnych, wywiadów oraz ankiet. Mieszkańcy wypowiadali się na temat dostępności usług, oceny komunikacji, bezpieczeństwa oraz stanu i jakości przestrzeni publicznych.

Infrastruktura społeczna

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji na ogół wyrażają się pozytywnie na temat dostępności infrastruktury społecznej, ale jednocześnie zauważalne są braki na poszczególnych osiedlach np. mieszkańcy osiedla Wierzbnik oraz Stadion zwracali uwagę na brak biblioteki i zniszczone obiekty sportowe (szczególnie Stadion Miejski, gdzie trybuny, szatnia, zaplecze socjalne nie spełniają współczesnych wymogów sanitarnych i technicznych), na Majówce na brak placówek medycznych, co jest szczególnie uciążliwe dla ludzi starszych (60+), których na osiedlu jest najwięcej (32% mieszkańców jednostki).

Mieszkańcy osiedla Dolne-Wzgórze, pomimo tego, że na terenie jednostki, jak i w jej bezpośrednim pobliżu, działa kilka instytucji i organizacji społecznych, z których mieszkańcy mogą korzystać są najmocniej niezadowoleni z dostępności infrastruktury społecznej. Odczucia mieszkańców mogą więc być bezpośrednim skutkiem dotykającego ich wykluczenia społecznego i stygmatyzacji osiedla.

Infrastruktura techniczna

Biorąc pod uwagę infrastrukturę techniczną, cały obszar rewitalizacji posiada dostęp do sieci kanalizacyjnej oraz sieci wodociągowej. Największym problemem w tej sferze jest przyłączenie jednostek do sieci ciepłowniczej. Najczęściej na ten problem zwracali uwagę mieszkańcy ul. Robotniczej i ul. Widok. Pojedyncze przyłącza, które wymagają modernizacji, występują w jednostce Wierzbnik. Jednostki Stadion oraz Majówka są częściowo przyłączone do sieci ciepłowniczej.

Zdiagnozowane podczas spacerów badawczych braki w infrastrukturze technicznej na obszarze rewitalizacji dotyczą najczęściej:

- złego stanu dróg i chodników lub braku dróg i chodników w miejscach gdzie są one pożądane bądź niezbędne,
- brak miejsc postojowych i parkingowych,
- braki w oznaczeniach ulic, obiektów, brak spójnego systemu informacji wizualnej,
- brak ścieżek rowerowych,
- stare, zniszczone, zaburzające estetykę szyldy reklamowe,
- zniszczone elewacje części budynków mieszkalnych,
- zniszczone pojemniki na śmieci.

Dostęp do podstawowych usług

Większość mieszkańców obszaru rewitalizacji pozytywnie ocenia dostępność do podstawowych usług m.in. sklepów, gastronomii, rzemiosła (mieszkańcy Stadionu oraz Majówki w przeprowadzonej ankiecie w większości oceniają dostępność usług „Zdecydowanie pozytywnie" lub „Pozytywnie"– odpowiednio 84% oraz 93%), jednak zwracają uwagę na ubogie zaopatrzenie niektórych sklepów. Sygnalizowane podczas spacerów badawczych przez mieszkańców problemy dotyczyły dużej koncentracji usług generujących wzrost problemów społecznych: parabanki oferujące kredyty „chwilówki", lombardy, lokale z automatami do gier. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji zwracali uwagę na niską liczbę lokalów gastronomicznych i kawiarni (szczególnie na Wierzbniku), które dodatkowo często funkcjonują tylko w sezonie letnim.

Największa strefa usług na obszarze rewitalizacji zlokalizowana jest na Wierzbniku. Poza lokalami handlowo-usługowymi działającymi na Rynku oraz na przyległych ulicach, w promieniu kilkuset metrów zlokalizowane jest targowisko miejskie z trzema budynkami handlowymi. W bezpośrednim sąsiedztwie Wierzbnika znajduje się centrum handlowe „Galardia" otwarte w 2014 r. o powierzchni użytkowej ponad 18 000 m^2. Położenie obiektu ma zasadniczy wpływ przestrzenny i komunikacyjny oraz funkcjonalny na rynek usług Wierzbnika. Obszar strefy pomiędzy ul. Targową, ul. Iłżecką i koleją wąskotorową wymaga interwencji w zakresie poprawy jakości przestrzeni, zwłaszcza, że jest to obszar położony
w dolinie, eksponowany widokowo z wiaduktu, wjazdu od strony wschodniej i północnej. Istotnym elementem naprawczym byłoby wytworzenie osi funkcjonalnej między Rynkiem a galerią handlową „Galardia". Dodatkowo dysonans przestrzenny widoku od strony dworca wzmacnia dawny budynek kina (z lat 70. XX w.), który został zaadaptowany na market sieciowy.

Zdjęcie 1 Puste lokale na Wierzbniku

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 2 Puste lokale na Starachowicach Dolnych

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Obsługa komunikacyjna

Ze względu na centralne położenie w gminie, obszar rewitalizacji jest dobrze skomunikowany. Nie oznacza to jednak, że mieszkańcy są zadowoleni z usług komunikacji miejskiej. Podczas spacerów badawczych mieszkańcy sygnalizowali, że korzystanie z autobusów znacznie utrudniają coraz rzadsze kursy, likwidacja niektórych linii (co wynika z planu oszczędnościowego MZK), źle zaprojektowane przystanki i zatoki autobusowe, które stwarzają zagrożenie dla pasażerów. Newralgicznymi miejscami są m.in.: przystanki na placu Rynek (zbyt wąska ulica, gdzie autobusy mają problemy z mijaniem) oraz wąski i niebezpieczny przystanek przy MOPS na Majówce.

Dostęp do komunikacji dalekobieżnej zapewniają zlokalizowane na Wierzbniku oraz na Starachowicach Dolnych dworce PKP oraz stanowiska obsługujące komunikację autobusową.

Zdjęcie 3 Nieczynne dworce PKP: „Starachowice Wschodnie" oraz „Starachowice" – 2016 r.

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Poważnym problemem w zakresie bezpieczeństwa komunikacyjnego jest skrzyżowanie al. Armii Krajowej z ul. Iłżecką na Wierzbniku, gdzie podczas godzin szczytu tworzą się zatory oraz często dochodzi do stłuczek.

Ponadto na obszarze rewitalizacji tworzą się największe w mieście zatory drogowe w godzinach szczytu (na ul. Radomskiej ze względu na zlokalizowaną w pobliżu SSE, szpital powiatowy, urząd miejski oraz liczne sklepy i usługi. Codziennie przejeżdża tędy ponad 10 tys. samochodów osobowych i ciężarowych[14]). Problem stanowi również zły stan nawierzchni dróg oraz trudności z włączeniem się samochodów i komunikacji publicznej w ul. Radomską z dróg podporządkowanych – ul. Szkolnej, ul. Konstytucji 3 Maja oraz z SSE.

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji zwracali również uwagę na źle zaprojektowane pasy dla pieszych na ul. Majówka, gdzie brak dostatecznego oświetlenia oraz ograniczona widoczność przez okoliczne krzewy naraża pieszych na niebezpieczeństwo. Na całym obszarze rewitalizacji zauważalny jest brak infrastruktury rowerowej. Jedyną drogą dla rowerów jest 600 m odcinek na ul. Staszica na Osiedlu Majówka. Podczas rewitalizacji Placu Rynek zaprojektowana została także droga dla rowerów, jednak

[14] Generalny Pomiar Ruchu 2015.

jest ona niefunkcjonalna (zostało zdemontowane oznakowanie i dopuszczono tam parkowanie pojazdów).

W latach 2016-2024 miasto przeprowadziło szereg inwestycji usprawniających układ komunikacyjny na obszarze rewitalizacji. Ponadto w maju 2024 roku uruchomiono usługę roweru miejskiego, która z jednej strony powinna przyczynić się do ograniczenia niskiej emisji i poprawy jakości powietrza, z drugiej strony usprawnić przemieszczanie się mieszkańców po mieście.

Jakość terenów publicznych

Jakość przestrzeni publicznych jest jednym z najczęściej krytykowanych tematów przez mieszkańców obszaru rewitalizacji. Aż 74% osób, które wypełniły ankiety konsultacyjne oceniła stan podwórzy, chodników, zieleni i małej architektury na obszarze rewitalizacji „negatywnie" lub „zdecydowanie negatywnie". Mieszkańcy zwracają również uwagę na brak lub bardzo zły stan zieleni, placów zabaw, chodników, ławek, oświetlenia ulicznego czy koszy na śmieci. Miejsca, które mieszkańcy obszaru rewitalizacji wskazują jako wymagające pilnej modernizacji to:

- taras widokowy na Majówce (obecnie teren jest zniszczony i niezagospodarowany),
- skwer przy Szkole Podstawowej nr 9 ze zdewastowaną fontanną, która jest zagrożeniem dla bawiących się tam dzieci – w 2020 roku zagospodarowano przyległy teren oraz odnowiono fontannę,
- Park Miejski im. Stefana Żeromskiego – aktualnie (2024) modernizowany,
- tereny wokół zbiorników wodnych: Pasternik i Lubianka – zakończono modernizację,
- dworzec PKP oraz plac przy dworcu Starachowicach Dolnych – zmodernizowano otoczenie dworca PKP, poprawiono układ komunikacyjny oraz zmodernizowano zajezdnie autobusową,
- plac przy dworcu PKP na Wierzbniku – plac został zmodernizowany, powstały nowe zatoki autobusowe, miejsca parkingowe oraz nasadzenia,
- podwórza na osiedlach.

Zdjęcie 4 Taras widokowy na Majówce

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 5 Zdewastowana fontanna na skwerze przy Szkole Podstawowej nr 9 – 2016 r.

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 6 Fontanna na skwerze przy Szkole Podstawowej nr 9 – 2020 r.

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Jakość terenów publicznych w Starachowicach podlega regularnej poprawie. Wskazane przykłady są najlepszym dowodem na pozytywne zmiany zachodzące na obszarze rewitalizacji.

Zdjęcie 7 Park Miejski

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 8 Park Miejski im. Stefana Żeromskiego w Starachowicach - 2022

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 9 Park Miejski im. Stefana Żeromskiego w Starachowicach - 2022

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 10 Dworzec PKP Starachowice oraz stanowiska autobusowe przed dworcem na Starachowicach Dolnych – 2016 r.

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 11 Stanowiska autobusowe na Wierzbniku – 2016 r.

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 12 Okolice dworca – 2024 r.

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 13 Stanowiska autobusowe – 2024 r.

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 14 Okolice dworca PKP – 2024

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 15 Podwórza na Majówce

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 16 Podwórza na Stadionie

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Najważniejsze zidentyfikowane zjawiska problemowe	Oznaczenie
Nierównomierne i niezaplanowane rozmieszczenie infrastruktury społecznej	Z25
Braki w przyłączeniach do sieci ciepłowniczej	Z26
Duża koncentracja usług niższego rzędu na obszarach handlowo-usługowych	Z27
Duża ilość pustych lokali do wynajęcia na obszarach handlowo – usługowych	Z28
Likwidacja kursów autobusowych	Z29
Zły stan infrastruktury komunikacji dalekobieżnej	Z30
Nieefektywne rozwiązania komunikacyjne	Z31
Brak infrastruktury rowerowej	Z32
Zły stan zieleni miejskiej	Z33
Zdegradowane przestrzenie publiczne	Z34

5.5. Sfera techniczna

Negatywne zjawiska w sferze technicznej w rozumieniu zapisów ustawy o rewitalizacji dotyczą w szczególności poziomu degradacji technicznej obiektów budowlanych oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Gmina Starachowice nie posiada obecnie inwentaryzacji stanu technicznego poszczególnych budynków, w tym budynków mieszkalnych. Jednak na podstawie przeprowadzonych obserwacji można wskazać obiekty budowlane, które wymagają natychmiastowej modernizacji czy remontu.

Budynki mieszkalne

Zły stan budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji dotyczy w szczególności osiedla Dolne-Wzgórze. Budynki zlokalizowane przy ul. Widok i ul. Robotniczej powstały w latach 20. XX w. Z biegiem lat, mimo ochrony konserwatorskiej, charakterystyczne elementy układu urbanistycznego i samych budynków uległy niekorzystnym zmianom. Przez wiele lat lokale mieszkalne w koloniach były mieszkaniami zakładowymi, następnie komunalnymi, które później na preferencyjnych warunkach gmina wyprzedawała. Utworzenie wspólnot, ale i podejście gminy do własnych zasobów miało wpływ na stan techniczny i wizualny, w jakim obecnie te budynki się znajdują. Budynki wymagają natychmiastowego remontu, w katastrofalnym stanie są części wspólne, dachy, okna i drzwi. Budynki nie są podłączone do sieci ciepłowniczej. Kolonia zabudowy obejmuje 16 budynków. Ponadto w strefie Dolne-Wzgórze przy ul. Hutniczej znajdują się trzy wolnostojące gminne budynki mieszkalne (z czego jeden wymaga remontu) – łącznie 17 lokali. Ponadto aż 96% mieszkańców Osiedla, którzy wypełnili ankiety dotyczące jakości życia na obszarze rewitalizacji, oceniło stan budynków w jednostce „Negatywnie” lub „Zdecydowanie negatywnie”. Stan techniczny budynków w większości negatywnie też oceniają mieszkańcy Osiedla Wierzbnik – 59% negatywnych odpowiedzi.

Zdjęcie 17 Budynki mieszkalne na kolonii robotniczej w jednostce Dolne-Wzgórze

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Sytuacja mieszkaniowa

„Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Starachowicach na lata 2013–2020" podaje, że „na ogólną liczbę 20 602 gospodarstw domowych jedynie 16 892 zajmuje samodzielnie mieszkanie". Według „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Starachowice na lata 2015–2020" za danymi GUS[15], liczba lokali mieszkalnych wynosiła 19 980, zaś w latach 2010–2013 oddano do użytku tylko 265 nowych lokali i to z tendencją z roku na rok malejącą.

W latach 2016-2023 sytuacja mieszkaniowa poprawiła się, a w 2023 r. oddano do użytku 222 mieszkania, czyli nieznacznie mniej niż w ciągu czterech poprzednich lat.

[15] https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica *(dane z dnia 1 grudnia 2016 r.)*

Wykres 1 Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w Starachowicach w latach 2016-2023

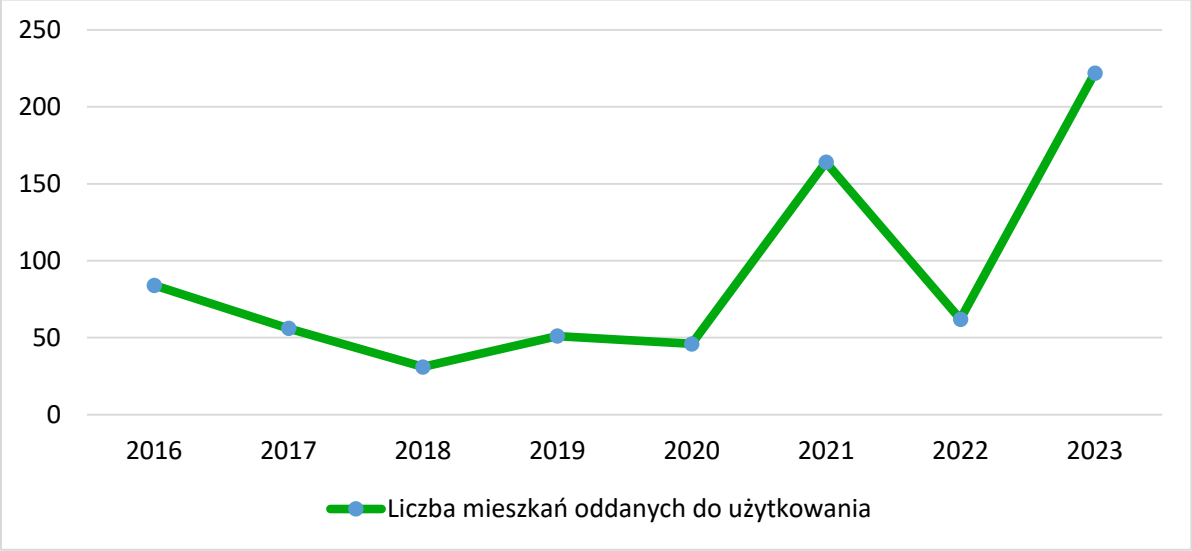

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na terenie miasta działa Starachowickie Towarzystwo Budownictwa Społecznego "Wspólny Dom" Sp. z o.o., które pod koniec 2023 roku planowało do przekazania 40 nowych mieszkań w bloku przy alei Św. Jana Pawła II.

Trudna sytuacja w zakresie mieszkalnictwa dotyczy osób o niskich i najniższych dochodach, w tym posiadających wyroki eksmisyjne z prawem do lokalu socjalnego. Zasób mieszkań komunalnych w 2024 roku to 784 lokale (w tym 256 socjalnych).

Według danych zawartych w „Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Starachowice na lata 2024–2028" na lokal w Starachowicach oczekuje ok. 404 osób lub rodzin, co oznacza spadek liczby oczekujących o blisko 30% (w 2016 r. oczekujących osób lub rodzin było około 600).

Pilnej interwencji wymaga również stan techniczny istniejącego zasobu z uwagi na jego wiek i zużycie. Wieloletni program zakłada remonty i powiększanie zasobu, ale też dostrzega negatywne skutki koncentracji jednego typu mieszkań (np. socjalnych) w obrębie jednej inwestycji. Ponadto program wskazuje na konieczność powiększania zasobu socjalnego.

Inne zdegradowane obiekty budowlane na obszarze rewitalizacji

Obiekty budowlane wymagające modernizacji zlokalizowane są na całym obszarze rewitalizacji. Na szczególną uwagę, ze względu na bardzo zły stan techniczny oraz wyjątkowe znaczenie dla tożsamości lokalnej zasługują:

- Nieczynny budynek dworca PKP „Starachowice" w jednostce Dolne-Wzgórze – do 2024 r. zagospodarowano otoczenie dworca, wprowadzono nowe rozwiązania komunikacyjne, zmodernizowany przyległy teren zajezdni autobusowej.

- Starachowickie Centrum Kultury. Budynek w ostatnich latach przeszedł termomodernizację, ale wnętrza wraz z instalacjami nie były modernizowane od początku istnienia placówki tj. od lat 40. XX w – w 2024 e. remont wnętrz Parku Kultury został zakończony.
- Stadion Miejski wybudowany w latach 60. XX w. (stadion obecnie nie posiada trybun, szatni, zaplecza socjalnego spełniających współczesne wymogi) – obiekt aktualnie przechodzi modernizację. Zakończenie prac planowane jest na wrzesień 2024 r.
- Zniszczony budynek biurowy na Stadionie, będący częścią kompleksu sportowego, o konstrukcji kontenerowej, w którym znajdują się biura organizacji sportowych i społecznych.
- Opuszczony i niszczejący gmach szpitala na Stadionie – Wojewódzki Konserwator Zabytków wydał zgodę na wyburzenie obiektu, jednak trwa dyskusja nad innymi rozwiązaniami. Obiekt jest w oryginale zachowanym przykładem architektonicznego modernizmu i wpisuje się w dziedzictwo architektoniczne dwudziestolecia międzywojennego. W ramach projektu rewitalizacyjnego planowane jest przekształcenie obiektu w osiedle mieszkaniowe.
- Niszczejący od kilku lat zabytkowy przedwojenny budynek Willi Dyrektora Zakładów Starachowickich, potocznie zwany „Pałacykiem" na osiedlu Stadionie. Na obszarze tej strefy znajduje się również przedwojenna Willa Lasów Starachowickich, obecnie użytkowana przez Hufiec ZHP oraz budynek tzw. Domu Nauczyciela prowadzony przez ZNP – w 2024 r. „Pałacyk" został oddany do użytku i funkcjonuje pod nazwą Centrum Kreatywności.
- Obszar Wierzbnika – niszczejące obiekty budowlane na Rynku.
- Nieczynny dworzec PKP na Wierzbniku z 1918 r. obsługujący niegdyś stację „Starachowice Wschodnie" – budynek będzie modernizowany, aktualnie (2024 r.) zagospodarowano przestrzenie wokół dworca, wykonano nasadzenia, ciągi komunikacyjne, wiaty przystankowe.
- Północna linia brzegowa zbiornika Pasternik, teren wokół zbiornika wodnego Lubianka – projekty związane z modernizacją tych przestrzeni zostały częściowo zrealizowane, jednak nadal wymagają dalszych prac.

Zagrożenia degradacji i niepożądane przekształcenia zabudowy o walorach historycznych i architektonicznych

Postępujący proces degradacji i brak konkretnej interwencji negatywnie wpłynie na ocenę programu rewitalizacji oraz zarządzających przyjętym programem. Wymaga to większego niż dotychczas wysiłku władz samorządowych, właścicieli nieruchomości, ale również strony społecznej, zaś cały proces wymaga zrozumienia i mimo szczupłości finansów, przyjęcia innych czynników niż tylko ekonomiczne. Szybkiej decyzji odnośnie wykorzystania i przekształcenia na nowe funkcje wymagają zagrożone największą degradacją:

- kolonie robotnicze,

- budynki dworców kolejowych,
- budynek robotniczy z 1836 r. przy ul. Sportowej,
- pozostałości pierwszego obiektu wielkopiecowego przy Muzeum Przyrody i Techniki,
- budynek domu Dozorcy Hutniczego przy ul. Pileckiego (przez wiele lat PTTK),
- budynek starego szpitala.

Istotną decyzją może być stworzenie parku kulturowego obejmującego starachowickie kolonie mieszkaniowe wraz z pojedynczymi budynkami (np. „Pałacyk" i „Hufiec") i osiedlem z 1939 r.

Zdjęcie 18 Budynek „Pałacyku" – 2016 r.

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 19 Pałacyk – marzec 2024

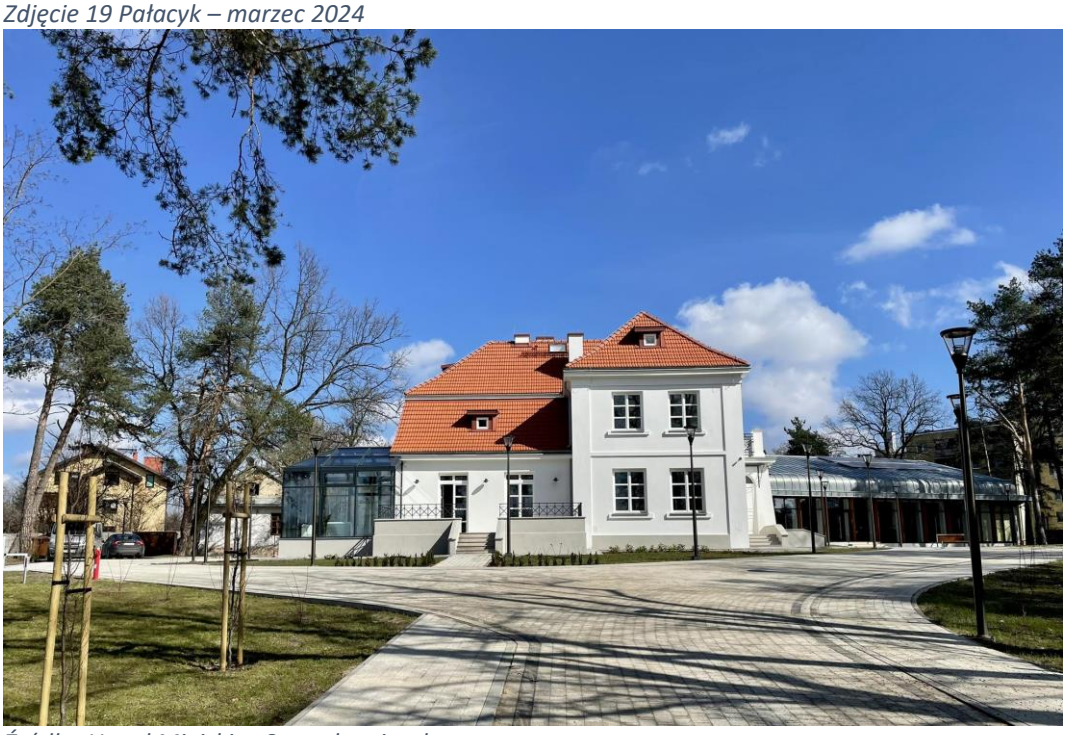

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 20 Niszczejące budynki na Wierzbniku

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 21 Dawny, niszczejący budynek starostwa powiatowego – budynek został przekształcony w budynek mieszkalny (2024)

Źródło: Urząd Miejski w Starachowicach

Zdjęcie 22 Obiekty i przestrzenie zdegradowane lub wymagające interwencji technicznej

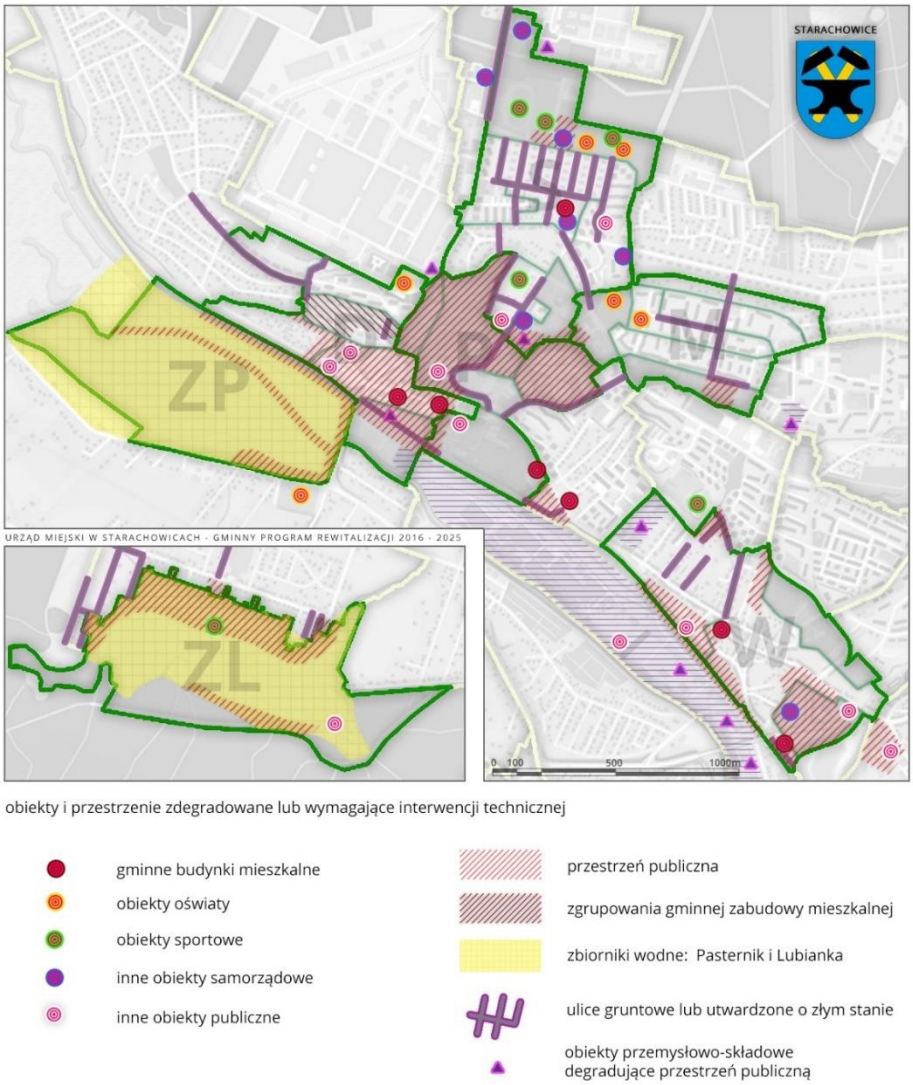

Źródło: Opracowanie własne

Najważniejsze zidentyfikowane zjawiska problemowe	Oznaczenie
Zdekapitalizowana tkanka mieszkaniowa w mieszkaniowym zasobie gminy	Z35
Problemy z regulowaniem należności czynszowych	Z36
Brak wystarczającej liczby lokali komunalnych i brak wzrostu poziomu ich dostępności	Z37
Zły stan techniczny budynków	Z38

5.6. Istniejący stan środowiska

5.6.1. Klimat

Pod względem klimatycznym miasto położone jest w wyżynnym regionie śląsko-małopolskim, w krainie Gór Świętokrzyskich. Charakteryzuje się klimatem umiarkowanym, przejawiającym się chłodnymi zimami i ciepłym latem. W ostatnich latach średnia temperatura najchłodniejszego miesiąca (luty) wynosiła ok. -6,5°C, natomiast średnia temperatura miesiąca najcieplejszego (lipiec) +20,5°C. Średnia roczna temperatura powietrza to 8,5°C. Szata śnieżna obserwowana jest średnio przez 70 dni w roku. Średnia suma opadów wynosi 600-650 mm rocznie. W ogólnym rozkładzie wietrzności przeważa cyrkulacja zachodnia oraz północno-zachodnia. Najrzadziej występują wiatry z kierunku południowo-wschodniego. Średnie miesięczne prędkości wiatrów kształtowały się na poziomie od 0,84 do 2,44 m/s. Średnie roczne prędkości wiatrów nie przekraczają 2 m/s. Okres wegetacji roślin trwa 190 dni.

W dolinie rzeki Kamiennej warunki topoklimatyczne są niekorzystne. W rejonach tych występuje zjawisko inwersji termicznej. W związku z istniejącą zabudową doliny, przewietrzanie jest tu utrudnione, co powoduje powstawanie i zaleganie smogów i mgieł. Zjawisko inwersji termicznej, smogów i mgieł, dominujący kierunek wiatrów NW wzdłuż doliny Kamiennej rzutują w zasadniczy sposób na stan czystości powietrza.

Zbocza o ekspozycji południowej, południowo-zachodniej i południowo-wschodniej są korzystne pod względem klimatycznym dla zabudowy. Zbocza ekspozycji północnej w południowej części miasta przy równocześnie urozmaiconej rzeźbie i dużych spadkach mają niekorzystne warunki topoklimatyczne. Na wysoczyźnie topoklimat jest bardzo korzystny dla celów mieszkaniowych. Dotyczy to szczególnie południowej części miasta przeznaczonej w dotychczasowych planach pod budownictwo mieszkaniowe.[16]

[16] *Źródło: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Starachowice, 2021*

5.6.2. Jakość powietrza

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa świętokrzyskiego wyznaczono 2 strefy:

- miasto Kielce – kod strefy PL 2601;
- strefa świętokrzyska – kod strefy PL2602, do której należy gmina Starachowice.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, była prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2024 r. poz. 870). Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych /docelowych/ celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO_2,
- dwutlenek azotu NO_2,
- tlenek węgla CO,
- benzen C_6H_6,
- ozon O_3,
- pył PM10,
- pył PM2.5,
- ołów Pb w PM10,
- arsen As w PM10,
- kadm Cd w PM10,
- nikiel Ni w PM10,
- benzo(a)piren B(a)P w PM10.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki SO_2,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O_3.

Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy - zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Poniżej zestawiono klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza:

- **Klasa A** - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- **Klasa C** - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- **Klasa D1** - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- **Klasa D2** - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Tabela 6. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza

Poziom stężeń	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny			
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	ochrona zdrowia ludzi: dwutlenek siarki SO_2, dwutlenek azotu NO_2, tlenek węgla CO, benzen C_6H_6, pył PM10, pył PM2.5 ołów Pb (zawartość w PM10) ochrona roślin: dwutlenek siarki SO_2 tlenki azotu NO_X -	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakość powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego		C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań

Poziom stężeń	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
			mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy			
nie przekracza poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O_3 ochrona zdrowia ludzi arsen As (zawartość w PM10), kadm Cd (zawartość w PM10), nikiel Ni (zawartość w PM10), benzo(a)piren B(a)P (zawartość w PM10)	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
powyżej poziomu docelowego		C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - określenie obszarów przekroczeń poziomów docelowych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego			
poniżej poziomu celu długoterminowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O_3	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
powyżej poziomu celu długoterminowego		D2	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do 2020 r.

** z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.*
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim raport wojewódzki za rok 2023

Roczna ocena została wykonana zgodnie z obowiązującymi zasadami, bazującymi na przepisach prawnych. Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54) Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów.

W 2023 r. w ramach systemu PMŚ na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało ogółem 15 stacji pomiarowych. Na terenie gminy Starachowice w 2023 roku znajdował się jeden punkt pomiarowy przy ul. Złotej w Starachowicach.

Tabela 7. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Strefa świętokrzyska	Symbol klasy wynikowej											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	O_3 1)	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 2)
2023	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2
2) Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, raport wojewódzki za rok 2023

Na podstawie klasyfikacji stref województwa świętokrzyskiego za rok 2023 stwierdzono potrzebę realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi dla strefy świętokrzyskiej – zakwalifikowanej do klasy C ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10.

Ze względu na ochronę zdrowia ludzi w strefie został przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu. Strefa ta została przypisana do klasy D2.

Na przeważającym obszarze województwa świętokrzyskiego w ostatnich latach występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) dla następujących substancji: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen, tlenek węgla oraz oznaczane w pyle zawieszonym PM10 metale: ołów, kadm, arsen i nikiel.

Największym problemem w skali województwa świętokrzyskiego są wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyle zawieszonym PM10. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń-marzec, październik-grudzień). Przekroczenie poziomu docelowego B(a)P wystąpiło w 2023 r. prawie na wszystkich stacjach pomiarowych w województwie. Jedynie na stacji w Solcu-Zdroju już drugi rok z rzędu nie odnotowano przekroczenia. Główną przyczyną przekroczeń jest „niska" emisja pochodzącą z indywidualnego ogrzewania budynków.

W ostatnim dziesięcioleciu można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłami drobnymi. W 2023 roku na żadnej stacji w województwie świętokrzyskim nie odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Jednak nadal w sezonie grzewczym istotny problem stanowią wysokie dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM10. Na tle województwa pod tym względem wyróżniają się Nowiny oraz Opatów, gdzie w 2023 r. ponownie wystąpiły największe ilości dni ze stężeniami 24-godzinnymi pyłu zawieszonego PM10 przekraczające wartość dobowego poziomu dopuszczalnego.

W sezonie letnim obserwowany jest wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze warunkami meteorologicznymi. W 2023 r. nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi. Stwierdzono jednak, podobnie jak w latach poprzednich, przekroczenie poziomu celu długoterminowego na wszystkich stacjach pomiarowych w województwie.

Klasyfikacja stref pod względem ochrony zdrowia ludzi za 2023 rok zmieniła się w porównaniu do roku 2022 w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Dla tych dwóch zanieczyszczeń nastąpiła poprawa sytuacji w strefie świętokrzyskiej. W 2022 roku strefie świętokrzyskiej przypisano klasę C w zakresie dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz klasę C1 w odniesieniu do

przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 dla fazy II. Natomiast w roku 2023 przekroczenia te nie wystąpiły i strefa świętokrzyska oceniona została jako spełniająca wymogi dla klasy A i A1.[17]

Tabela 8. Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za lata 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Strefa świętokrzyskie	Symbol klasy wynikowej		
	SO_2	NO_x	O_3[1)]
2023	A	A	A

[1)]Dla ozonu wg poziomu celu długoterminowego, strefa świętokrzyska otrzymała klasę D2
źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim raport wojewódzki za rok 2023

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, w 2023 r. pomiary jakości powietrza oraz wyniki szacowania przeprowadzonego na podstawie modelowania nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu. Przekroczenia w strefie świętokrzyskiej wystąpiły dla ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego (klasa D2).

Działania w zakresie poprawy jakości powietrza są realizowane w ramach programów ochrony powietrza (POP) dla województwa świętokrzyskiego. Obecnie na terenie województwa obowiązuje uchwalona przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego we wrześniu 2023 r. „Aktualizacja programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych". Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne przyczyny wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza oraz określa działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza w województwie.[18]

5.6.3. Wody

Wody powierzchniowe

Hydrograficznie rejon miasta przynależy do zlewni II rzędu – rzeki Kamiennej stanowiącej lewobrzeżny dopływ Wisły. Długość rzeki Kamiennej w obrębie miasta wynosi 9 km (między 90 i 99 km biegu rzeki). Rzeka ma uregulowane koryto od zbiornika wodnego „Pasternik" do mostu kolejowego. Działy wodne III rzędu tworzą: lewobrzeżny dopływ rzeka Młynówka (wschodnia część Starachowic) i prawobrzeżny dopływ rzeka Lubianka (południowa część miasta). Północna część miasta odwadniana jest przez Czałczyński Smug, będący lewobrzeżnym dopływem rzeki Kamiennej. Na terenie miasta znajdują się 4 zbiorniki wodne:

- „Pasternik" – wybudowany na rzece Kamiennej w jej 98,4 km. Zajmuje powierzchnię 52,3 ha i podzielony jest groblą na dwie części: rekreacyjną i ujęciową. Taki podział wynika z istniejącego

[17] *Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2023*
[18] *Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2023*

do 1983 r. ujęcia brzegowego wody do celów komunalnych i przemysłowych. Pobór wody do celów przemysłowych funkcjonował do 1996 r. Obecnie zbiornik pełni funkcję retencyjną. Na części, o pow. 12,6 ha w 2005 r. utworzony został użytek ekologiczny,

- „Lubianka" – o powierzchni 30,0 ha powstał w latach 80-tych na rzece Lubianka, poprzez wybudowanie zapory czołowej ziemnej z jazem przelewowym. Jest to zbiornik rekreacyjny,
- „Piachy" – powstał po istniejącym w latach 60-tych wyrobisku piasku o powierzchni 14,4 ha. Pełni funkcję rekreacyjną,
- „Balaton" – śródleśny zbiornik wodny, położony w jednostce Teren Leśny Michałów, pełni głównie funkcję przeciwpożarową.[19]

Tabela 9. Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Starachowice

Kod JCWP	Nazwa
RW20000323479	Kamienna od Żarnówki do Świśliny
RW2000062343789	Młynówka

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje.

Rysunek 1. Zlewnie JCWP na terenie gminy Starachowice

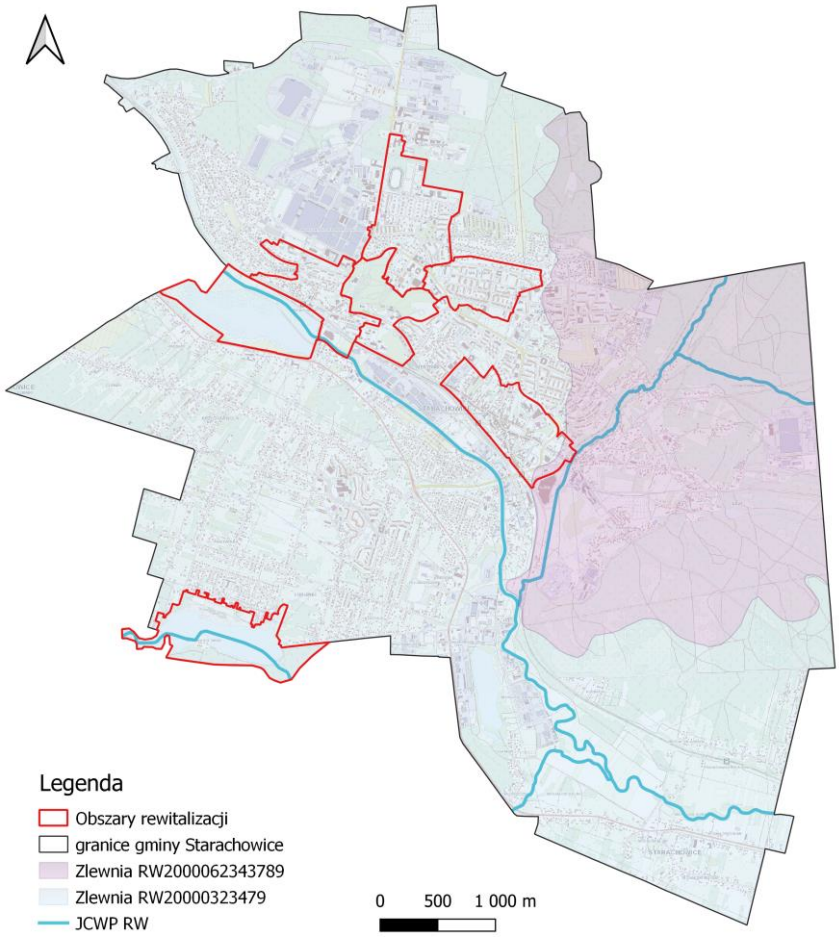

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

[19] *Źródło: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Starachowice, 2021*

Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji inspekcji ochrony środowiska. W zakresie obowiązków leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych, a jego ocena jest przekazywana do GIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez GIOŚ. Zgodnie z ustawą – Prawo wodne, realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu m.in. pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takim jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Podstawę prawną dokonanej klasyfikacji stanu wód stanowi Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1475). Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)

Tabela 10. Ocena stanu JCWP będących w zasięgu Gminy Starachowice

Nazwa i kod JCWP	Kamienna od Żarnówki do Świśliny RW20000323479	Młynówka RW2000062343789
Typ JCWP	RW_krz - Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu krzemianowym	RW_wap - Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym
Rzeczywista długość JCWP [km]	66,26	8,95
Powierzchnia zlewni JCWP [km^2]	209,41	17,37
Status JCWP	NAT - naturalna część wód	NAT - naturalna część wód
Stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany stan ekologiczny	umiarkowany stan ekologiczny
Stan chemiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	stan chemiczny dobry
Stan (ogólny)	zły stan wód	zły stan wód
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona	zagrożona

Nazwa i kod JCWP		Kamienna od Żarnówki do Świśliny RW20000323479	Młynówka RW2000062343789
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi		NIE	NIE
Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych		TAK	NIE
Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG[20]		TAK	TAK
Obszary chronione wymienione w zał. IV RDW oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo Wodne wraz z celami środowiskowymi		Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie naturalnych fragmentów obszarów wodnych	Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie naturalnych fragmentów obszarów wodnych.
		Użytek ekologiczny im. Bolesława Kazimierza Stanislawa Papi Zachowanie przedmiotów ochrony: natur. zb. wodny; jezioro, jeziorko, mułowiska, namuliska i podmokliska	
Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym		nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
Cel środowiskowy	Stan/potencjał ekologiczny	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosforany, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
	Stan chemiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	dobry stan chemiczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje.

[20] *obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód*

Wody podziemne

W podziale na jednostki hydrogeologiczne Starachowice mieszczą się w subregionie świętokrzyskim regionu środkowopolskiego. W obrębie miasta wyróżnia się dwie strefy ze względu na zasobność wód podziemnych:

- strefa użytkowych zbiorników wód podziemnych (UZWP) związanych z dolno-triasowymi i dolno-jurajskimi piaskowcami, w których występują wody porowo-szczelinowe oraz czwartorzędowymi piaskami i żwirami rzecznymi w dolinie rzeki Kamiennej, w których występującą wody porowe, obejmuje centralną i południową część miasta,
- strefa słabo wodonośna związana z osadami najniższych ogniw jury środkowej oraz wyższej części jury dolnej występujący w północnej części Starachowic.

Użytkowe znaczenie posiadają wody podziemne występujące w utworach triasu dolnego i jury dolnej oraz czwartorzędowy poziom wodonośny w aluwiach rzeki Kamiennej.

Wody podziemne są narażone na przedostawanie się zanieczyszczeń z powierzchni terenu, gdyż na obszarach ich występowania brak jest naturalnej izolacji z gruntów spoistych (glin, iłów) lub izolacja ma małą miąższość i nie zabezpiecza przed przenikaniem zanieczyszczeń.

Zgodnie z definicją zawartą w Ramowej Dyrektywie Wodnej (2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r., jednolite części wód podziemnych (dalej JCWPd) obejmują wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Według podziału Polski na 172 JCWPd, cały teren analizowanej jednostki leży na obszarze jednolitej części wód podziemnych nr 102.

Tabela 11 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Starachowice, ocena za rok 2022

Kod JCWPd	Stan ogólny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW2000102	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje

Obszar gminy Starachowice nie znajduję się w obrębie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Zagrożenie powodzią

Na poniższym rysunku przedstawiono mapę zagrożenia powodziowego dla Gminy Starachowice.

Rysunek 2. Zagrożenie powodzią na terenie gminy Starachowice

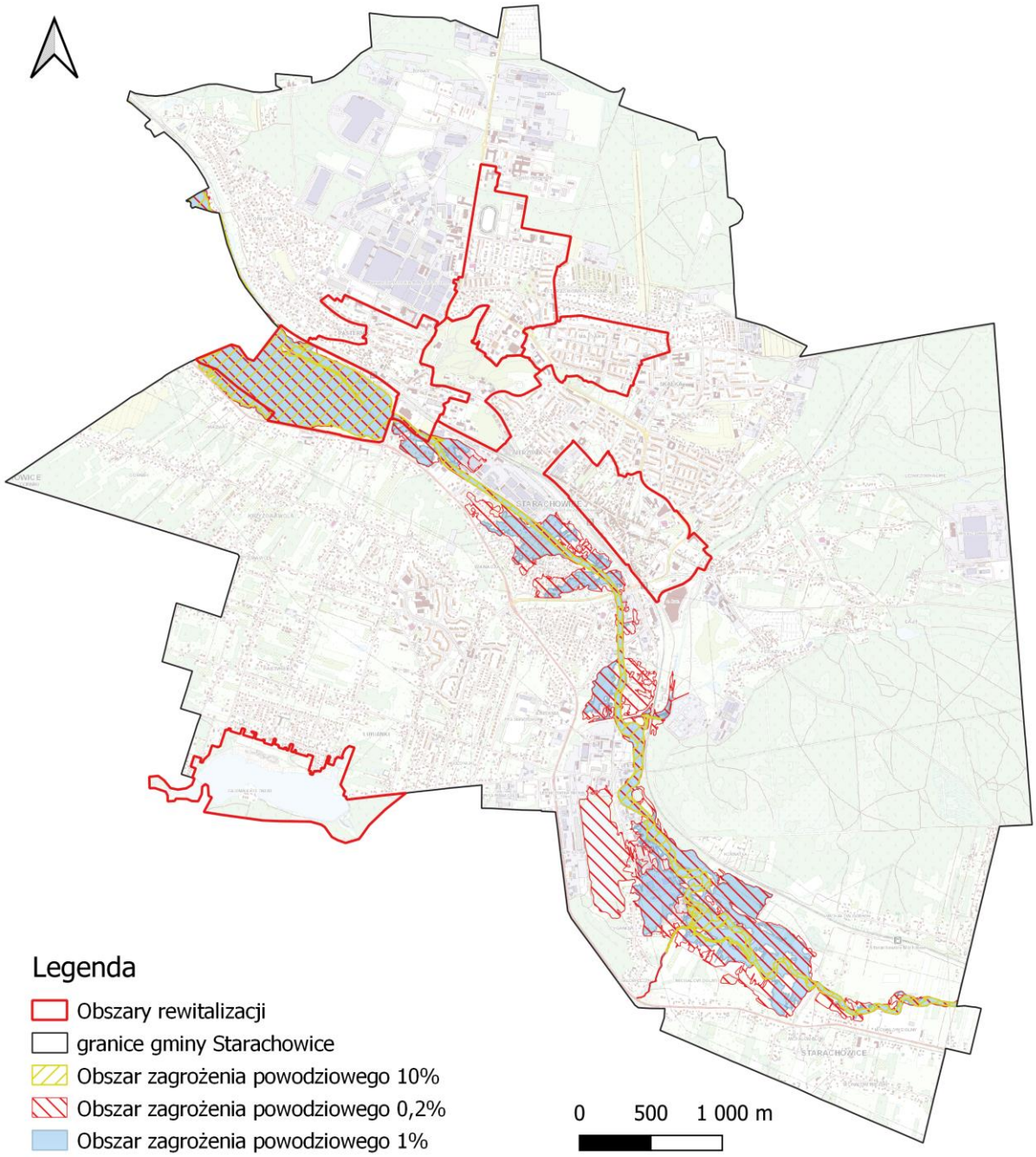

Źródło: opracowanie własne

Zagrożenie suszą

Gmina Starachowice narażona jest na występowanie suszy, co obrazuje poniższy rysunek z podziałem.

Rysunek 3. Zagrożenie suszą na terenie gminy Starachowice

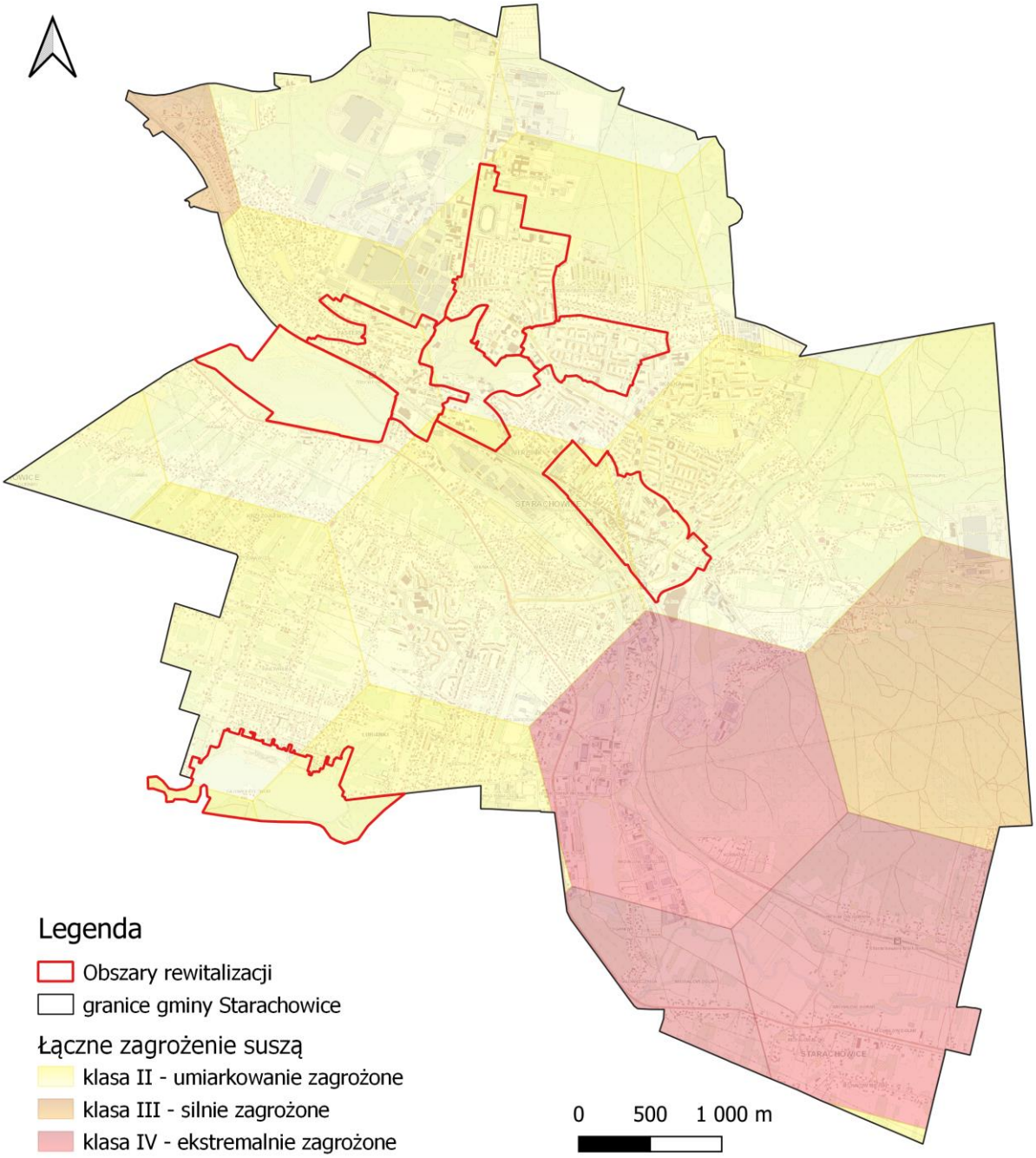

Źródło: opracowanie własne

5.6.4. Hałas

➢ Stan wyjściowy i źródła hałasu

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów.
Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość $52\ dB < L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość $63\ dB < L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze

dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania strategicznych map hałasu oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:
  - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6.00 – 18.00, pory wieczoru od godz. 18.00 – 22.00 oraz pory nocy od godz. 22.00 – 6.00;
  - L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22.00-6.00,
- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
  - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 – 22.00,
  - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 – 6.00.

Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{AeqD}	L_{AeqN}
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

gdzie:
** Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.*
*** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.*
**** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych*
Źródło: Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112)

W latach 2021-2023 na terenie gminy Starachowice nie prowadzono pomiarów hałasu drogowego i kolejowego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

5.6.5. Gleby

Gleby w granicach miasta są niskiej klasy bonitacyjnej najczęściej V i VI klasy. Wynika to głównie z glebotwórczych możliwości podłoża, erozji oraz morfologii i rzeźby terenu. Najlepsze grunty rolne (5 i 8 przydatności rolniczej – żytni dobry, zbożowo-pastewny mocny) występują w południowozachodniej części miasta (Górniki, Os. Lubianka – gleby bielicowe) oraz w obrębie doliny Kamiennej w Michałowie (madowe). Są to gleby klasy bonitacyjnej IVa i IVb objęte ochroną prawną przed zmianą ich użytkowania. Nieduże powierzchnie dobrych gleb (<1 ha) występują także na wysoczyźnie w Michałowie Górnym. W efekcie zwiększania powierzchni zabudowy miejskiej sukcesywnie zmniejsza się powierzchnia terenów rolnych. W wielu przypadkach gleby uległy degradacji w czasie prac inwestycyjnych. W miejsce upraw rolnych powstawały natomiast ogródki przydomowe oraz kompleksy ogrodów działkowych, jak również tereny zieleni osiedlowej i międzyosiedlowej.

Obszar miasta charakteryzuje się małym zróżnicowaniem warunków glebowych. Przeważające są gleby słabe V i VI klasy bonitacyjnej. Najlepsze grunty rolne kompleksów żytni dobry i zbożowopastewny mocny występują w południowo-zachodniej części miasta oraz w dolinie rzeki Kamiennej w Michałowie. Są to gleby IVa i IVb klasy bonitacyjnej.

Użytki rolne zajmują 24% powierzchni miasta, w tym grunty orne – 14%, łąki trwałe – 2,6%, pastwiska trwałe – 4,5%, grunty zadrzewione i zakrzewione na gruntach rolnych – 1,1%, grunty rolne zabudowane – 0,8%, sady – 0,7% (wg danych ewidencji gruntów i budynków).

BADANIA MONITORINGOWE GLEB

Monitoring chemizmu gleb gruntów ornych Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek

prowadzenia badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.). Na terenie gminy Starachowice nie jest zlokalizowany żaden stały punkt pomiarowo-kontrolny, w związku z czym, analizowana jednostka nie jest objęta monitoringiem chemizmu gleb ornych realizowanych w ramach obowiązującego Państwowego Monitoringu Środowiska.

Zgodnie z GEOSERWISEM GDOŚ, na terenie gminy nie występują szkody w środowisku, ale występują historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi:

1. Substancje: Ołów (Pb); Cynk (Zn); Miedź (Cu); Status: teren, na którym zakończono remediacje;
2. Substancje: Ołów (Pb); Cyjanki – związki kompleksowe; Nikiel (Ni) Status: teren, na którym zakończono remediacje.

5.6.6. Zasoby przyrodnicze

Na terenie gminy Starachowice występują następujące formy ochrony przyrody:

- Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Użytek ekologiczny im. Bolesława Kazimierza Stanislawa Papi;
- 9 pomników przyrody.

GDOŚ nie wyznaczył na terenie gminy Starachowice korytarzy ekologicznych.

Na obszarze rewitalizowanym występuje Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu, Użytek ekologiczny im. Bolesława Kazimierza Stanislawa Papi oraz pomniki przyrody.

<u>Obszar Chronionego Krajobrazu</u>

Nazwa: Sieradowicki

- Data wyznaczenia: 2001-11-03
- Powierzchnia [ha]: 15 893,00
- Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Rozporządzenie Nr 335/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 17 października 2001 r. w sprawie utworzenia na terenach otulin parków krajobrazowych obszarów chronionego krajobrazu, Uchwała Nr XLIX/881/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Sieradowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
- Czy obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego? Nie
- Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej: Obszar Chronionego Krajobrazu stanowiący otulinę to głównie tereny rolnicze i zurbanizowane. Wśród gruntów rolniczych przeważaja użytki rolne, które stanowią 79% powierzchni. Lasy zajmuja tylko 10,5% obszaru otuliny. Tereny leśne charakteryzują się jednak znacznym zróżnicowaniem siedlisk, składu gatunkowego drzewostanów oraz ich struktury wiekowej. Osobliwości przyrody żywej chronione są w formie

pomników przyrody-utworzono tu 11 tego rodzaju obiektów (gatunkowo są to: lipy, modrzewie i dęby). Obok pomników przyrody ożywionej ustanowiono tu także inne formy ochrony przyrody, którymi są:pomniki przyrody nieożywionej (3), użytki ekologiczne (2) i stanowiska dokumentacyjne (4). Na całym obszarze otuliny spotyka się wiele zabytkowych obiektów świadczacy o wielkim bogactwie dziedzictwa kulturowego, od czasów prehistorycznych poczynając aż po dzień dzisiejszy. Dolina Bodzentyńska to obszar wystepowania licznych stanowisk archeologicznych związanych głównie z działalnoscia starożytnego świętokrzyskiego okręgu górnictwa i dymarkowego hutnictwa żelaza, traktowanego na okres wpływów rzymskich (od I w p.n.e. do IV w n.e.). W późniejszym okresie na terenach tych w oparciu o tradycje hutnictwa dymarkowego rozwinoł się przemysł metalgurgiczny okregu staropolskiego. Zabytkowe obiekty staropolskiego hutnictwa zachowały się m. inn. w Parszowie, Michałowie, Starachowicach i Wąchocku. Czasów średniowiecza sięgają zabytkowe układy urbanistyczne Wachocka z najcenniejszym w regionie zabytkiem budownictwa romańsko-wotyckiego klasy miedzynarodowej, XII wiecznym Zespołem Klasztornym Opactwa Cystersów. Zabytkowe obiekty świeckie reprezentują ruiny zamku Biskupów Krakowskich z XIV w., caly układ architektoniczny oraz fragmenty murów miejskich Bodzentyna.

Użytki ekologiczne

Nazwa: Użytek ekologiczny im. Bolesława Kazimierza Stanislawa Papi

Rodzaj użytku: naturalny zbiornik wodny

Data ustanowienia: 1997-09-30

- Powierzchnia [ha]: 12,60
- Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Rozporządzenie Nr 14/97 Wojewody Kieleckiego z dnia 5 września 1997 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny, Uchwała Nr XII/6/05 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 24 października 2005 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego
- Opis wartości przyrodniczej: użytek ekologiczny na zbiorniku wodnym Pasterniak

Pomniki przyrody:

Na terenie gminy Starachowice występuje 9 pomników przyrody.

Rysunek 4. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Starachowice

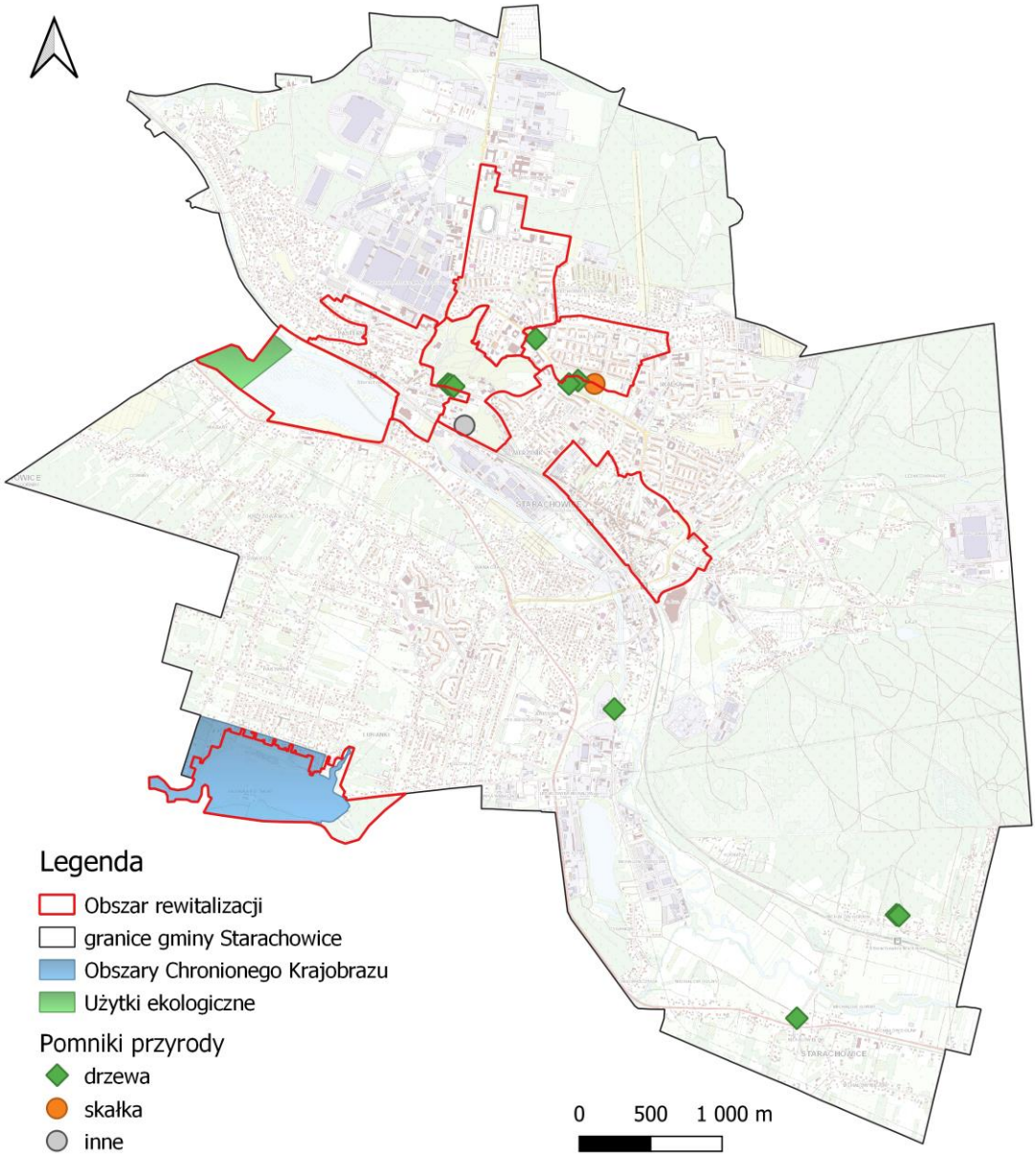

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez GDOŚ

Lasy

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Starachowice wynosi 686,23 ha, co daje lesistość na poziomie 20,4% (średnia krajowa wynosi 29,66%). Strukturę lasów na terenie gminy Starachowice przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13. Struktura lasów gminy Starachowice w roku 2023

Lasy		
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem	ha	686,23
Lesistość	%	20,4
Powierzchnia lasów	ha	649,92
Lasy publiczne ogółem	ha	607,38
Lasy prywatne ogółem	ha	42,54

Źródło: GUS, stan na 31.12.2023 r.

5.6.7. Powierzchnia terenu, gleby, szata roślinna, sposób zagospodarowania na podstawie Opracowania ekofizjograficznego terenu miasta Starachowice – obszar rewitalizacji[21]

Aktualny stan powierzchni terenu, stan gleb oraz występowanie szaty roślinnej na terenie gminy jest wynikiem prowadzonej wieloletniej urbanizacji oraz procesów związanych z działalnością gospodarczą na omawianym terenie.

W centralnej części miasta (na północ od rz. Kamiennej) istnieje w przeważającej części zwarta zabudowa miejska w pełni zagospodarowaną funkcjonalnie przestrzenią. Wiele terenów zostało zagospodarowanie dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego oraz obiektów użyteczności publicznej. W północnej, północno-wschodniej i wschodniej części miasta znaczące powierzchnie zajmują kompleksy leśne Lasów Starachowickich a także tereny dotychczas mało intensywnie zagospodarowane. W południowej części w rejonie Zalewu Lubianki istnieją zwarte kompleksy leśne.

Istniejące w granicach administracyjnych miasta gleby są niskiej klasy najczęściej V i VI. Wynika to głównie z glebotwórczych możliwości podłoża, erozji oraz morfologii i rzeźby terenu. Najlepsze grunty rolne kompleksów 5 i 8 przydatności rolniczej występują w południowo-zachodniej części miasta oraz w obrębie doliny Kamiennej w Michałowie. Są to gleby bonitacyjnej IVa i IVb objęte ochroną prawną przed zmianą ich użytkowania. Nieduże powierzchnie dobrych gleb występują także na wysoczyźnie w Michałowie Górnym.

Obszar funkcjonalny A2, umownie nazwany Orłowo (obszar w większości pokrywa się z obszarem rewitalizacji Dolne Wzgórze) to głównie teren budownictwa mieszkaniowego usytuowanego tarasowo na zboczach doliny rz. Kamiennej. W skład obszaru wchodzi Osiedle Orłowo z typowym budownictwem niskim, jednorodzinnym oraz położone we wschodniej części obszaru Osiedle Wzgórze ze znaczącym udziałem zabudowy wielorodzinnej. W tej części obszaru przy ul. Zakładowej, Mickiewicza, Fabrycznej, Widok znajdują się zabytkowe budynki osiedla robotniczego drewniano-murowanego z lat 20-tych XX wieku. Zabudowa ta objęta jest ochroną prawną konserwatora zabytków. Na terenie Osiedla Wzgórze położone są obiekty użyteczności publicznej związane z działalnością pobliskiej FSC. Zabudowie towarzyszą przydomowe ogrody powstałe wskutek intensywnych form poprawy warunków glebowych występujących przed powstaniem zabudowy. Na południe od omawianego terenu znajduje się Zalew Pasternik – stanowiący użytek ekologiczny objęty ochroną prawną.

Obszar funkcjonalny B9 – Wierzbnik Skarpa (obszar w większości pokrywa się z obszarem rewitalizacji Wierzbnik) obejmuje swym zasięgiem brzegową część tarasu oraz zboczową część doliny rz. Kamiennej. Od południa obszar przylega do trasy linii kolejowej, w granicach obszaru położony jest dworzec kolejowy Starachowice-Wschód. W dolnej części obszaru położona jest najstarsza część Starachowic

[21] *Źródło: Opracowania ekofizjograficznego terenu miasta Starachowice, 2003*

z charakterystyczną zabudową małomiasteczkową, stanowiącą do 1939 r. centrum osady Wierzbnik przed jej połączeniem z Starachowicami. W obszarze są tereny objęte ochroną prawną. Od wschodniej strony obszar zamyka teren miejskiego placu targowego. W zachodniej części obszaru znajduje się objęty prawną ochroną zespół przestrzenny zakładu wielkopiecowego z 1833-1842 r.

Obszar funkcjonalny E10 – Zalew Lubianka (obszar w większości pokrywa się z obszarem rewitalizacji Zbiornik Lubianka) posiada rekreacyjny charakter, a przy kształtowaniu zagospodarowania na terenach przylegających konieczna jest ochrona przed antropopresją. Gospodarowanie środowiskiem w tym obszarze powinno mieć charakter zrównoważonego rozwoju uwzględniającego ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, ochronę świata roślinnego i zwierzęcego bazującego na środowisku wodnym oraz mikroklimatu.

6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Zagadnienia i cele środowiskowe ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym ze względu na priorytetowe traktowanie ochrony środowiska zawarte są w wielu konwencjach międzynarodowych i podstawowych aktach tworzących Wspólnotę UE. Dokumenty te stanowią ramy dla regulacji prawnych (dyrektywy i rozporządzenia w prawie unijnym oraz ustawy i rozporządzenia w prawie polskim) oraz stanowią podstawę dla kształtowania polityki ochrony środowiska w określonej perspektywie czasowej, w szeregu tworzonych dokumentów (strategie, polityki, programy). Cele polityki ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym zostały określone w wielu dokumentach strategicznych, które stanowią ramy dla dokumentów krajowych i regionalnych. W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Starachowice wyznaczono 4 cele rewitalizacji, w ramach których nie wszystkie zaplanowane działania będą oddziaływały na środowisko.

7. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2023-2030 wyznacza przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które są zadaniami zarówno o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym. Działania rewitalizacyjne ukierunkowane są na rozwój sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Program zawiera wyłonione przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające. W wyniku tego procesu na finalnej liście przedsięwzięć podstawowych znalazło się 50 przedsięwzięć. Część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2027 na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie (B) pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (Sk), stałe/długoterminowe (S), chwilowe/krótkoterminowe (Ch), pozytywne, negatywne i neutralne na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, krajobraz kulturowy i zabytki, ludzi i dobra materialne wykorzystując metodę macierzy interakcji.

W przypadku Gminy Starachowice istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązkiem przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Poniższa tabela przedstawia ocenę i analizę oddziaływania na poszczególne elementy środowisko działań zaplanowanych do realizacji w ramach projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2027

LEGENDA:

	Potencjalne pozytywne oddziaływanie	**B**	Bezpośrednie
	Potencjalne neutralne oddziaływanie	**P**	Pośrednie
	Potencjalne negatywne oddziaływanie	**S**	Stałe
		Ch	Chwilowe
		W	Wtórne
		Sk	Skumulowane

Tabela 14. Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice[22]

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Lista projektów planowanych do realizacji w ramach IIT z FESW 2021-2027														
1.	Podniesienie atrakcyjności turystycznej Miasta Starachowice poprzez wykorzystanie potencjału Zalewu Lubianka[23]	Ch		B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch		Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	

Lokalizacja: Zbiornik Wodny Lubianka (znajduje się na terenie Sieradowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu)

Działanie będzie polegać na zagospodarowaniu plaż poprzez: przystań, wyciąg do nart wodnych, zespół budynków przy plaży, miejsca na grille i ognisko (altany, ławki, stoliki), mała scena, kino letnie, plac zabaw dla dzieci, siłownia plenerowa, boiska sportowe (siatkówka, badminton), pomieszczenia gospodarcze, zabudowa handlowo-usługowa, ścieżki pieszo-rowerowe, latarnie, mosty, modernizacja zapory.

Przewidziane zagospodarowanie terenów wokół zbiornika wodnego nie będzie miało wpływu na środowisko wodne i żyjące w nich organizmy, ze względu na charakter zadania – nie planuje się bezpośredniej ani pośredniej ingerencji w zbiorniki wodne, a jedynie w tereny je otaczające. W związku z tym funkcjonowanie organizmów wodnych nie zostanie zakłócone, nawet na etapie realizacji przedsięwzięcia.

Zagospodarowanie okolicznych terenów wpłynie na ukierunkowanie i skanalizowanie ruchu oraz pośrednio wpłynie na zmniejszenie potencjalnego zanieczyszczenia, m.in. poprzez montaż infrastruktury sportowej i rekreacyjnej czy pojemników na odpady. W związku z tym, że zadanie nie przewiduje ingerencji w środowisko wodne a jedynie w obszary wykorzystywane już antropogenicznie – nie stoi ono w sprzeczności z wyznaczonymi celami ochrony poszczególnych siedlisk oraz nie klasyfikuje się jako zadanie oddziaływujące znacząco negatywnie na środowisko.

Reasumując, realizacja zadania nie wpłynie negatywnie na ekosystemy, siedliska i gatunki wodne zależne od wody. Ze względu na zakres działań nie przywiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko. Wszystkie materiały użyte w budowie winny być nowe, nieużywane, winny również uwzględniać wszystkie nowoczesne rozwiązania materiałowe i techniczne.

Podczas budowy pomieszczeń gospodarczych oraz zabudowy handlowo-usługowej budynku użyteczności publicznej mogą wystąpić negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie

[22] *W tabeli pominięto opis działań już zrealizowanych w ramach Gminnego Program Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2027*

[23] *Zadanie ujęte również w Programie w rozdziale 3.4.2. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne*

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa oraz spędzania wolnego czasu i integracji społecznej. Działania związane z ścieżkami pieszo-rowerowymi mają na celu usprawnienie ruchu oraz podniesienie jakości powietrza na terenie gminy. Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej" turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normatywna dla potrzeb prowadzenia typowych robót drogowych. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gminy. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów. Przedmiotowe zadanie zalicza się do inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977) dla których nie obowiązują zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2023 poz. 1336).												
2.				B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
	Zagospodarowanie Parku Miejskiego w Starachowicach[24]	**Lokalizacja: Park Miejski im. Stefana Żeromskiego (lokalizacja poza obszarami chronionymi)** W ramach projektu przewiduje się remont i utworzenie nowych ciągów pieszo-komunikacyjnych odtworzenie amfiteatru, kino letnie, park linowy, tor saneczkowy, trasy biegowe, siłownia plenerowa, place zabaw, oświetlenie, ławki i inne miejsca do wypoczynku, miejsca przeznaczone dla małej gastronomii. Ponadto, planuje się rozbudowę Amfiteatru - przebieralnia, pochylnie dla osób z niepełnosprawnością, zadaszenie widowni, kładka nad ul. Pileckiego łącząca się ze Szlakowiskiem, modernizacja ul. Pileckiego, system identyfikacji wizualnej zewnętrznej, sztolnia Kopalnia Herkules. Podczas budowy infrastruktury użyteczności publicznej mogą wystąpić negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa oraz spędzania wolnego czasu i integracji społecznej.												
3.	Podniesienie jakości życia mieszkańcom poprzez rozwój zieleni miejskiej w Starachowicach[25]		B, S	B, S	B, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	B, S		
		Lokalizacja: Skwer Majówka, Skwer przy targowisku miejskim, Skwer Skałki-Centrum, Skwer przy Rondzie Kaczyńskiego, ogrody kieszonkowe na obszarze rewitalizacji, Skwer Ofiar Katynia (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Działanie ma na celu zwiększenie powierzchni terenów zielonych, ich odnowieniu oraz uporządkowaniu a także wykonanie małej infrastruktury w postaci ławek i koszy na śmieci. Działania związane z nasadzeniem zieleni będą miały pozytywny wpływ na stan środowiska glebowego. Przyczynią się do zwiększenia zdolności retencyjnych oraz wzrostu uwilgotnienia gleb, co doprowadzi do zapobiegania ich przesuszeniu a także wzmocni odporność na erozję wietrzną. Działania te są ukierunkowanie na wzrost retencyjności, ale także przyczynią się do ochrony gleb przed erozją. Zadrzewianie wpłynie pozytywnie na spowolnienie odpływu wód ze zlewni, co doprowadzi do poprawy uwilgotnienia gleby a tym samym zwiększy dostępność zasobów wodnych dla												

[24] *Zadanie ujęte również w Programie w rozdziale 3.4.2. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne*
[25] *Zadanie ujęte również w Programie w rozdziale 3.4.2. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne*

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		gatunków i siedlisk zależnych od wód. Ponadto, powoduje zwiększenie zasilania wód powierzchniowych (przeciwdziałanie suszy) oraz zmniejsza ryzyko powodziowe., a spowolnienie odpływu wód ze zlewni wpłynie pozytywnie na zmniejszenie odpływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. Oddziaływanie na powietrze i klimat będzie miało bezpośredni, długoterminowy i stały wpływ. W ramach działania zostaną nasadzona drzewa oraz inne rośliny z uwzględnieniem specyficznych warunków fizjograficznych i biologicznych siedlisk istniejących na danym terenie. Tym samym wzrośnie udział terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. W efekcie nastąpi lokalna pozytywna zmiana pokrycia terenu. Efektem działań będzie na terenach miejskich wzrost infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu, poprawa wilgotności gleby i podniesienie się zwierciadła płytkich poziomów wodonośnych w zasięgu oddziaływania realizowanych działań.												
4.	Utworzenie (remont i adaptacja) „Społecznego Wzgórza" – miejsca pełniącego funkcję Centrum Aktywności Lokalnej oraz Aktywizacji Zawodowej, a także siedziby lokalnego stowarzyszenia[26]			B, S Ch					Ch					
		Lokalizacja: Przekształcenie jednego z budynków gospodarczych na osiedlu Wzgórze (lokalizacja poza obszarami chronionymi) W celu realizacji przedsięwzięcia planuje się stworzenie miejsca dla działania stowarzyszenia na Osiedlu Wzgórze (remont i adaptacja pomieszczeń). Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. W trakcie remontu mogą wystąpić chwilowe uciążliwości związane z emisją hałasu.												
5.	Rozbudowa i przebudowa z przygotowaniem nowej funkcji Szkoły Podstawowej nr 9 w Starachowicach poprzez rozbudowę i przebudowę szkolnej infrastruktury sportowej, modernizację istniejącej infrastruktury szkolnej oraz adaptacja przestrzeni pod oddziały przedszkolne[27]			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch		B, S Ch	B, S Ch	Ch	
		Lokalizacja: ul. Oświatowa 5, Starachowice (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Działanie przewiduje remont wnętrza szkoły a także przebudowę budynku wraz z adaptacją przestrzeni parteru i ogrodu pod oddziały przedszkolne. Inwestycja przewiduje przebudowę i remont istniejącego budynku użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej												

[26] *Zadanie ujęte również w Programie w rozdziale 3.4.2. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne*
[27] *Zadanie ujęte również w Programie w rozdziale 3.4.2. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne*

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie działalności edukacyjnej.												
6.	Modernizacja budynku przy ul. Sportowej 18 i utworzenie „live muzeum" – Muzeum osobistych historii wraz z oazą edukacyjną „Zieloną Klasą Pamięci"[28]		P, S	B, S Ch	B, S	B, S			Ch		B, S Ch	B, S Ch	Ch	
		Lokalizacja: ul. Sportowa 18, Starachowice (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Projekt zakłada adaptację budynku mieszkalnego w Starachowicach oraz zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku wraz wiatą pełniącą funkcję zielonej klasy. W ramach działania zostaną nasadzona drzewa oraz inne rośliny z uwzględnieniem specyficznych warunków fizjograficznych i biologicznych siedlisk istniejących na danym terenie. Tym samym wzrośnie udział terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. W efekcie nastąpi lokalna pozytywna zmiana pokrycia terenu. Efektem działań będzie na terenach miejskich wzrost infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu, poprawa wilgotności gleby i podniesienie się zwierciadła płytkich poziomów wodonośnych w zasięgu oddziaływania realizowanych działań. Podczas budowy infrastruktury użyteczności publicznej mogą wystąpić negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa oraz spędzania wolnego czasu i integracji społecznej.												

[28] *Zadanie ujęte również w Programie w rozdziale 3.4.2. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne*

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
7.	Szlakowisko - przyjazna i funkcjonalna przestrzeń agory miejskiej[29]		B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	Ch		Ch		B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	

Lokalizacja: ul. Szlakowisko, ul Pileckiego, Starachowice (lokalizacja poza obszarami chronionymi)

Działanie przewiduje zagospodarowanie terenu w elementy małej architektury, wykonanie ciągów/alejek pieszych, placu zabaw, mini toru saneczkowego, zieleni osłonowej i ozdobnej/ zraszaczy (urządzenia emitujące wodną mgiełkę), budowę ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż torowiska kolejki wąskotorowej wraz z budową ciągu pieszo-rowerowego od policji w kierunku starostwa i przychodni Wita, wydzielenie miejsc na usługi gastronomiczne, ew. ścieżki dydaktyczne, ścieżki przyrodnicze, zastosowanie błękitno-zielonej infrastruktury.

Zagospodarowanie okolicznych terenów wpłynie na ukierunkowanie i skanalizowanie ruchu oraz pośrednio wpłynie na zmniejszenie potencjalnego zanieczyszczenia, m.in. poprzez montaż infrastruktury sportowej i rekreacyjnej czy pojemników na odpady. W związku z tym, że zadanie nie przewiduje ingerencji w środowisko a jedynie w obszary wykorzystywane już antropogenicznie – nie stoi ono w sprzeczności z wyznaczonymi celami ochrony poszczególnych siedlisk oraz nie klasyfikuje się jako zadanie oddziaływujące znacząco negatywnie na środowisko.

Działania związane z ścieżkami pieszo-rowerowymi mają na celu usprawnienie ruchu oraz podniesienie jakości powietrza na terenie gminy. Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej" turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normatywna dla potrzeb prowadzenia typowych robót drogowych. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gminy. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji

[29] *Zadanie ujęte również w Programie w rozdziale 3.4.2. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne*

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów. Realizacja zadań związana z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury przyczyni się do zwiększanie areału terenów przepuszczalnych, co doprowadzi do wzrostu udziału terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. Działania będą wpływać pośrednio pozytywnie i długoterminowo na stan zasobów wód powierzchniowych. Ogół działań związanych z zwiększaniem retencji, gdzie efektem jest zwiększenie infiltracji wód opadowych oraz powierzchniowych będą wpływać pozytywnie na stan wód i nie będą stanowić zagrożenie dla osiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych dla JCWPd. Ponadto, dzięki rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury zwiększy się różnorodność biologiczna. Działania będą polegać m.in. na zbieraniu deszczówki, wykonywaniu łąk kwietnych, zmianie powierzchni nieprzepuszczalnej na przepuszczalną oraz zakładaniu ogrodów deszczowych, co przełoży się na lepszą kondycję roślin, zwiększenie bioróżnorodności i zapobieganie zmianom mikroklimatu, ograniczenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła”.												
8.	Etap II rewitalizacji Szlakowiska i północnej części Parku[30]			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch		B, S	B, S	Ch	
		Lokalizacja: ul. Szlakowisko, ul Pileckiego, Starachowice (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Działanie polega na zagospodarowaniu terenu Szlakowiska i niewielkiej części Parku, poprawa bezpieczeństwa i estetyki obszaru, nadanie obszarowi nowych funkcji (np. rekreacja czynna i bierna). W ramach działania planuje się oczyszczenie terenu i jego zagospodarowanie, wykonanie ciągów pieszych i rowerowych, uzbrojenie terenu w elementy małej architektury wraz ze stylizowanym oświetleniem. Zagospodarowanie okolicznych terenów wpłynie na ukierunkowanie i skanalizowanie ruchu oraz pośrednio wpłynie na zmniejszenie potencjalnego zanieczyszczenia, m.in. poprzez montaż infrastruktury sportowej i rekreacyjnej czy pojemników na odpady. W związku z tym, że zadanie nie przewiduje ingerencji w środowisko a jedynie w obszary wykorzystywane już antropogenicznie – nie stoi ono w sprzeczności z wyznaczonymi celami ochrony poszczególnych siedlisk oraz nie klasyfikuje się jako zadanie oddziaływujące znacząco negatywnie na środowisko. Budowa oświetlenia LED będzie zlokalizowana już w miejscu przekształconym antropogenicznie. Działania związane z ścieżkami pieszo-rowerowymi mają na celu usprawnienie ruchu oraz podniesienie jakości powietrza na terenie gminy. Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej” turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym,												

[30] *Zadanie ujęte również w Programie w rozdziale 3.4.2. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne*

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normatywna dla potrzeb prowadzenia typowych robót drogowych. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gminy. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów.												
9.	Termomodernizacja budynku harcówki ZHP 38 Starachowickiej Drużyny Harcerskiej im. Emilii Plater i Harcerskiej Grupy Ratowniczej Starachowice, przy ul Harcerskiej 3a, w budynku po byłej przepompowni wodociągów, w bezpośrednim sąsiedztwie „Pałacyku[31]		P, S Ch	B, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
		Lokalizacja: ul. Harcerska 3a, Starachowice (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Działanie polega na pełnej termomodernizacji budynku wraz z wymianą źródła ciepła i instalacją paneli fotowoltaicznych. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Spadek energochłonności budynków oznacza bezpośrednio spadek zapotrzebowania na zużycie paliw. Z kolei minimalizacja energetycznego wykorzystywania substancji wiąże się z ograniczeniem ingerencji w środowisko naturalne (do której dochodzi podczas ich wydobycia, skutkującej m.in. zaburzaniem równowagi środowiska wodnego czy niszczeniem cennych siedlisk flory oraz fauny). Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególny budynek. Ponadto, nowoczesne źródła ogrzewania, spełniające najnowsze restrykcyjne normy, wydzielają spaliny o lepszych parametrach (niższych zawartościach substancji toksycznych czy cieplarnianych). Zatem wymiana i modernizacja źródeł ciepła, czy też zastosowanie paliw wyższej jakości, nie tylko spowoduje ogólne zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, ale także zmniejszenie emisji gazów odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych m.in.: poprzez zawieszenie												

[31] *Zadanie ujęte również w Programie w rozdziale 3.4.2. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne*

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. W przypadku działań termomodernizacyjnych na etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych. Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku działań związanych z rozwojem OZE opartych na energii słońca. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska. Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych.												
10.	Centrum Rozwoju Kompetencji Nauczycieli[32]		P, S Ch	B, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch	P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch
		Lokalizacja: Działki nr: 172/3 173, 172/4 (lokalizacja poza obszarami chronionymi)												

[32] *Zadanie ujęte również w Programie w rozdziale 3.4.2. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne*

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		Działanie zakłada remont budynku wraz z montażem windy. Planuje się również jego termomodernizację wraz z zamontowaniem OZE. Ponadto planuje się zagospodarowanie przyległego terenu. Podczas prowadzenia robót remontowych wystąpią chwilowe negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Spadek energochłonności budynków oznacza bezpośrednio spadek zapotrzebowania na zużycie paliw. Z kolei minimalizacja energetycznego wykorzystywania substancji wiąże się z ograniczeniem ingerencji w środowisko naturalne (do której dochodzi podczas ich wydobycia, skutkującej m.in. zaburzaniem równowagi środowiska wodnego czy niszczeniem cennych siedlisk flory oraz fauny). Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególny budynek. Ponadto, nowoczesne źródła ogrzewania, spełniające najnowsze restrykcyjne normy, wydzielają spaliny o lepszych parametrach (niższych zawartościach substancji toksycznych czy cieplarnianych). Zatem wymiana i modernizacja źródeł ciepła, czy też zastosowanie paliw wyższej jakości, nie tylko spowoduje ogólne zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, ale także zmniejszenie emisji gazów odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych m.in.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. W przypadku działań termomodernizacyjnych na etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych. Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku działań związanych z rozwojem OZE opartych na energii słońca. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska. Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych. W ramach zagospodarowania zostaną nasadzona drzewa oraz inne rośliny z uwzględnieniem specyficznych warunków fizjograficznych i biologicznych siedlisk istniejących na danym terenie. Tym samym wzrośnie udział terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. W efekcie nastąpi lokalna pozytywna zmiana pokrycia terenu. Efektem działań będzie wzrost infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu, poprawa wilgotności gleby i podniesienie się zwierciadła płytkich poziomów wodonośnych w zasięgu oddziaływania realizowanych działań.												
Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne														
11.	Przebudowa obiektów mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej szansą na rewitalizację Osiedla Wzgórze		P, S Ch	B, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch	P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch
		Lokalizacja: ul. Robotnicza, ul. Widok (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Działanie przewiduje remont budynków wraz z termomodernizacją oraz zastosowaniem OZE. Ponadto, przewiduje się zagospodarowanie terenów przyległych. Podczas prowadzenia robót remontowych wystąpią chwilowe negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Spadek energochłonności budynków oznacza bezpośrednio spadek zapotrzebowania na zużycie paliw. Z kolei minimalizacja energetycznego wykorzystywania substancji wiąże się z ograniczeniem ingerencji w środowisko naturalne (do której dochodzi podczas ich wydobycia, skutkującej m.in. zaburzaniem równowagi środowiska wodnego czy niszczeniem cennych siedlisk flory oraz fauny). Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególny budynek. Ponadto, nowoczesne źródła ogrzewania, spełniające najnowsze restrykcyjne normy, wydzielają spaliny o lepszych parametrach (niższych zawartościach substancji toksycznych czy cieplarnianych). Zatem wymiana i modernizacja źródeł ciepła, czy też zastosowanie paliw wyższej jakości, nie tylko spowoduje ogólne zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, ale także zmniejszenie emisji gazów odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych m.in.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. W przypadku działań termomodernizacyjnych na etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych.												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych. Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku działań związanych z rozwojem OZE opartych na energii słońca. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska. Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych. W ramach zagospodarowania zostaną nasadzona drzewa oraz inne rośliny z uwzględnieniem specyficznych warunków fizjograficznych i biologicznych siedlisk istniejących na danym terenie. Tym samym wzrośnie udział terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. W efekcie nastąpi lokalna pozytywna zmiana pokrycia terenu. Efektem działań będzie wzrost infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu, poprawa wilgotności gleby i podniesienie się zwierciadła płytkich poziomów wodonośnych w zasięgu oddziaływania realizowanych działań.												
12.	Modernizacja Parku Kultury wraz z zagospodarowaniem otoczenia		B, S	B, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S	B, S	Ch	P, S	B, S Ch	B, S	P, S Ch	
		Lokalizacja: Park Kultury, ul. Radomska 21 (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Działanie będzie polegało na modernizacji wnętrza budynku, zagospodarowaniu przestrzeni wokół PK, w tym budowa tężni, schody łączące z ul. Fabryczną, uporządkowanie zieleni na skarpie, parkingi, skwer itp. Podczas prowadzenia robót remontowych wystąpią chwilowe negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Podczas wykonania nowych miejsc parkingowych hałas może wystąpić jedynie w fazie realizacji inwestycji i ustanie po zakończeniu przedsięwzięć. Ogółem planowane przybliżone lokalizacje pozwalają stwierdzić, iż realizacje przedsięwzięć nie pogorszą stanu środowiska, nie zmienią sposobu wykorzystywania terenu, gdyż są to obszary miejskie, już przekształcone antropogenicznie. Nowa infrastruktura tj. tężnie, skwer, schody wpiszą się w krajobraz i będą zlokalizowana w obszarze już zurbanizowanym. W fazie realizacji budowy może być generowany chwilowy, lokalny hałas. Działania wiążą się z ingerencją w powierzchnię ziemi. Nie są to duże inwestycje, w związku z czym												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		przewiduje się chwilowe oddziaływanie na ten komponent. Faza realizacji inwestycji może nieść za sobą niekorzystne, chwilowe oddziaływania. Dostarczanie na miejsce materiałów niezbędnych do budowy obiektów wiąże się z emisją spalin samochodowych. Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Po zakończeniu prac, inwestycja nie będzie generować żadnych negatywnych oddziaływań do środowiska. Nasadzenie krzewów i kwiatów niesie za sobą wiele korzyści środowiskowych, takich jak: nawilżanie powietrza, magazynowanie wody, stworzenie cennych siedlisk dla flory i fauny, poprawa kondycji gleby, poprawa walorów krajobrazowych, zmniejszanie zjawiska miejskiej wyspy ciepła. Jest to bardzo ważne w kontekście adaptacji do zmian klimatu. Preferowane nasadzane gatunki rodzime, bez wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych.													
13.	Modernizacja targowiska miejskiego w Starachowicach		P, S	B, S Ch	B, S	B, S	P, S Ch		Ch		B, S Ch	B, S	P, S Ch	
		Lokalizacja: ul. Targowa 3 (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Działanie polega na remoncie nawierzchni targowiska, ustawienie straganów, ławek, stolików oraz pomieszczeń gospodarczych, modernizacja budynków, budowa zadaszenia, pasaży, urządzenie nowej zieleni, monitoring, nagłośnienie, oświetlenie, oze, ogrodzenie. Działanie będzie prowadzone w miejscu już zurbanizowanym. Podczas budowy infrastruktury oraz prac remontowych nawierzchni mogą wystąpić negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy/remontu ze względu na wykonanie wykopów. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. W ramach działania zostaną nasadzona drzewa oraz inne rośliny z uwzględnieniem specyficznych warunków fizjograficznych i biologicznych siedlisk istniejących na danym terenie. Tym samym wzrośnie udział terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. W efekcie nastąpi lokalna pozytywna zmiana pokrycia terenu. Efektem działań będzie na terenach miejskich wzrost infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu, poprawa wilgotności gleby i podniesienie się zwierciadła płytkich poziomów wodonośnych w zasięgu oddziaływania realizowanych działań. Na budynkach gospodarczych zamontowane zostaną panele fotowoltaiczne. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych na budynkach nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na													

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne.												
14.	Wypracowanie w formule partycypacyjno-warsztatowej (z ewentualną opcją konkursu urbanistycznego) optymalnych rozwiązań przestrzennych dla przekształcenia obszarów priorytetowych: rejonu Starachowic Dolnych oraz okolic Rynku w Wierzbniku oraz opcjonalnie także obszaru Szlakowiska i Tarasu Majówki			B, S										
		Lokalizacja: Starachowice Dolne, okolice ul. Iłżeckiej, ul. Targowej i ul. Spółdzielczej, opcjonalnie Szlakowisko i Taras Majówka Działanie polega na włączeniu mieszkańców i przedsiębiorców do opracowania optymalnych przestrzennych rozwiązań dla najważniejszych obszarów funkcjonalnych w Starachowicach. W ramach działania będą organizowane warsztaty, spacery studyjne oraz ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców. Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępności usług. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.												
15.	Opracowanie i wdrożenie miejskiego systemu informacji – jednolitego systemu tablic z nazwami ulic, drogowskazów, innych oznakowań, w tym oznaczenia tras turystycznych, np. szlaku architektury XX w. w Starachowicach			B, S								B, S		
		Lokalizacja: Przedsięwzięcie dotyczy terenu całego miasta, przy czym szczególne znaczenie ma dla obszaru rewitalizacji Działanie polega na opracowaniu i wprowadzeniu miejskiego systemu informacji, jednolitego systemu tablic z nazwami ulic, drogowskazów, innych oznakowań, w tym oznaczenia tras turystycznych, np. szlaku architektury XX w. w Starachowicach. W ramach działania prognozuje się podniesienie jakości życia w mieście przez poprawienie miejskiego systemu informacji; zwiększenie ładu przestrzennego i estetyki miasta oraz poprawę atrakcyjności turystycznej. Zamontowana infrastruktura nie będzie oddziaływała na środowisko. Jednolity system tablic będzie miał pozytywny wpływ na krajobraz oraz na ludzi poprzez przejrzyste oznaczenia miejsc na terenie gminy.												
16.	Opracowanie miejskich standardów infrastruktury dla pieszych i rowerów			B, S										
		Lokalizacja: Przedsięwzięcie dotyczy terenu całego miasta, przy czym szczególne znaczenie ma dla obszaru rewitalizacji Działanie będzie polegać na opracowaniu standardów m.in. dla: krawężników, kostek bezfazowych, fakturowanych płytek przy przejściach dla pieszych. Działanie nieinwestycyjne. Działanie polega na opracowaniu dokumentacji, w związku z tym nie powstanie infrastruktura oddziaływująca na środowisko.												
17.	Analiza sfery usług i handlu na obszarze rewitalizacji z jednoczesną analizą popytu, a następnie wspieranie pożądanych lub brakujących funkcji – aktualizacja			B, S										
		Lokalizacja: Projekt będzie realizowany na obszarze rewitalizacji, w szczególności z nakierunkowaniem na Wierzbnik oraz Starachowice Dolne												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		Działanie polega na przeprowadzeniu analizy sfery usług i handlu na obszarze rewitalizacji (w tym analizy popytu) pod kątem zapewnienia „tenant mix", a następnie wykreowanie (poprzez m.in. ulgi, dialog ze środowiskiem przedsiębiorców, itp.) programu wspierania pożądanych lub brakujących funkcji (np. wprowadzenie konkursów celowych na pożądane rodzaje działalności w obrębie zasobu gminnych lokali użytkowych). Działanie nieinwestycyjne. Działanie polega na opracowaniu dokumentacji, w związku z tym nie powstanie infrastruktura oddziaływująca na środowisko.												
18.	Utworzenie stowarzyszenia młodzieżowego działającego na rzecz Starachowic			B, S										
		Lokalizacja: ul. Radomska Głównym celem przedsięwzięcia będzie pobudzenie aktywności obywatelskiej oraz jej wspieranie w działaniu na rzecz społeczności lokalnych. Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępności usług.												
19.	Budowa wzdłuż toru kolei wąskotorowej ciągu komunikacyjnego, pieszo-rowerowego, wraz z peronem i fragmentem toru dla wagonu.		P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
		Lokalizacja: teren przylegający do torów kolei wąskotorowej Działanie będzie polegać na budowie ciągu komunikacyjnego pieszo-rowerowego wraz z zamontowaniem ławek i utworzeniem miejsc wypoczynku. Ponadto planuje się wybudowanie peronu i fragmentu toru dla wagonu, który pozwoli udostępnić obiekt/wagon na ekspozycję rekwizytów kolejowych. Realizacja zadania będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez zwiększenie bezpieczeństwa, poprawi bezpieczeństwo poruszania się po omawianym terenie. Działania przyczyni się do poprawy jakości powietrza. W trakcie wykonywania prac budowlanych może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Realizacja zadań wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie,												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Działania te będą prowadzone wzdłuż istniejącej kolei wąskotorowej, czyli w miejscu już przekształconym antropogenicznie. Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej" turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normatywna dla potrzeb prowadzenia typowych robót drogowych. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gminy. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów. Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych.												
20.	Efektywne wykorzystanie energii w powiecie starachowickim		P, S Ch	B, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
		Lokalizacja: ul. Szkolna 12, ul. 1 Maja 4 (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Działanie będzie obejmować termomodernizację/modernizację obiektów użyteczności publicznej Starostwa Powiatowego w Starachowicach (II LO, ZSZ nr 2, ZSZ nr 3). Realizacja zadań przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Spadek energochłonności budynków oznacza bezpośrednio spadek zapotrzebowania na zużycie paliw. Z kolei minimalizacja energetycznego wykorzystywania substancji wiąże się z ograniczeniem ingerencji w środowisko naturalne (do której												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		dochodzi podczas ich wydobycia, skutkującej m.in. zaburzaniem równowagi środowiska wodnego czy niszczeniem cennych siedlisk flory oraz fauny). Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególny budynek. Ponadto, nowoczesne źródła ogrzewania, spełniające najnowsze restrykcyjne normy, wydzielają spaliny o lepszych parametrach (niższych zawartościach substancji toksycznych czy cieplarnianych). Zatem wymiana i modernizacja źródeł ciepła, czy też zastosowanie paliw wyższej jakości, nie tylko spowoduje ogólne zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, ale także zmniejszenie emisji gazów odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych m.in.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. W przypadku działań termomodernizacyjnych na etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska.												
21.	STAR - polska ciężarówka. Rozbudowa obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach dla potrzeb stworzenia stałej wystawy poświęconej historii produkcji samochodów ciężarowych Star.			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch		Ch	S	Ch	
		Lokalizacja: ul. Wielkopiecowa (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Działanie będzie polegać na budowie budynku na potrzeby Muzeum wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych. Inwestycja przewiduje rozbudowę istniejącego budynku w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Działanie będzie realizowane poza obszarami chronionymi, stąd nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie działalności Muzeum Przyrody i Techniki.												
22.				B, S	Ch	Ch	Ch		Ch		Ch	S	Ch	B, S

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
	Renowacja i rozbudowa budynku przy ulicy Iłżeckiej 26 wraz z zabudową na terenie działki i zagospodarowaniem ogrodu na cele usługowo-kulturalne.			Ch										Ch
		Lokalizacja: ul. Iłżecka (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Przedsięwzięcie obejmuje remont istniejącego budynku wpisanego do Gminnej Ewidencji Zabytków i chronionego zapisami MPZP, rozbudowę budynku w postaci dobudowy niezrealizowanej drugiej połowy wraz charakterystyczną dla architektury przedwojennego Wierzbnika bramą. Inwestycja przewiduje rozbudowę i remont istniejącego budynku użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac.												
23.	Wytapiamy Kulturę – rewaloryzacja zabytkowego budynku dyrekcji huty z końca XIX wieku w Starachowicach			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch		Ch	S	Ch	B, S Ch
		Lokalizacja: ul. Wielkopiecowa (lokalizacja poza obszarami chronionymi) W ramach realizacji przedsięwzięcia wykonane zostaną: izolacje przeciwwilgociowe, odtworzenie okien, drzwi i rur spustowych, tynków i okładzin, odgrzybienie ścian, przyłącza instalacyjne i instalacja elektryczna, montaż instalacji przeciwpożarowej, odgromowej i przeciwwłamaniowej, adaptacja i wyposażenie wnętrz zgodnie z planowanym przeznaczeniem, zagospodarowanie otoczenia budynku. Inwestycja przewiduje rozbudowę i remont istniejącego budynku użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi nie będą na nie oddziaływać. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Działania będą mieć długotrwały pozytywny wpływ na zabytki.												
24.	Budowa zaplecza treningowego na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch		Ch	S	Ch	
		Lokalizacja: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Starachowicach. Starachowice ul. Szkolna 14 (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Projekt zakłada budowę nowoczesnego Centrum Treningowego na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Starachowicach. Obiekt powstanie w miejscu istniejących starych boisk na płycie asfaltowej, po wyburzeniu budynku typu „Zębiec". Dodatkowo, obiekt zostanie zaprojektowany jako samowystarczalny energetycznie, z wykorzystaniem technologii ekologicznych, takich jak panele fotowoltaiczne i pompy ciepła. Podczas realizacji inwestycji może dojść do negatywnego oddziaływania na etapie budowy, tj. hałas, drgania, transport samochodów dostarczających materiały emitujących spaliny. Skutki realizacji inwestycji ustąpią wraz z zakończeniem prac. Podczas budowy zostanie naruszona powierzchnia ziemi, może dojść do zniszczenia istniejących terenów zieleni. Jednakże ze względu na charakter okolicy inwestycji, nie przewiduje się znaczącego oddziaływania. W przedsięwzięciu zakłada się wykonanie także powierzchni biologicznie czynnej. Po zakończeniu fazy budowy, inwestycja nie będzie mieć żadnego negatywnego oddziaływania na otoczenie. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Montaż pomp ciepła może wiązać się z chwilową emisją hałasu, ale będzie ograniczona do powierzchni ziemi. Konieczne jest także wyznaczenie odpowiedniego miejsca, najlepiej w odizolowanym od użytkowej części budynku pomieszczeniu. W miejscu działania pompy nie są emitowane żadne zanieczyszczenia, a emisję spalin w elektrowniach węglowych można obecnie dużo lepiej kontrolować. Obecnie, aby ograniczyć do minimum wpływ pompy ciepła na środowisko, należy stosować rozwiązanie hybrydowe polegające na integracji PC z instalacją fotowoltaiczną (czyli panelami PV), która jako OZE wyprodukuje "zieloną energię" nie tylko do zasilania pomp sprężarkowych, ale także urządzeń i sprzętów wykorzystywanych w domu. Dobrze												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		zaprojektowany i wykonany system oparty na PC i PV eliminuje emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród zagrożeń środowiskowych w przypadku powietrznych pomp ciepła wymieniana jest również emisja hałasu, która może mieć wpływ na bezpośrednie otoczenie człowieka. Odpowiednie usytuowanie jednostki zewnętrznej powietrznej pompy ciepła, średnice kanałów powietrznych, czy też zastosowanie odpowiednio długich i elastycznych rur przyłączanych zapewni prawidłowe funkcjonowanie instalacji oraz eliminację hałasu. Najważniejsze jest, aby zastosować się do wytycznych producenta. Montaż oraz eksploatacja pompy ciepła gruntowej wiąże się z ingerencją w grunt. Pompy z kolektorem pionowym mogą wymagać dopełnienia pewnych formalności wynikających z wymagań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dotyczy to sytuacji, gdy wykonuje się otwory na obszarach górniczych albo poza nimi o głębokości powyżej 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi. Wtedy - zgodnie z wymaganiami ustawy - konieczne jest sporządzenie projektu robót geologicznych, który podlega zgłoszeniu staroście. Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku działań związanych z rozwojem OZE opartych na energii słońca. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska.												
25.	Przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Kolejowej 17 oraz budowa nowego budynku wraz z zagospodarowaniem przestrzeni szansą na rewitalizację obszaru dawnego miasta Wierzbnik		P, S	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S Ch		Ch	P, S	Ch	S	P, S Ch	
		Lokalizacja: ul. Kolejowa (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Działanie przewiduje przebudowę istniejącego budynku, budowę nowego budynku, zainstalowanie elementów małej architektury, utwardzenia, zieleńce itp. Podczas realizacji inwestycji może dojść do negatywnego oddziaływania na etapie budowy, tj. hałas, drgania, transport samochodów dostarczających materiały emitujących spaliny. Skutki realizacji inwestycji ustąpią wraz z zakończeniem prac. Podczas budowy zostanie naruszona powierzchnia ziemi, może dojść do zniszczenia istniejących terenów zieleni. Jednakże ze względu na charakter okolicy inwestycji, nie przewiduje się znaczącego oddziaływania. W przedsięwzięciu zakłada się wykonanie także powierzchni biologicznie czynnej. Po zakończeniu fazy budowy, inwestycja nie będzie mieć żadnego negatywnego oddziaływania na otoczenie. Zagospodarowanie okolicznych terenów wpłynie na ukierunkowanie i skanalizowanie ruchu oraz pośrednio wpłynie na zmniejszenie potencjalnego zanieczyszczenia, m.in. poprzez montaż ławek oraz pojemników na odpady. W związku z tym, że zadanie nie przewiduje ingerencji w środowisko a jedynie w obszary wykorzystywane już antropogenicznie – nie stoi ono w sprzeczności z wyznaczonymi celami ochrony poszczególnych siedlisk oraz nie klasyfikuje się jako zadanie oddziaływujące znacząco negatywnie na środowisko.												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		Działania związane z nasadzeniem zieleni będą miały pozytywny wpływ na stan środowiska glebowego. Przyczynią się do zwiększenia zdolności retencyjnych oraz wzrostu uwilgotnienia gleb, co doprowadzi do zapobiegania ich przesuszeniu a także wzmocni odporność na erozję wietrzną. Działania te są ukierunkowanie na wzrost retencyjności, ale także przyczynią się do ochrony gleb przed erozją. Zadrzewianie wpłynie pozytywnie na spowolnienie odpływu wód ze zlewni, co doprowadzi do poprawy uwilgotnienia gleby a tym samym zwiększy dostępność zasobów wodnych dla gatunków i siedlisk zależnych od wód. Ponadto, powoduje zwiększenie zasilania wód powierzchniowych (przeciwdziałanie suszy) oraz zmniejsza ryzyko powodziowe., a spowolnienie odpływu wód ze zlewni wpłynie pozytywnie na zmniejszenie odpływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. Oddziaływanie na powietrze i klimat będzie miało bezpośredni, długoterminowy i stały wpływ.													
26.	Utworzenie Centrum Informacji turystycznej i edukacji ekologicznej „Przystań Pasternik”		B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S Ch		Ch	Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	
		Lokalizacja: ul. Kielecka/Radomska (lokalizacja poza obszarami chronionymi) W ramach działania planuje się: 1) Przebudowa i rozbudowa istniejącego gastronomicznego budynku oraz zmiana funkcji na centrum informacji turystycznej oraz edukacji ekologicznej i dziedzictwa kulturowo-przemysłowego. Z miejscem galerii/wystawy odnoszącej się do historii miasta oraz przyrody i ekosystemu zbiornika. Z funkcjami towarzszącymi (gastronomia, punkt końcowy spływu kajakowego, wypożyczalnia sprzętów wodnych). 2) Przebudowa pętli autobusowej przy Grobli na ulicy Kieleckiej umożliwiającej dostęp do użytku ekologicznego oraz wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych wraz z małą architekturą – na nowym placu wejściowym. 3) Budowa tarasu widokowego – obserwacyjnego związanego z użytkiem ekologicznym do obserwacji ornitologicznych. 4) Budowa dojścia i przystani w rejonie skrzyżowania ul. Kieleckiej i Radomskiej (w pobliżu kiedyś funkcjonującej, z wykorzystaniem wyprofilowanego dojazdu w I etapie). 5) Budowa przekopu grobli umożliwiającego przepływ między dwoma częściami zbiornika wraz z mostkiem nad przekopem. Realizacja działań związanych z wybudowaniem ciągów pieszo-rowerowych będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez zwiększenie bezpieczeństwa, poprawi bezpieczeństwo poruszania się po omawianym terenie. Działanie przyczyni się do poprawy jakości powietrza. W trakcie wykonywania prac budowlanych i modernizacyjnych dróg rowerowych może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Realizacja zadań wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu													

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Warto zaznaczyć, że chodniki będą budowane lub modernizowane wzdłuż istniejących już ciągów komunikacyjnych. Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Działanie związane z budową ciągów pieszo-rowerowych a także budową tarasu widokowego pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej" turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normatywna dla potrzeb prowadzenia typowych robót drogowych. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gminy. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów. Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych. Podczas realizacji inwestycji związanej z przebudową i rozbudową istniejącego budynku może dojść do negatywnego oddziaływania na etapie budowy, tj. hałas, drgania, transport samochodów dostarczających materiały emitujących spaliny. Skutki realizacji inwestycji ustąpią wraz z zakończeniem prac. Podczas budowy zostanie naruszona powierzchnia ziemi, może dojść do zniszczenia istniejących terenów zieleni. Jednakże ze względu na charakter okolicy inwestycji, nie przewiduje się znaczącego oddziaływania. W przedsięwzięciu zakłada się wykonanie także powierzchni biologicznie czynnej. Po zakończeniu fazy budowy, inwestycja nie będzie mieć żadnego negatywnego oddziaływania na otoczenie. Stworzenie centrum edukacji ekologicznej spowoduje tworzenie i wzmacnianie pozytywnych wzorców zachowań i postaw wobec otaczającego środowiska zarówno wśród dzieci jak i dorosłych mieszkańców. Działania wpłyną wtórnie i pozytywnie na środowisko. Edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do wzrostu świadomości oraz												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		nakreśli istniejące problemy. Obejmuje ona takie zagadnienia jak świadoma konsumpcja, oszczędzanie zasobów (energii i wody), zmniejszanie negatywnego wpływu na jakość powietrza oraz prawidłowa gospodarka odpadami. Budowa przekopu grobli będzie wiązać się z chwilowym negatywnym oddziaływaniem na wody oraz rośliny i zwierzęta bytujące w miejscu planowanego przekopu. Zgodnie z bankiem danych o zasobach przyrodniczych GDOŚ w miejscu planowanej inwestycji nie zidentyfikowano chronionych gatunków roślin i zwierząt.												
27.	Budowa osiedla mieszkaniowego szansą na rewitalizacje terenu po dawnym szpitalu			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch		Ch	S	Ch	
		Lokalizacja: ul. Radomska (lokalizacja poza obszarami chronionymi) W ramach działania planuje się budowę nowych budynków mieszkalnych wielorodzinnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych poprzez budowę sieci dróg wewnętrznych, chodników, elementów małej architektury itp. Inwestycja przewiduje wybudowanie nowego budynku użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi, stąd nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Działania wpłyną pozytywnie na ludzi, z uwagi na poszerzenie działalności budynków użyteczności publicznej.												
28.	Remont pomieszczenia po pracowniku SP10 z przeznaczeniem na siedzibę i działalność statutową Stowarzyszenia Słoneczna Integracja, w tym działalność Starachowickiego Uniwersytetu Dzieci			B, S Ch			Ch		Ch					
		Lokalizacja: Al. Armii Krajowej 1 (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego, dotyczy sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Obiekty planowane do remontu wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poprawę standardu infrastruktury i usług edukacyjnych. W trakcie remontów mogą wystąpić chwilowe uciążliwości związane z emisją hałasu, zanieczyszczeń do powietrza oraz wibracjami. Działania te będą												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		krótkotrwałe, odwracalne i nie będą miały negatywnego wpływu na cele ochrony form ochrony przyrody. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.												
29.	Budowa Centrum Treningowego na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Starachowicach			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch		Ch	S	Ch	
		Lokalizacja: ul. Szkolna 14 (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Celem przedsięwzięcia jest budowa nowoczesnej hali treningowej. Hala ma zapewnić warunki do profesjonalnych treningów dla różnych dyscyplin sportowych, w tym akrobatyki, sztuk walki, lekkoatletyki i fitnessu, jednocześnie promując zdrowy tryb życia. Dzięki zastosowaniu zaawansowanych technologii ekologicznych, obiekt będzie efektywny energetycznie, co pozwoli na obniżenie kosztów jego eksploatacji. Podczas realizacji inwestycji może dojść do negatywnego oddziaływania na etapie budowy, tj. hałas, drgania, transport samochodów dostarczających materiały emitujących spaliny. Skutki realizacji inwestycji ustąpią wraz z zakończeniem prac. Podczas budowy zostanie naruszona powierzchnia ziemi, może dojść do zniszczenia istniejących terenów zieleni. Jednakże ze względu na charakter okolicy inwestycji, nie przewiduje się znaczącego oddziaływania. W przedsięwzięciu zakłada się wykonanie także powierzchni biologicznie czynnej. Po zakończeniu fazy budowy, inwestycja nie będzie mieć żadnego negatywnego oddziaływania na otoczenie. Działanie będzie prowadzone w obszarze już zurabnizowanym. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Montaż pomp ciepła może wiązać się z chwilową emisją hałasu, ale będzie ograniczona do powierzchni ziemi. Konieczne jest także wyznaczenie odpowiedniego miejsca, najlepiej w odizolowanym od użytkowej części budynku pomieszczeniu. W miejscu działania pompy nie są emitowane żadne zanieczyszczenia, a emisję spalin w elektrowniach węglowych można obecnie dużo lepiej kontrolować. Obecnie, aby ograniczyć do minimum wpływ pompy ciepła na środowisko, należy stosować rozwiązanie hybrydowe polegające na integracji PC z instalacją fotowoltaiczną (czyli panelami PV), która jako OZE wyprodukuje "zieloną energię" nie tylko do zasilania pomp sprężarkowych, ale także urządzeń i sprzętów wykorzystywanych w domu. Dobrze												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		zaprojektowany i wykonany system oparty na PC i PV eliminuje emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród zagrożeń środowiskowych w przypadku powietrznych pomp ciepła wymieniana jest również emisja hałasu, która może mieć wpływ na bezpośrednie otoczenie człowieka. Odpowiednie usytuowanie jednostki zewnętrznej powietrznej pompy ciepła, średnice kanałów powietrznych, czy też zastosowanie odpowiednio długich i elastycznych rur przyłączanych zapewni prawidłowe funkcjonowanie instalacji oraz eliminację hałasu. Najważniejsze jest, aby zastosować się do wytycznych producenta. Montaż oraz eksploatacja pompy ciepła gruntowej wiąże się z ingerencją w grunt. Pompy z kolektorem pionowym mogą wymagać dopełnienia pewnych formalności wynikających z wymagań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dotyczy to sytuacji, gdy wykonuje się otwory na obszarach górniczych albo poza nimi o głębokości powyżej 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi. Wtedy - zgodnie z wymaganiami ustawy - konieczne jest sporządzenie projektu robót geologicznych, który podlega zgłoszeniu staroście. Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku działań związanych z rozwojem OZE opartych na energii słońca. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wspierając rozwój sportowy i rekreacyjny oraz wpisując się w strategię rewitalizacji miasta, oferując szeroki dostęp do nowoczesnej infrastruktury sportowej.												
30.	Starachowicka Kolej Wąskotorowa			B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	Ch		Ch		Ch	S	Ch	
		Lokalizacja: ul. Spółdzielcza, ul. Kolejowa, ul. Marszałka Piłsudskiego, tereny przykolejowe (lokalizacja poza obszarami chronionymi) Na planowanym połączeniu znajdują się niezagospodarowane tereny przykolejowe, pas drogowy ulic powiatowych oraz teren Gminy Starachowice. Zadaniem projektu jest połączenie dwóch obiektów dziedzictwa kulturowego Starachowic i tym samym poszerzenie turystycznej oferty Powiatu Starachowickiego. Projekt bezpośrednio wpływa na obszar rewitalizacji – Wierzbnik. Projekt wpisuje się w działania przypisane dla MOF „Miasta Północy" wzmacniające ofertę turystyczną i promocję dziedzictwa kulturowego projektu „Żelazne Doliny". Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów.												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi, stąd nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Działania wpłyną pozytywnie na ludzi, z uwagi na poszerzenie działalności budynków użyteczności publicznej.												
Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne														
31.	Inicjatywy podejmowane w ramach Społecznej Odpowiedzialności Biznesu służące osiąganiu celów GPR			B, S										
		Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępności usług. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.												
32.	Inicjatywy o charakterze edukacyjnym czy szkoleniowym zwiększające szanse młodzieży, bezrobotnych oraz pracowników niewykwalifiko-wanych na rynku pracy			B, S										
		W ramach działań społecznych podejmowane mogą być inicjatywy o charakterze edukacyjnym czy szkoleniowym zwiększające szanse młodzieży, bezrobotnych oraz pracowników niewykwalifikowanych na rynku pracy. Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępności usług. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.												
33.	Przedsięwzięcia inwestycyjne i organizacyjne zgodne z celami GPR tworzące lub utrzymujące miejsca pracy i zapewniające pracownikom godne warunki płacy, w tym zlecanie zadań podmiotom ekonomii społecznej z obszaru rewitalizacji			B, S										
		Do grupy tej zaliczać się będą wszystkie przedsięwzięcia, która służą celowi tworzenia nowych miejsc pracy, poprawiania jakości istniejących oraz rozwój sektora ekonomii społecznej. Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez dostępność nowych miejsc pracy. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.												
34.	Tworzenie (w tym poprzez nadawanie nowych funkcji istniejącym budynkom), budowa obiektów o funkcjach centrotwórczych lub			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch		Ch	S	Ch	
		Inwestycja przewiduje wybudowanie nowych a także przebudowę istniejących budynków użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
	podnoszących prestiż, zwiększających atrakcyjność i ofertę miasta	uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi, stąd nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Działania wpłyną pozytywnie na ludzi, z uwagi na poszerzenie działalności budynków użyteczności publicznej. Działanie będzie zlokalizowane poza obszarami chronionymi.													
35.	Budowa mieszkań na wynajem w różnych formułach organizacyjnych		B, S	B, S	B, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	B, S		
		Inwestycja przewiduje wybudowanie nowego budynku użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi, stąd nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Działania wpłyną pozytywnie na ludzi, z uwagi na poszerzenie działalności budynków użyteczności publicznej. Działanie będzie prowadzone poza obszarami chronionymi.													
36.	Budowa nowej zabudowy mieszkaniowej zapewniającej wygodne warunki zamieszkania i ład przestrzenny (w oparciu o ustalenia szczegółowych planów miejscowych)			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch		Ch	S	Ch	
		Inwestycja przewiduje wybudowanie nowego budynku użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej													

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi, stąd nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Działania wpłyną pozytywnie na ludzi, z uwagi na poszerzenie działalności budynków użyteczności publicznej. Działanie będzie prowadzone poza obszarami chronionymi. Nowe budynki uzupełnią braki estetyczne miasta (np. przerwy w pierzejach) lub zastąpią budynki stare przeznaczone do wyburzenia zgodnie z zapisami planów miejscowych.												
37.	Nadawanie podwórkom i bezpośredniemu otoczeniu miejsc zamieszkania przyjaznego charakteru i zapewniania ich funkcjonalności		P, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S Ch		Ch	P, S	Ch	S	Ch	
		Przedsięwzięcia mające na celu integrację lokalnej społeczności i przywracanie starachowickim podwórkom i najbliższej okolicy miejsc zamieszkania właściwej estetyki i funkcji w postaci drobnych inwestycji, naprawy i uzupełnienia nawierzchni, urządzeń czy zieleni. Jako priorytetowe będą traktowane projekty angażujące mieszkańców w powstawanie i późniejsze utrzymanie takich miejsc. Do tego typu przedsięwzięć będzie zaliczać się również budowa niewielkich placów zabaw, wybiegów dla psów czy miejsc parkingowych – to ostatnie jednak w proporcji zapewniającej zachowanie innych funkcji społecznych. Działania będą prowadzone w bezpośrednim sąsiedztwie budownictwa mieszkalnego, a także poza obszarami chronionymi. Wykonanie nowych miejsc parkingowych, wykonanie placu zabaw czy wybiegów dla psów również może mieć niekorzystny wpływ na środowisko, co zależy od wielkości inwestycji, jednak można ograniczyć je poprzez odpowiedni dobór lokalizacji. Hałas może wystąpić jedynie w fazie realizacji inwestycji i ustanie po zakończeniu przedsięwzięć. Ogółem planowane przybliżone lokalizacje pozwalają stwierdzić, iż realizacje przedsięwzięć nie pogorszą stanu środowiska, nie zmienią sposobu wykorzystywania terenu, gdyż są to obszary miejskie, już przekształcone antropogenicznie. Wykonanie nowych nasadzeń zieleni wysokiej i ozdobnej oraz zabiegi pielęgnacyjne zieleni istniejącej wpłyną korzystnie na rośliny, najmniejsze bytujące zwierzęta, gleby oraz krajobraz. Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej niesie za sobą wiele korzyści, w tym m. in. nawilżanie powietrza, magazynowanie wody, stworzenie cennych siedlisk dla flory i fauny, poprawa kondycji gleby Tereny zieleni w mieście zmniejszają zjawisko powstawania miejskich wysp ciepła, wpływając pozytywnie na powietrze i klimat. Ogółem zadania będą miały pozytywny wpływ na ludzi, ponadto pozwolą uatrakcyjnić obszar miejski gminy.												
38.				B, S	B, S	B, S	B, S		B, S					

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
	Tworzenie, modernizacja (w tym rozbudowa ich funkcji) przyjaznych przestrzeni publicznych	Przedsięwzięcia mające na celu poprawę jakości i dostępności przestrzeni publicznych, w tym ograniczenie ruchu kołowego, redukcję hałasu i zanieczyszczeń, a także poprawę estety wnętrz urbanistycznych oraz jakości zieleni w celu przywrócenia atrakcyjności tych miejsc pieszym użytkownikom miasta. Inwestycje tego rodzaju będą obejmowały zarówno place, skwery, ulice o zmniejszonym ruchu, jak i przestrzenie parkowe czy tereny nad zalewami Pasternik czy Lubianka. W zakresie tego typu przedsięwzięć realizowane będą też projekty mające na celu zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych, szczególnie dla użytkowników starszych czy dzieci. Należy uwzględnić w nich odpowiednio zaprojektowaną zieleń oraz miejsca rekreacji i wypoczynku, a także dbać o dobór mebli miejskich zgodnych z charakterem i historią okolicy. Działanie mają na celu stworzenie miejsc wolnych o ruchu samochodowego, w związku z czym nie nastąpi w ramach działania negatywne oddziaływanie na środowisko. Działania związane z nasadzeniem zieleni będą miały pozytywny wpływ na stan środowiska glebowego. Przyczynią się do zwiększenia zdolności retencyjnych oraz wzrostu uwilgotnienia gleb, co doprowadzi do zapobiegania ich przesuszeniu a także wzmocni odporność na erozję wietrzną. Działania te są ukierunkowanie na wzrost retencyjności, ale także przyczynią się do ochrony gleb przed erozją. Zadrzewianie wpłynie pozytywnie na spowolnienie odpływu wód ze zlewni, co doprowadzi do poprawy uwilgotnienia gleby a tym samym zwiększy dostępność zasobów wodnych dla gatunków i siedlisk zależnych od wód. Ponadto, powoduje zwiększenie zasilania wód powierzchniowych (przeciwdziałanie suszy) oraz zmniejsza ryzyko powodziowe., a spowolnienie odpływu wód ze zlewni wpłynie pozytywnie na zmniejszenie odpływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. Oddziaływanie na powietrze i klimat będzie miało bezpośredni, długoterminowy i stały wpływ. Tworzenie przydomowych zbiorników retencyjnych będzie oddziaływać na gleby w sposób bezpośredni i pozytywny. Ponadto, działania te przyczynia się do wzrostu bioróżnorodności, a także do poprawy stanu fauny i flory. Wprowadzenie działań zwiększających retencję pozwoli na zapobieganie degradacji wartości przyrodniczych przez pożary.												
39.	Wytyczanie, budowa, rozbudowa wygodnych i bezpiecznych ciągów pieszych (i towarzyszącej infrastruktury) poprawiających dostępność do miejsc zainteresowania (sklepy, instytucje publiczne, miejsca pracy, transport publiczny, itp.), w tym skracających dotychczasowe drogi dojścia			B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch	P, S	S	B, S	P, S Ch	
		Przedsięwzięcia tego typu będą odpowiedzią na planowane udogodnienia dla ruchu pieszego w obszarach centralnych Starachowic. Działania związane z rozbudową chodników będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez zwiększenie bezpieczeństwa, poprawi bezpieczeństwo poruszania się po omawianym terenie. Działania przyczyni się do poprawy jakości powietrza. W trakcie wykonywania prac budowlanych i modernizacyjnych dróg może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Realizacja zadań wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Warto zaznaczyć, że chodniki będą budowane lub modernizowane wzdłuż istniejących już ciągów komunikacyjnych.												
40.	Budowa lub modernizacja infrastruktury przyjaznej dla ruchu rowerowego oraz służące temu samemu celowi działania organizacyjne (w tym z zakresu organizacji ruchu)		P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
		Realizacja zadania będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez zwiększenie bezpieczeństwa, poprawi bezpieczeństwo poruszania się po omawianym terenie. Działania przyczyni się do poprawy jakości powietrza. W trakcie wykonywania prac budowlanych i modernizacyjnych dróg rowerowych może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Realizacja zadań wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Warto zaznaczyć, że chodniki będą budowane lub modernizowane wzdłuż istniejących już ciągów komunikacyjnych. Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej" turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normatywna dla potrzeb prowadzenia typowych robót drogowych. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gminy. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów. Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych. Planowane działania będą realizowane z poszanowaniem obszarów cennych przyrodniczo, rozumianych jako formy ochrony przyrody, ostoje, siedliska przyrodnicze, miejsca rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową – zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, planami zadań ochronnych itp. Przedmiotowe zadanie zalicza się do inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977) dla których nie obowiązują zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2023 poz. 1336).												
41.	Utworzenie systemu roweru publicznego (w tym elektrycznego) w Starachowicach		P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S		P, S	P, S	
		Zadania mają na celu usprawnienie ruchu oraz podniesienie jakości powietrza na omawianym terenie. Rozwój systemu rowerów miejskich przyczyni się do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Z uwagi na ukształtowanie terenu w mieście, które mogłoby wielu zniechęcać do korzystania z roweru, system ten powinien być oparty o rower elektryczny. Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Oddziaływanie będą wynikać z instalacji systemów wraz z niezbędną infrastrukturą. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się do zwiększenia możliwości poruszania się ekologicznym środkiem transportu przez ludzi. Ww. działania nie będą mieć negatywnego wpływu na obszary chronione, w tym na ich cele ochrony. Korzystanie z roweru elektrycznego nie prowadzi do wydzielania szkodliwych substancji do atmosfery. W przeciwieństwie do pojazdów spalinowych, które emitują CO_2 i inne szkodliwe gazy, silnik elektryczny roweru pracuje czysto, nie powodując zanieczyszczenia powietrza. Jazda rowerem elektrycznym pozwala znacząco zmniejszyć ilość dwutlenku węgla emitowanego do atmosfery, co przekłada się na mniejszy ślad węglowy w												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		porównaniu z korzystaniem z samochodu czy motocykla. Mimo że rower elektryczny posiada silnik wspomagający, nadal wymaga od użytkownika aktywności fizycznej. Pedałowanie, nawet z dodatkowym wsparciem, pozytywnie wpływa na kondycję i ogólną formę fizyczną.												
42.	Budowa ulic porządkujących strukturę przestrzenną miasta (w zgodzie z ustaleniami planów miejscowych)			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
		Zadania mają na celu usprawnienie ruchu na terenie gminy. Drogi o dużym natężeniu ruchu mogą stanowić dla zwierząt barierę migracyjną. Działania mają na celu usprawnienie ruchu na omawianym terenie. Etap realizacji inwestycji wiązać się będzie z pracami ziemnymi, które trwale zmienią ukształtowanie terenu. Podczas prac budowlanych może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Realizacja inwestycji związać się będzie z czasowym zajęciem sąsiadujących terenów pod drogi technologiczne i zaplecze techniczne oraz wzmożonym ruchem pojazdów i ciężkiego sprzętu budowlanego. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Planowane przedsięwzięcia spowoduje trwałe zmiany w krajobrazie, może dojść również do fragmentacji krajobrazu. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Budowa drogi wiązać się będzie ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego oraz środków transportu w czasie realizacji inwestycji. Emisja hałasu w fazie budowy powodowana będzie pracą typowego sprzętu budowlanego. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Poziom hałasu przy niektórych operacjach może być wyższy niż podczas normalnej eksploatacji drogi, jednak ściśle zlokalizowany w rejonie aktualnego frontu prowadzonych prac, ponadto ograniczony będzie w czasie do okresu realizacji przedsięwzięcia. Wskutek przeprowadzonych modernizacji nastąpi długotrwała poprawa środowiska akustycznego poprzez zastosowanie tzw. cichych nawierzchni (cechą takiej nawierzchni jest jej porowata struktura pozwalająca na rozproszenie powietrza spod kół do pustych przestrzeni) oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym co pozytywnie wpłynie na życie ludzi. Realizacja zadań wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. W okresie realizacji przedsięwzięcia można spodziewać się uciążliwości związanych z pracami ziemnymi, przemieszczaniem dużych ilości mas ziemnych oraz emisją do powietrza zanieczyszczeń pyłowo-gazowych związanych z wykorzystaniem sprzętu zmechanizowanego. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie a teren wokół dróg zostanie poddany rekultywacji. Eksploatacja drogi wiązać się będzie z wprowadzaniem zanieczyszczeń pyłowo-gazowych pochodzących ze spalania paliw (benzyna, gaz, olej napędowy) w silnikach pojazdów korzystających z drogi. Przedsięwzięcie nie będzie stanowić zagrożenia osiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych dla w/w jednolitych części wód powierzchniowych,												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		nie zagraża również osiągnięciu celów środowiskowych w innych częściach wód w obszarze dorzecza Wisły. W fazie eksploatacji nie przewiduje się powstawania znaczących ilości i rodzajów odpadów. Będą powstawać odpady związane z funkcjonowaniem obiektów i urządzeń zapewniających sprawne funkcjonowanie drogi (oświetlenie, urządzenia odwadniające).												
43.	Tworzenie instytucji lub miejsc (kultury, sportu, rekreacji, innych aktywności), których zasadniczym celem będzie integracja mieszkańców Starachowic			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch		Ch	S	Ch	
		W celu lepszej integracji mieszkańców i pobudzenia ich aktywności na obszarze rewitalizacji mogą być tworzone nowe miejsca lub instytucje, w szczególności instytucje kultury, obiekty sportowe (boiska, w tym treningowe, stadion, lodowisko, basen odkryty, korty tenisowe, strzelnica łucznicza), miejsca rekreacji (jak kryte place zabaw, siłownie dla seniorów, szachy plenerowe czy ścianki wspinaczkowe), kluby o różnym profilu, siedziby organizacji pozarządowych, świetlice dla dzieci, miejsca aktywności przy związkach wyznaniowych, domy pobytu dziennego, warsztaty terapii zajęciowej, harcówki, centra międzypokoleniowe, klubokawiarnie z ofertą kulturalną, nowoczesne biblioteki, miejsca na potrzeby wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla dzieci i młodzieży itp. Zasadą będzie premiowanie projektów powiązanych czy współpracujących z innymi przedsięwzięciami społecznymi z listy priorytetowej, jak CK, spółdzielnia socjalna z obszaru Lubianki, organizacja „Społeczne Wzgórze" czy świetlica środowiskowa. Działanie przewiduje wybudowanie nowego budynku użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi, stąd nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Działania wpłyną pozytywnie na ludzi, z uwagi na poszerzenie działalności budynków użyteczności publicznej. Działanie będzie prowadzone poza obszarami chronionymi, zgodnie z MPZP.												
44.	Inicjatywy i przedsięwzięcia o różnym charakterze służące włączeniu społecznemu wykluczonych lub zapobiegające takiemu wykluczeniu			B, S										
		Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępności usług. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
45.	Działania na rzecz ochrony zieleni w obszarze rewitalizacji oraz walorów przyrodniczych zalewów Pasternik i Lubianka		B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	P, S		B, S	B, S	B, S	B, S	
		Niezbędnym elementem działań na rzecz jakości życia w obszarze rewitalizacji jest ochrona przyrody i rozwój terenów zielonych. Podobnie konieczna jest dbałość o walory przyrodnicze obu zalewów na terenie obszaru rewitalizacji, jako kluczowych elementów zielono-błękitnej infrastruktury na terenie miasta o charakterze przemysłowym. Działania związane z nasadzeniem zieleni będą miały pozytywny wpływ na stan środowiska glebowego. Przyczynią się do zwiększenia zdolności retencyjnych oraz wzrostu uwilgotnienia gleb, co doprowadzi do zapobiegania ich przesuszeniu a także wzmocni odporność na erozję wietrzną. Działania te są ukierunkowanie na wzrost retencyjności, ale także przyczynią się do ochrony gleb przed erozją. Zadrzewianie wpłynie pozytywnie na spowolnienie odpływu wód ze zlewni, co doprowadzi do poprawy uwilgotnienia gleby a tym samym zwiększy dostępność zasobów wodnych dla gatunków i siedlisk zależnych od wód. Ponadto, powoduje zwiększenie zasilania wód powierzchniowych (przeciwdziałanie suszy) oraz zmniejsza ryzyko powodziowe., a spowolnienie odpływu wód ze zlewni wpłynie pozytywnie na zmniejszenie odpływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. Oddziaływanie na powietrze i klimat będzie miało bezpośredni, długoterminowy i stały wpływ. Tworzenie przydomowych zbiorników retencyjnych będzie oddziaływać na gleby w sposób bezpośredni i pozytywny. Ponadto, działania te przyczynia się do wzrostu bioróżnorodności, a także do poprawy stanu fauny i flory. Wprowadzenie działań zwiększających retencję pozwoli na zapobieganie degradacji wartości przyrodniczych przez pożary. Działanie dot. zwiększania retencji poprzez niebiesko – zieloną infrastrukturę na terenach miejskich przyczyni się do zwiększenia areału terenów przepuszczalnych na obszarach zurbanizowanych. Na terenach miejskich wzrośnie udział terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych, kosztem terenu o powierzchniach szczelnych. W efekcie nastąpi lokalna pozytywna zmiana pokrycia terenu. Efektem działań będzie na terenach miejskich wzrost infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu, poprawa wilgotności gleby i podniesienie się zwierciadła płytkich poziomów wodonośnych w zasięgu oddziaływania realizowanych działań. Ponadto poprzez retencję wód opadowych, które będą mogły zostać zagospodarowane do nawodnień, ograniczona zostanie potrzeba korzystania z zasobów wód podziemnych. Zwiększanie retencji miejskiej poprzez niebiesko-zieloną infrastrukturę, zatrzymanie wód opadowych i roztopowych na miejscu, a przede wszystkim retencja/parowanie na miejscu poprawia lokalny klimat. Działanie to będzie miało bezpośredni pozytywny zarówno krótko, średnio, jak i długoterminowy, stały pozytywny wpływ na klimat, w tym na łagodzenie niekorzystnych skutków zmian klimatu. Stanowić będzie również pozytywny element krajobrazu. Zadrzewienia terenów niewątpliwie wpłynie pozytywnie na wartość przyrodniczą i różnorodność biologiczną terenów leśnych. Celem tworzenia stref buforowych jest ochrona jakości wód i innych obszarów wrażliwych. Takie działania szczególnie korzystnie wpłyną na wody i organizmy wodne. Działania realizowane w obrębie zbiornika Lubianka będą zlokalizowane na terenie Sieradowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, ale ze względu na planowany zakres prac nie będą wpływały na jego cele ochorny.												
46.	Termomodernizacja oraz podłączanie budynków do centralnego źródła ciepła,		P, S Ch	B, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
	wyposażanie ich w OZE, budowa budynków zero- i plusenergetycznych	Realizacja zadań przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Spadek energochłonności budynków oznacza bezpośrednio spadek zapotrzebowania na zużycie paliw. Z kolei minimalizacja energetycznego wykorzystywania substancji wiąże się z ograniczeniem ingerencji w środowisko naturalne (do której dochodzi podczas ich wydobycia, skutkującej m.in. zaburzaniem równowagi środowiska wodnego czy niszczeniem cennych siedlisk flory oraz fauny). Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególny budynek. Ponadto, nowoczesne źródła ogrzewania, spełniające najnowsze restrykcyjne normy, wydzielają spaliny o lepszych parametrach (niższych zawartościach substancji toksycznych czy cieplarnianych). Zatem wymiana i modernizacja źródeł ciepła, czy też zastosowanie paliw wyższej jakości, nie tylko spowoduje ogólne zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, ale także zmniejszenie emisji gazów odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych m.in.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. W przypadku działań termomodernizacyjnych na etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych. Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku działań związanych z rozwojem OZE opartych na energii słońca.												

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
		Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska. Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych.												
47.	Tworzenie przestrzeni co-workingowej dla przedsiębiorców ze Starachowic rozpoczynających działalność gospodarczą			B, S										
		Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępności świadczonych usług. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.												
48.	Organizacja przedsięwzięć kulturalnych, sportowych oraz handlowych służących przyciągnięciu mieszkańców i gości spoza miasta do centralnych obszarów miasta w celu ich zaktywizowania			B, S										
		Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępności świadczonych usług. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.												
49.	Przedsięwzięcia inwestycyjne, edukacyjne, kulturalne oraz działania formalne służące zachowaniu, eksponowaniu, promowaniu dziedzictwa kulturowego i materialnego Starachowic oraz budowania na tej bazie tożsamości lokalnej oraz atrakcyjności turystycznej			B, S										
		Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępności świadczonych usług. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.												
50.	Przedsięwzięcia gospodarcze służące zwiększeniu oferty turystycznej Starachowic			B, S										
		Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępności świadczonych usług. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.												

Rysunek 5. Lokalizacja Inwestycji wyznaczonych w GPR Starachowice na tle form ochrony przyrody

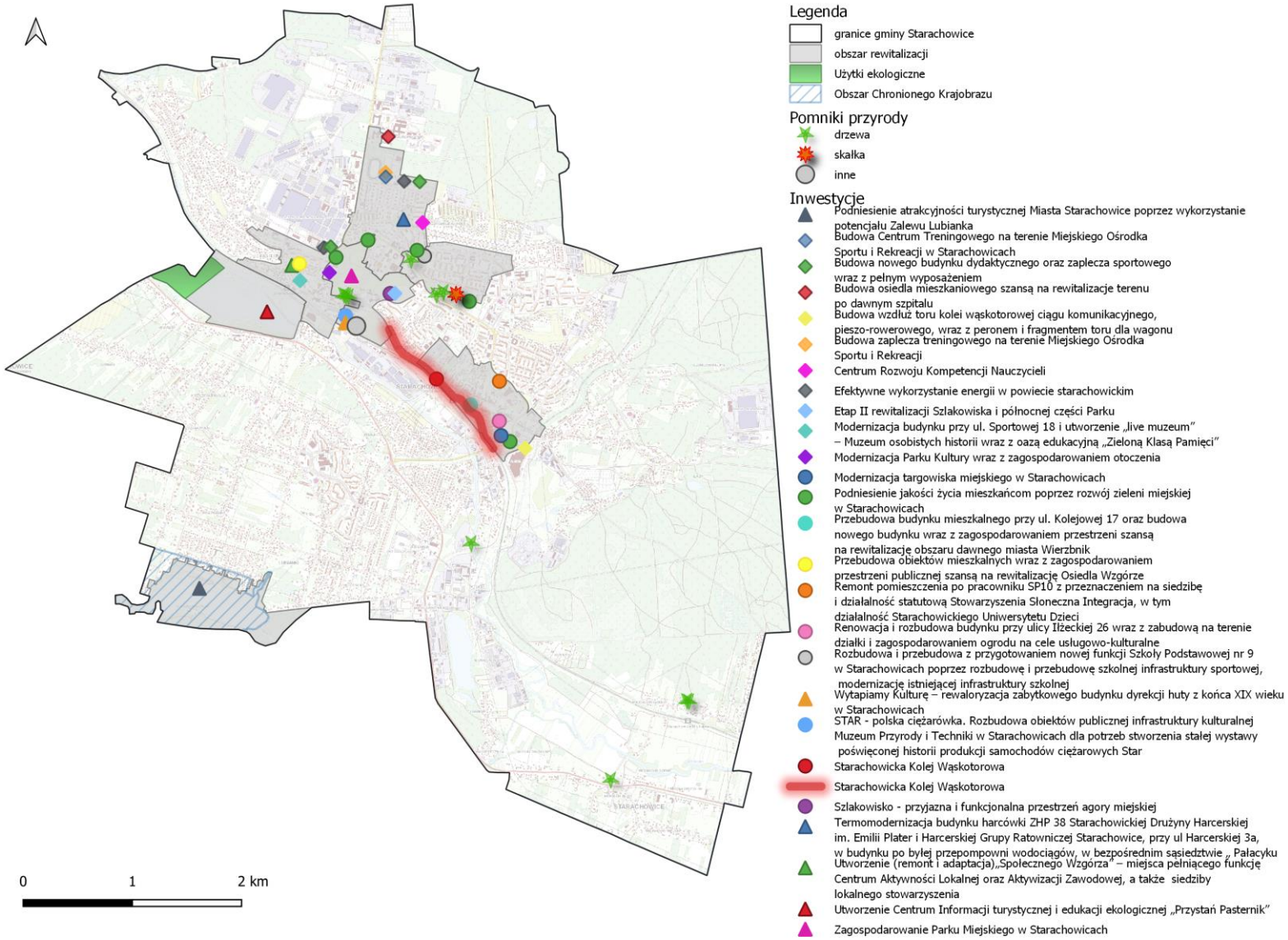

Źródło: opracowanie własne

7.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko

Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określone zostały w §3 ust 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839). Spośród nich do realizacji wyznaczono:

- budowę nowych ulic;
- „Podniesienie atrakcyjności turystycznej Miasta Starachowice poprzez wykorzystanie potencjału Zalewu Lubianka".

Przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane w obrębie gminy. W związku z powyższym przedsięwzięcie charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko. Ponadto działania będą realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy.

Oddziaływanie na środowisko inwestycji można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach, których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.

7.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Starachowice występują następujące formy ochrony przyrody:

- Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Użytek ekologiczny im. Bolesława Kazimierza Stanislawa Papi;
- 9 pomników przyrody.

Na obszarze rewitalizowanym występuje Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu, Użytek ekologiczny im. Bolesława Kazimierza Stanislawa Papi oraz pomniki przyrody.

Oddziaływanie na obszary chronionego krajobrazu

W stosunku do obszaru chronionego krajobrazu wprowadzane są zakazy zgodnie z art. 24 ustawy o ochronie przyrody oraz indywidulanych aktów prawa miejscowego. Zakazy wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody nie dotyczą inwestycji celu publicznego, czyli inwestycji o znaczeniu lokalnym, ponadlokalnym a także krajowym.

Na terenie Sieradowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu planowana jest jedna inwestycja pn.: „Podniesienie atrakcyjności turystycznej Miasta Starachowice poprzez wykorzystanie potencjału Zalewu Lubianka".

W odniesieniu do terenu objętego obszarem rewitalizacji - Zbiornik Lubianka RDOŚ w Kielcach w 2018 r. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. „Budowa i przebudowa zespołu budynków i obiektów budowlanych wraz z zagospodarowaniem terenu i instalacjami sanitarnymi oraz elektrycznymi realizowanymi w ramach zadania inwestycyjnego – podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta poprzez wykorzystanie potencjału Zalewu Lubianka". Dla ww. zadania nie było konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Zgodnie z decyzją:

- planowana inwestycja zarówno w fazie realizacji, eksploatacji jak i likwidacji nie będzie w sposób znaczący oddziaływać na środowisko;
- nie przewiduje się zmiany rzędnej piętrzenia wody;
- inwestycja jest zgodna z MPZP;
- realizacja wnioskowanego przedsięwzięcia nie spowoduje zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania terenów wokół zbiornika wodnego Lubianka;
- przewiduje się ingerencję w środowisko gruntowo-wodne, oddziaływania na środowisko przyrodnicze oraz chwilowe i krótkoterminowe uciążliwości związane z wzmożonym transportem, emisją spalin, hałasu, powstawaniem odpadów;

- na terenie planowanej inwestycji nie stwierdzono występowania chronionych gatunków roślin i grzybów oraz siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie;
- przedsięwzięcie zlokalizowane jest w granicach Sieradowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, lecz przedmiotowa inwestycja nie stoi w sprzeczności z celami ww. Obszaru.

Na terenach OChK nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania, w tym oddziaływania pośredniego, wtórnego, skumulowanego, średnioterminowego i długoterminowego.

Podsumowując realizacja Programu nie będzie naruszać zakazów obowiązujących w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz nie będzie mieć negatywnego wpływu na zachowanie powiązań sieci obszarów i obiektów chronionych, na utrzymanie pełnionej przez Obszar Chronionego Krajobrazu funkcji korytarzy ekologicznych oraz na ochronę przyrody ekosystemów leśnych, wodnych i lądowych.

Oddziaływanie na użytek ekologiczny

Na terenie użytku ekologicznego obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2022 poz. 916 z późn. zm.) oraz indywidualnego aktu prawa miejscowego.

W ramach Strategii nie wyznaczono działań, które mogłyby w bezpośredni sposób oddziaływać na użytek ekologiczny.

Natomiast wyznaczono działanie pn.: „Utworzenie Centrum Informacji turystycznej i edukacji ekologicznej „Przystań Pasternik", które ma celu edukację ekologiczną oraz stworzenie możliwości przejazdu autobusem do „Przystani Pasternik" i obserwowanie użytku ekologicznego. Ze względu na zakres działań nie przewiduje się bezpośredniego oddziaływania na użytek ekologiczny.

Oddziaływanie na pomniki przyrody

W stosunku do pomników przyrody wprowadzane są zakazy zgodnie z art. 45 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478 z późn. zm.) oraz indywidulanych aktów prawa miejscowego.

W związku z realizacja zadań wymienionych w Programie, na omawianym terenie, nie dojdzie do negatywnego oddziaływania na pomniki przyrody czy strefy ochrony ostoi gatunków.

Ponadto, w ramach realizacji Programie nie przewiduje się działań mogących negatywnie oddziaływać na pomniki przyrody. W pobliżu ww. obszarów chronionych mogą być realizowane zaplanowane działania. Jednak nie przewiduje się negatywnego wpływu na ich funkcjonowanie.

7.3. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta

Realizacja zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice w przypadku typowych działań inwestycyjnych w zakresie termomodernizacji budynków oraz powstania nowych obiektów może powodować wystąpienie negatywnych, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze.

Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na florę i faunę poprzez: możliwe zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt, tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych oraz ewentualną wycinkę drzew i krzewów. Będą to jednak oddziaływania chwilowe. Podczas realizacji inwestycji nie będą łamane zakazy niszczenia lub uszkadzania zadrzewień przydrożnych, nawodnych i śródpolnych. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Należy jednak zaznaczyć, że planowanie inwestycje będą realizowane tylko w obrębie wyznaczonych obszarów rewitalizacji. Są to tereny zdegradowane, przekształcone antropogenicznie i pomimo zaplanowanych inwestycji np. budowy parkingów przy obiektach, nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

Wśród zadań wyznaczonych w GPR wiele działań obejmuje nasadzenia drzew i krzewów. Powiększanie bioróżnorodności ma bardzo pozytywny wpływ na rośliny, zwierzęta bytujące na terenach zieleni, na powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, poprawiają aspekty wizualne. Udowodniono naukowo, że tereny zieleni mają pozytywny wpływ na samopoczucie ludzi. Do nasadzeń preferowane są gatunki rodzime, bez wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych.

Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze).

W związku z powyższym koniecznym jest właściwe planowanie i prowadzenie robót termomodernizacyjnych. W przypadku nieodpowiedniego ich wykonywania może dochodzić do naruszania zakazów wymienionych w § 7 rozporządzenia, m.in. zabijania i okaleczania ptaków lub nietoperzy, niszczenie ich jaj i postaci młodocianych oraz ich siedlisk, miejsc gniazdowania, lęgu lub schronień (zakazy). Także umyślne płoszenie i niepokojenie ww. gatunków jest dla nich zagrożeniem, gdyż prowadzić może, m.in. do porzucenia lęgów przez osobniki rodzicielskie. Dodatkowo przeprowadzone zamierzenia remontowe mogą uniemożliwić w przyszłości zakładanie gniazd przez bytujące tam wcześniej gatunki ptaków (np. poprzez montaż podbitek i uszczelnienie wszelkich szpar i nieciągłości elewacji wykorzystywanych wcześniej przez ptaki) lub też sprawić, że dane obiekty nie

będą nadawały się w przyszłości do wykorzystania jako miejsca odpoczynku przez występujące tam wcześniej nietoperze (np. poprzez zagrodzenie dostępu do pomieszczeń wcześniej przez nie wykorzystywanych).

Najdogodniejszym terminem prowadzenia termomodernizacji obiektów budowlanych jest okres od 16 października do 28 lutego, przypadający poza okresem rozrodu większości gatunków zwierząt. W tym czasie wykonawca prac może, bez zezwolenia, zabezpieczyć wszelkie szczeliny i otwory wentylacyjne budynku przed zajęciem ich przez zwierzęta i nie dopuścić do założenia gniazd i przeprowadzenia lęgów przez ptaki w następnym sezonie.

Natomiast przed przystąpieniem do wykonywania przedmiotowych prac w terminie od 1 marca do 15 października należy bezwzględnie:

- upewnić się, czy w obrębie remontowanych budynków nie występują miejsca lęgowe ptaków lub rozrodu nietoperzy - obserwacje dotyczące zasiedlenia budynku powinny zostać przeprowadzone przez eksperta ornitologa i chiropterologa w okresie możliwie najkrótszym poprzedzającym planowaną inwestycję, tak aby uniknąć przykrych konsekwencji wstrzymania prac,
- w przypadku stwierdzenia zasiedlenia budynku przez chronione gatunki ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta. W momencie gdy planowane działania będą się wiązać z koniecznością realizacji czynności zakazanych w stosunku do nich, tj. z niszczeniem gniazd, jaj, czy też postaci młodocianych, inwestor zobowiązany jest do uzyskania, przed przystąpieniem do prac, stosownego zezwolenia właściwego organu ochrony przyrody, wydawanego w trybie art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.). Jednakże przypadki takie należy traktować jako wyjątkowe, nie zaś jako zasadę w procesie inwestycyjnym. Uzyskanie ww. zezwolenia nie jest wymagane w przypadku usuwania, w okresie od dnia 16 października do końca lutego, gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne, jednak pod warunkiem, iż dla planowanych czynności brak rozwiązań alternatywnych oraz gdy nie będzie to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony populacji tych gatunków i ich siedlisk (§ 8 ust. 2 rozporządzenia). Powyższe zezwolenie może być wydane jedynie w przypadku wystąpienia łącznie trzech warunków, tj.: braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz gdy zachodzi jedna z przesłanek wymieniona w art. 56 ust. 4 pkt od 1 do 7 ustawy. Brak spełnienia jednego z ww. warunków

skutkuje odmową wydania zezwolenia, po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić ptakom i nietoperzom dalsze występowanie w obiektach budowlanych, poprzez stworzenie na remontowanych budynkach siedlisk zastępczych w postaci, np. budek lęgowych. Ich charakter, lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane przez specjalistę ornitologa i chiropterologa odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej (przykładowe wymiary budek lęgowych oraz sposoby i miejsce ich umieszczenia zawierają załączniki nr 1, nr 2 i nr 3 do niniejszego pisma),

- w przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez jerzyki *Apus apus*, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami sypkimi (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie zrezygnować z pozostawiania otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla tego gatunku.

Wszelkie działania nie mogą naruszać zakazów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380), zakazów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409) ani zakazów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408).

Rysunek 6. Gatunki chronione zwierząt i roślin na terenie gminy Starachowice

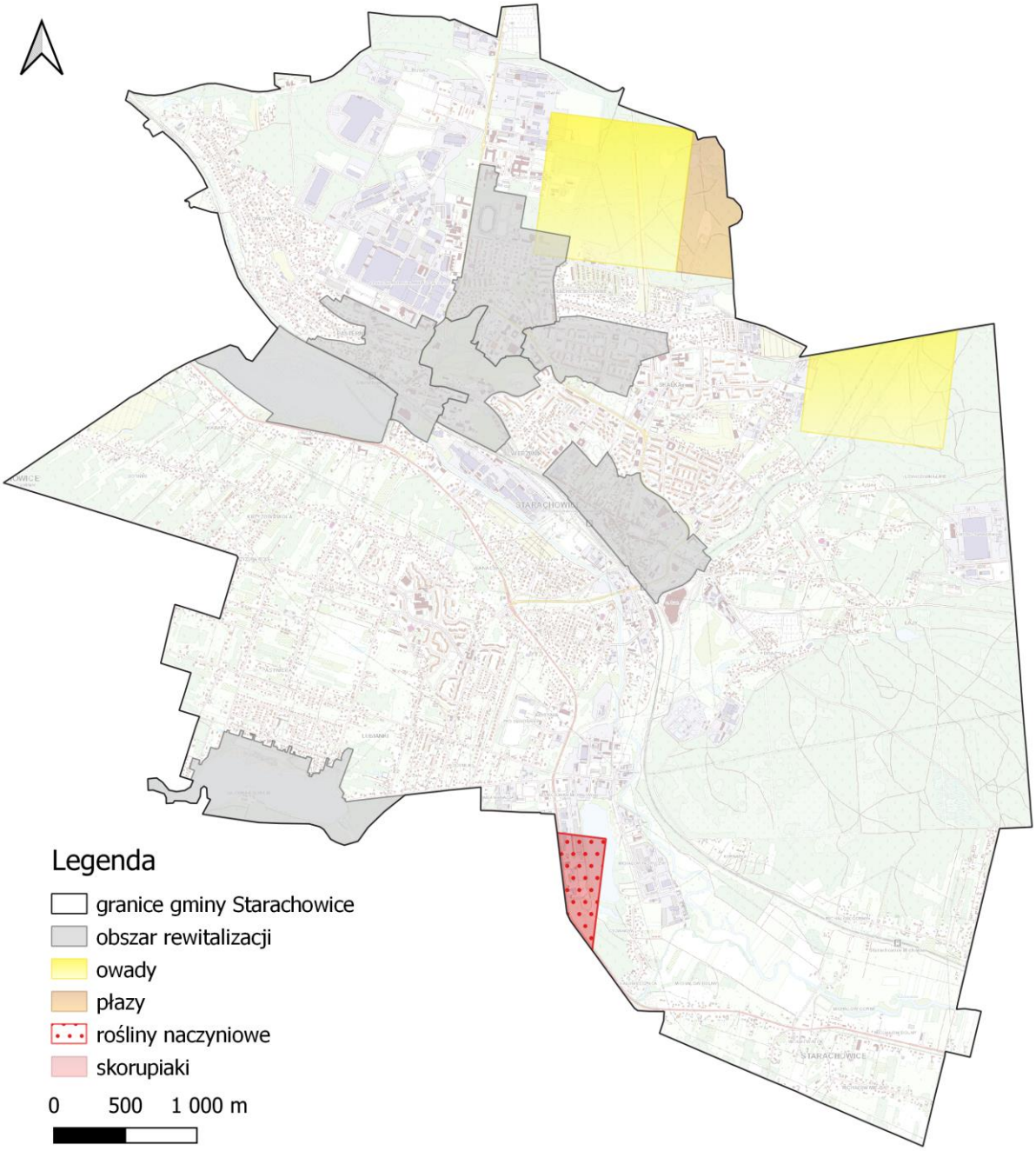

Źródło: opracowanie własne na podstawie GEOSERWISU GDOŚ

Jak wynika z powyższego poglądowego rysunku, jedynie w północnej części obszaru rewitalizacji Stadion mogą występować chronione gatunki owadów.

Z uwagi na prawdopodobieństwo konieczności usuwania drzew i krzewów w związku z realizacją planowanych zadań zwraca się uwagę, że drzewa lub krzewy mogą stanowić siedliska chronionych gatunków zwierząt m.in. ptaków i nietoperzy. W stosunku do ww. gatunków zwierząt obowiązują zakazy wymienione w rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, m.in.: zakaz niszczenia, usuwania lub uszkadzania gniazd, zimowisk lub innych schronień oraz zakaz niszczenia siedlisk lub

ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą pod kątem występowania chronionych gatunków zwierząt, w tym ptaków i nietoperzy, na drzewach i krzewach, które przewidziane będą do wycinki. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków zwierząt termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji, a w przypadku naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną zwrócić się do właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o uzyskanie zezwolenia na odstępstwa od obowiązujących zakazów. Zgodnie z art. 56 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska lub regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na odstępstwa od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych z uwzględnieniem art. 56 ust. 4, 4a, 4b, 4c, 4d i 5 ustawy o ochronie przyrody.

7.4. Ludzie

Wszystkie planowane działania realizowane w ramach, w perspektywie średnio i długoterminowej Programu wpłyną bezpośrednio pozytywnie na ludzi, m in. na jakość oraz komfort ich życia, a także bezpieczeństwo. Zadania termomodernizacyjne poprawiają jakość powietrza, jednocześnie wpływając na zdrowe ludzi. Jednym z ważnych elementów będzie organizacja wszelkiego rodzaju zadań edukacyjnych, warsztatów i spotkań. Pozytywny wpływ na ludzi będą miały działania związane z powiększaniem terenów zieleni, gdyż taki stan rzeczy poprawia samopoczucie, wpływa na jakość powietrza, stwarza miejsce wypoczynku. Wiele zadań dotyczy tworzenia nowych miejsc rekreacji, co pozwoli na zaspokojenie potrzeb mieszkańców. Oddziaływaniami negatywnymi dla mieszkańców, znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie obszarów objętych inwestycjami, mogą być prace remontowo-budowlane. Będzie to związane z użyciem maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji) oraz utrudnieniami komunikacyjnymi. Oddziaływania te będą bezpośrednie, krótkotrwałe i odwracalne, jak również ustaną po zakończeniu robót. Wszystkie zadania nie inwestycyjne zostały wyznaczone przede wszystkim w celu podniesienia komfortu życia mieszkańców.

7.5. Powietrze atmosferyczne

Oceniono, że wyznaczone w projekcie Programu działania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na jakość powietrza atmosferycznego. Pozytywny wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będą miały takie zadania inwestycyjne jak: termomodernizacja budynków, nasadzenie zieleni. Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków. Termomodernizacja budynku pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. W przypadku działań termomodernizacyjnych na

etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska. W okresie realizacji niektórych przedsięwzięć, gdzie niezbędny będzie transport materiałów budowlanych, będą miały miejsce uciążliwości związane z emisją do powietrza substancji z procesu spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych i pojazdów transportowych, prac montażowych. Powyższe emisje będą miały charakter okresowy i odwracalny, a uciążliwości z nimi związane ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych.

7.6. Klimat

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” został opracowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka związanego ze zmianą klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie niosą działania adaptacyjne mogące mieć wpływ nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych działań może mieć wpływ na mikroklimat. Obecne zmiany klimatu mogą wpłynąć negatywnie na pozostałe komponenty środowiska, np. poprzez gwałtowne ulewy, susze. Dlatego też trzeba podejmować kroki adaptacji do zmian klimatu takie jak nasadzenia, woonerfy. Takie zadania znajdują się w niniejszym GPR. W kontekście zmian klimatu ważne jest również uwzględnianie ochrony struktur przyrodniczych, zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej, przeciwdziałanie wzrostowi temperatury na terenach zabudowanych i jego skutkom, zwiększanie retencji poprzez wydłużenie czasu obiegu wody i spowolnienie jej odpływu.

Część działań ujętych w Programie Rewitalizacji będzie charakteryzowała się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi (głównie przez powiększanie terenów zieleni) lub neutralnymi. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania.

7.7. Zabytki oraz dobra materialne

Działania wyznaczone w projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji mają w większości neutralne oddziaływanie na zabytki i dobra materialne (rozumiane jako ruchomości i nieruchomości mające znaczenie dla dziedzictwa i służące zaspokojeniu potrzeb ludzkich).

Wśród zadań wyznaczonych w GPR jest inwestycja pn.: „Wytapiamy Kulturę – rewaloryzacja zabytkowego budynku dyrekcji huty z końca XIX wieku w Starachowicach". Jednakże działanie to nie zakłada zniszczenia zabytku, z związku z czym nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na zabytek. Prowadzenie założonych działań infrastrukturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych będzie wymagało od inwestora uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków postępowania i właściwego zabezpieczenia na etapie wykonywania robót budowlanych.

Konsekwencją realizacji zadań inwestycyjnych będzie dbałość o walory edukacyjno-kulturowe poprzez zastosowanie takich rozwiązań projektowych, aby środowisko kulturowe nie zostało zdegradowane.

7.8. Zasoby naturalne

Z dokonanej analizy wynika, że na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych wyznaczonych w projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji z zasobów naturalnych głównie będzie wykorzystywana głównie gleba. Inwestycje związane z budową nowej infrastruktury mogą wiązać się z krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem na ten komponent środowiska. Nieuniknionym negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych. Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej Prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów, jednak mając na względzie lokalny charakter zaplanowanych inwestycji oraz to, iż są to tereny zdegradowane i już przekształcone antropogenicznie, a także stosowane rozwiązania proekologiczne, nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten komponent środowiska.

Pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi przyniesie ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, które migrują do gleb. Oddziaływania pozytywne wystąpią również w sektorze surowcowym. Termomodernizacja budynków zmniejszy zapotrzebowanie na surowce.

7.9. Wody

Działania zaplanowane do realizacji w ramach projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice nie będą wywierały znaczącego wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych.

Oceniono, że wyznaczone w projekcie Programu zadania będą mieć pozytywny wpływ na jakość i ilość wód powierzchniowych i podziemnych, w tym jednolite części wód, nie wpłyną na pogorszenie stanu wód i nie będą stanowić zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych. W większości zadania mają neutralny wpływ, a zadania, w których przewidziane jest powiększanie terenów zieleni, wpływają na retencję wód, co wpływa pozytywnie.

Zapewnieniu odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych, służy ustanawianie stref ochronnych ujęć wód. Strefę ochronną stanowi obszar, na którym obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód, w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją. Strefa ochronna obejmuje wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r., poz. 1087) na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Na terenie ochrony bezpośredniej należy:

1. Odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody.
2. Zagospodarować teren zielenią.
3. Odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.
4. Ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić, a jego granice przebiegające przez wody powierzchniowe oznaczyć za pomocą rozmieszczonych w widocznych miejscach stałych znaków stojących lub pływających. Na ogrodzeniu oraz znakach należy umieścić tablice zawierające informację o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych. Zakazuje się niszczenia, uszkadzania lub przemieszczania stałych znaków stojących lub pływających oraz tablic zawierających informacje o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia wody. Na terenie ochronny pośredniej może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, obejmujących:
1. Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi.

2. Rolnicze wykorzystanie ścieków.

3. Przechowywanie lub składowanie odpadów promieniotwórczych.

4. Stosowanie nawozów oraz środków ochrony roślin.

5. Budowę nowych dróg, linii kolejowych, lotnisk lub lądowisk.

6. Wykonywanie urządzeń melioracji wodnych oraz wykopów ziemnych.

7. Lokalizowanie zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt.

8. Lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz innych substancji, a także rurociągów do ich transportu.

9. Lokalizowanie składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych.

10. Mycie pojazdów mechanicznych.

11. Urządzanie parkingów, obozowisk oraz kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

12. Lokalizowanie nowych ujęć wody.

13. Lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie martwych zwierząt.

14. Wydobywanie kopalin.

15. Wykonywanie odwodnień budowlanych lub górniczych.

16. Lokalizowanie budynków mieszkalnych oraz obiektów budowlanych związanych z turystyką.

17. Używanie statków powietrznych do przeprowadzania zabiegów rolniczych.

18. Urządzanie pryzm kiszonkowych.

19. Chów lub hodowlę ryb, ich dokarmianie lub zanęcanie.

20. Pojenie oraz wypasanie zwierząt.

21. Wydobywanie kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinanie roślin z wód lub brzegu.

22. Uprawianie sportów wodnych.

23. Użytkowanie statków o napędzie spalinowym.

24. Lokalizowanie nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

25. Składowanie opakowań po nawozach i środkach ochrony roślin.

26. Stosowanie i składowanie chemicznych środków zimowego utrzymania dróg.

27. Lokalizowanie pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej.

Założenia projektowanego dokumentu nie będą oddziaływać na strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód ze względu na brak zaplanowanych przedsięwzięć w ich granicach, wynikający z powyższych zakazów. Wskazane w Strategii przedsięwzięcia związane z budową, rozbudową i modernizacją stacji uzdatniania wód nie pogorszą stanu środowiska, nie zmienią sposobu wykorzystywania terenu, polepszą natomiast wydajność ujęć w celu zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną. Czas remontów będzie wiązał się z chwilowymi i krótkoterminowymi uciążliwościami

dla środowiska związanych ze wzmożonym transportem, wibracjami, emisją spalin, hałasu oraz powstawaniem odpadów. Wszystkie użyte do budowy i remontów surowce, materiały, wodę, paliwa i energię należy wykorzystywać zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami ze szczególnym zwróceniem uwagi na odzysk materiałów i surowców w trakcie gospodarki odpadami.

Realizacja inwestycji nie wpłynie na cele środowiskowe wskazane w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły" przyjętym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 335). Realizacja inwestycji nie wpłynie na pogorszenie stanu wód i nie będzie stanowić zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych. Zadania wyznaczone w GPR mają pozytywny lub neutralny wpływ na wody.

7.10. Krajobraz i powierzchnia ziemi

Wśród działań przewidzianych w Programie znajdują się takie, które będą wiązać się z naruszeniem istniejącej struktury gruntów oraz wprowadzeniem zmian krótkookresowych lub długookresowych w krajobrazie naturalnym. Należą do nich zadania związane z budową nowych budynków, miejsc rekreacji, budową skateparku, budową parkingów. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest uzależniony od lokalizacji danej inwestycji i otaczającego je terenu oraz wielkości. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko. Zadania rewitalizacyjne zwykle zakładają uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni wraz z zagospodarowaniem otoczenia, co uchroni teren przed dalszą degradacją środowiska przyrodniczego. Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór lokalizacji oraz odpowiedniej technologii z zachowaniem ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z celami przyjętymi w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (zalecenia CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej) *„Każde działanie lub projekt powinien być zgodny ze standardami jakości krajobrazu. W szczególności powinny poprawić jakość krajobrazu, a przynajmniej nie doprowadzić do jej pogorszenia. Wpływ projektów na krajobraz, niezależnie od ich skali, powinien być oceniony, a przepisy i instrumenty odpowiadające tym skutkom powinny być sprecyzowane. Każde działanie lub projekt powinien nie tylko odpowiadać cechom miejsca, ale także być do nich dostosowany"*.[33]

Wiele zadań wyznaczonych w Gminnym Programie Rewitalizacji będzie miało bezpośredni pozytywny wpływ na krajobraz, w szczególności działania polegające na nasadzaniu nowych roślin. Oceniono, że

[33] Zalecenia CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej

wyznaczone w projekcie Programu zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi i krajobraz, gdyż obszary rewitalizacyjne są zdegradowane i przekształcone antropogenicznie.

Realizacja działań przewidzianych w projekcie GPR powinna mieć na uwadze potrzebę ochrony krajobrazu oraz konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, w myśl Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98).

7.11. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Działania przewidziane w Programie są związane z podjęciem nowych inwestycji na obszarze gminy, co będzie skutkowało budową, a także zabiegami modernizacyjno-remontowymi. Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe, odwracalne i występujące tylko na terenie prowadzonych prac i w ich najbliższym sąsiedztwie. Prace realizowane w ramach tych zadań będą źródłem hałasu, którego głównym emitorem będzie praca urządzeń mechanicznych. Zadania, których realizacja będzie się wiązać z użyciem ciężkiego sprzętu powinny być prowadzone w dzień, aby nie zakłócać ciszy w porze nocnej. Dla zminimalizowania emisji hałasu i spalin, podczas prac zostaną użyte maszyny w pełni sprawne, które zostaną wykorzystane do prac zgodnych z ich przeznaczeniem i możliwościami, tak aby nie powstały inne zagrożenia, np. dla pracowników i osób postronnych znajdujących się w pobliżu. Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i ustąpi z chwilą zakończenia prac.

Podczas prac ziemnych i montażowych, w sąsiedztwie placu budowy wystąpią potencjalne bezpośrednie i krótkotrwałe uciążliwości w tym: emisja hałasu, zanieczyszczeń do powietrza oraz wytwarzanie odpadów. Oceniono je jako krótkoterminowe. Prace związane z budową przedsięwzięć wiązać się będą ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego, środków transportu. Hałas będzie miał zasięg lokalny. Ewentualne uciążliwości będą minimalizowane poprzez prowadzenie prac w porze dziennej w godz. 6.00-22.00 oraz zastosowanie urządzeń i maszyn w pełni sprawnych.

Do działań, które mogłyby zmniejszyć emisję hałasu w gminie należą inwestycje drogowej, w szczególności stosowanie cichych nawierzchni. Wskazana jest również rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych, dzięki czemu mieszkańcy mogą wybrać inny środek transportu zamiast samochodów osobowych emitujących hałas drogowy.

Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku działań związanych z rozwojem OZE opartych na energii słońca. Dotyczy to linii

łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne.

Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost średnich temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym powoduje zwiększenie się poziomów dźwięków – zwłaszcza tych generowanych przez urządzenia mechaniczne oraz elektryczne. Wzrost temperatury wymusza również, intensywniejsze działanie układów chłodzących co również może powodować uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w gminach, gdzie naturalny krajobraz uległ największym przekształceniom. Aby zmniejszyć negatywny wpływ wysokich temperatur należy zwiększać ilość terenów zielonych oraz niwelować efekt tzw. „miejskiej wyspy ciepła". Wzrost temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym może powodować zmiany w rozchodzeniu się pól elektromagnetycznych wokół emiterów a w efekcie mieć negatywny wpływ na ludzi oraz środowisko. W celu zmniejszenia takiego wpływu należy zwiększać powierzchnię terenów zielonych oraz brać pod uwagę czynniki klimatyczne, podczas wybierania lokalizacji dla źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

7.12. Gospodarka odpadami i ograniczenie powstawania odpadów

Powstawanie dużej ilości odpadów (w szczególności budowlanych) będzie związane z realizacją inwestycji dotyczących budowy nowych obiektów. Wszystkie wytworzone odpady na poszczególnych etapach, zostaną zagospodarowane zgodnie z przepisami ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. Odpady będą zbierane selektywnie w wydzielonych i przystosowanych miejscach, w warunkach zabezpieczających przed przedostaniem się do środowiska zanieczyszczeń.

7.13. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii

Planowane do realizacji przedsięwzięcia ujęte w Programie nie są zaliczane do obiektów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii przemysłowych wg Rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 26 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. 2016, poz. 138).

Ryzyko wystąpienia poważnej awarii podczas realizacji Strategii może być związane z poważną awarią w transporcie drogowym, niekontrolowanym wyciekiem przewożonych substancji niebezpiecznych, wyciekiem płynów eksploatacyjnych na skutek usterek technicznych. Ze względu na charakter przedsięwzięć, które nie wiążą się z koniecznością użycia niebezpiecznych substancji ani technologii nie przewiduje się wystąpienia zagrożenia dla środowiska. Realizacja układu komunikacyjnego gminy nie będzie jednak bezpośrednio wpływała na wystąpienie poważnej awarii, będą to jednak potencjalne lokalizacje wystąpienia tego niekorzystnego zdarzenia.

VIII. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko wykazała, że niektóre z przedsięwzięć realizowanych w ramach projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice mogą negatywnie wpłynąć na środowisko. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych budową nowych obiektów można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska, tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie

zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W wyniku realizacji projektu GPR może potencjalnie dojść do oddziaływania na obszary chronione, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia wynikające z dokumentu były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych.

Poniżej przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w POŚ na poszczególne komponenty środowiska:

Ochrona powierzchni ziemi i wód:

- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni.
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację.
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchniczych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów.
- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną.
- Prawidłowe przechowywane substancji ropopochodnych oraz inne materiałów.
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.
- Właściwe postępowanie z odpadami.
- Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu.
- Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów.
- Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu.
- Ograniczenie uszczelniania zlewni, np. poprzez planowanie rezerw terenu, które ma służyć zapewnieniu możliwości swobodnej infiltracji wód do ziemi,

- Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi - oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni (jest to szczególnie ważne w miastach),
- Prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód.

Ochrona powietrza:

- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu. Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych.
- Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb itp.
- Pogłębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia.
- Zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu.
- Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów.
- Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej.
- Stosowanie przepisów BHP.
- Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin.
- Na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza.
- Unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów,
- Przestrzeganie zaostrzonych zapisów pozwoleń budowlanych.

Różnorodność biologiczna (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji.
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną.
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych.

- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk.
- Wycinkę drzew i krzewów należy ograniczyć do niezbędnego minimum wynikającego z bezpośredniej kolizji z przedmiotowym przedsięwzięciem,
- Za wycinkę drzew i krzewów należy dokonać nasadzeń zastępczych. Do nasadzeń należy wykorzystać jedynie rodzime gatunki drzew i krzewów. Oszacowanie ilości drzew i krzewów do wycinki oraz wskazanie lokalizacji nasadzeń zastępczych należy uzgodnić po sporządzeniu operatu dendrologicznego,
- Wycinkę drzew i krzewów należy prowadzić poza sezonem wegetacyjnym,
- Drzewa i krzewy nieprzeznaczone do wycinki, a które znajdują się w sąsiedztwie prac budowlanych należy zabezpieczyć przed uszkodzeniem pni, korzeni i konarów,
- Wykopy wykonywane w strefie korzeniowej drzew będą wykonywane wyłącznie ręcznie,
- Roboty ziemne w obrębie korzeni drzew i krzewów nie powinny być prowadzone w okresie wegetacji roślin, a szczególnie w okresie letnim. Najkorzystniejszym okresem do wykonania tych robót są miesiące od października do końca marca,
- Wykopy w obrębie drzew nie powinny trwać dłużej niż dwa tygodnie, a przy wietrznej, wilgotnej pogodzie trzy tygodnie. W celu niedopuszczenia do przesuszenia systemu korzeniowego, wykopy przy drzewach i krzewach powinny być zasypywane e jak najkrótszym czasie,
- Powstałe wykopy w sąsiedztwie drzew i krzewów należy zasypać warstwą kompostu lub ziemi urodzajnej,
- W przypadku kolizji konarów drzew z praca sprzętu budowlanego w wyniku, którego może dojść do uszkodzenia mechanicznego, gałęzie zagrożone uszkodzeniem należy podwiązać do gałęzi położonych powyżej. Jeżeli jest to zabieg niewystarczający w ostateczności należy usunąć lub skrócić kolidujące gałęzie, a rany po cieciach należy zabezpieczyć środkiem impregnującym z dodatkiem środka grzybobójczego,
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji.
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki.
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów.
- Stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu),

- Uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody, a także biorąc pod uwagę potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt i roślin oraz korytarze migracyjne i łączność ekosystemów.

Z uwagi na prawdopodobieństwo konieczności usuwania drzew i krzewów w związku z realizacją planowanych zadań zwraca się uwagę, że drzewa oraz krzewy wymagają szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić, aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie, np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać, że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew. (Suchocka M., Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa, 2016).

<u>Ochrona przed hałasem i drganiami:</u>

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 7:00 a 20:00.
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia.
- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych.
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu.
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas.

- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni.
- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko,
- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów.
- Sprawne przeprowadzenie prac.
- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją.
- Stosowanie barier akustycznych na etapie realizacji konkretnych inwestycji drogowych (szczególnie w miejscach przejścia dróg uciążliwych przez tereny mieszkaniowe i usług chronionych),

Ochrona krajobrazu

W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania poszczególnych kierunków wsparcia na krajobraz konieczne jest odpowiednie planowanie inwestycji, uwzględniające konieczność wkomponowania planowanych obiektów w istniejący krajobraz.

Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków, dóbr materialnych

Wszelkie działania mające na celu ochronę obiektów zabytkowych i utrzymanie ich w należytym stanie należy planować i realizować zgodnie z wymogami i uzgodnieniami z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Budowa nowych obiektów inwestycyjnych będzie zlokalizowana w zurbanizowanych części gminy w obszarach zdegradowanych.

Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest utrudnione.

Realizacja pozostałych działań proponowanych w ramach GPR (o charakterze nieinwestycyjnym) nie wymaga rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

Zgodnie z art. 17, 33, 45, Ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) określono zakazy mogące występować na terenie gminy.

IX. Propozycja działań alternatywnych

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W przypadku projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji Programu. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz stanu środowiska na terenie gminy i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji Programu prowadzić będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

X. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112), z rozdziału 3, działu VI dotyczącego postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku projektów polityk, strategii, planów i programów, opracowywany dokument nie będzie wywierał znaczącego oddziaływania transgranicznego.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

XI. Monitorowanie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Monitorowanie i ewaluacja to istotne elementy systemu wdrażania rewitalizacji w Starachowicach. Należy na wstępie zaakcentować zasadniczą różnicę miedzy monitorowaniem a ewaluacją – monitorowanie to zasadniczo systematyczne rejestrowanie i raportowanie, a ewaluacja to cykliczna ocena stopnia osiągania założonych celów.

W ramach aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, z uwagi na powodzenie przyjętego w 2017 r. systemu monitorowania i oceny realizacji założeń GPR uwzględniono taki sam schemat tego procesu. Biorąc pod uwagę wysoki poziom zrealizowanych przedsięwzięć jak i przedsięwzięcia, których realizacja trwa, zmiana systemu w tym czasie mogłaby wpłynąć na realną ocenę osiągniętych wyników.

Monitorowanie i ewaluacja procesów rewitalizacji w szerszym wymiarze spełniać będą następujące funkcje[34]:

I. **Poprawa wdrażania i bieżącej jakości gminnego programu rewitalizacji, usprawnienie zarządzania programem rewitalizacji – jego struktur i procedur (wydajności);** podniesienie jakości realizacji poprzez weryfikację, w jakim stopniu interwencja realizuje poszczególne cele GPR, jaka jest jakość produktów, czyli efektów poszczególnych przedsięwzięć (skuteczność).

II. **Wzmocnienie poczucia partnerstwa i współwłasności, rozwijanie współpracy, interakcji i sieci powiązań pomiędzy interesariuszami rewitalizacji w Starachowicach; aktywizowanie zasadniczych podmiotów i wciągnięcie ich do działania; upodmiotowienie marginalizowanych lub wykluczonych interesariuszy.**

III. **Polepszanie zrozumienia:**

- wyjaśnienie interesariuszom czynników i procesów, które decydują o sukcesie lub niepowodzeniu rewitalizacji (łącznie z efektami nieplanowanymi),
- zweryfikowanie teorii i założeń, jakie legły u podstaw programu rewitalizacji,
- wyciągnięcie wniosków dla innych (istotne z punktu widzenia uczestnictwa w projekcie pn. Modelowa Rewitalizacja Miast) i promowanie dobrych praktyk,
- budowanie zdolności ewaluacyjnej.

[34] Oprac. własne na podstawie: *System monitorowania rewitalizacji - Wojciech Jarczewski, Janusz Jeżak, Instytut Rozwoju Miast, Kraków 2010*

IV. Rozliczenie i wzmacnianie odpowiedzialności:

- zademonstrowanie mieszkańcom Starachowic, w jakim stopniu poszczególne cele zostały zrealizowane,
- zademonstrowanie (również władzom regionalnym i krajowym), jak dobrze zostały wykorzystane publiczne środki (użyteczność i trwałość).

V. Poprawa planowania rewitalizacji w Starachowicach (i w szerszym kontekście – planowania rozwoju całego miasta):

- zapewnienie racjonalności i uzasadnienie interwencji (trafność),
- zapewnienie sprawnej alokacji środków publicznych (zewnętrznych i własnych) poprzez cykliczne weryfikowanie logiki interwencji, racjonalności celów oraz spójności GPR.

Wskazane wyżej funkcje są rozwijane w miarę postępu realizacji GPR głównie przez Prezydenta (Urząd Miasta), a także, ze względu na ich zakres, przez innych interesariuszy rewitalizacji, w tym przez Komitet Rewitalizacji i Radę Miasta.

Monitorowanie

Cel monitorowania

Monitorowanie w ramach systemu rewitalizacji w Starachowicach ma dwa bezpośrednie cele główne:

- po pierwsze umożliwia **obserwację postępów procesu rewitalizacji** oraz stosowne raportowanie,
- po drugie umożliwia **porównywanie zróżnicowań wewnątrzmiejskich** – szczególnie pomiędzy obszarem rewitalizacji a pozostałymi fragmentami miasta (m.in. czy te zróżnicowania dzięki realizacji GPR się niwelują).

Efekty monitorowania stanowią najważniejszą bazę ewaluacji (oceny) osiągania celów GPR.

Monitorowanie, podobnie jak wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, opiera się na obiektywnych i weryfikowalnych miernikach i metodach badawczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań.

Monitorowanie postępów procesu rewitalizacji opiera się na wskaźnikach rezultatu przyporządkowanych do każdego celu szczegółowego (patrz tabela celów szczegółowych). Każdy cel szczegółowy posiada 2 takie wskaźniki. Wartości wskaźników są ujmowane w rocznych raportach. Raporty publikowane są na stronie internetowej poświęconej rewitalizacji Miasta Starachowice (https://rewitalizacja.starachowice.eu/).

Porównywanie zróżnicowań wewnątrzmiejskich, a zatem badanie osiągania spójności wewnątrzmiejskiej odbywa się przez cykliczne badanie zmian wybranych wskaźników z delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Odbywa się ono w ramach co-trzyletniej oceny (ewaluacji) GPR.

Zespół monitorujący

Za monitorowanie procesu rewitalizacji w Starachowicach odpowiedzialny jest Zespół ds. rewitalizacji (stanowiący kontynuację Zespołu powołanego zarządzeniem nr 70/2016 Prezydenta Miasta Starachowice z dnia 22 lutego 2016 r.). Prace Zespołu koordynuje Pełnomocnik Prezydenta Miasta Starachowice ds. Rewitalizacji. Pełnomocnik odpowiada za sporządzenie przedstawianie cyklicznych raportów z monitorowania rewitalizacji. Za cykliczne pozyskiwanie danych i informacji odpowiadają we właściwym zakresie tematycznym członkowie Zespołu, pozyskując je również z innych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i od jednostek podległych. Za pozyskiwanie danych i informacji do monitoringu od interesariuszy niepublicznych odpowiada Pełnomocnik Prezydenta Miasta Starachowice ds. Rewitalizacji.

Raport roczny

Raport roczny z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji sporządzany jest za każdy rok kalendarzowy, do 30 kwietnia roku następnego. Raport przedkładany jest do akceptacji Prezydentowi Miasta. Prezydent przedstawia raport roczny Radzie Miasta. Raport roczny jest także opiniowany przez Komitet Rewitalizacji.

Raport roczny zawiera **najważniejsze informacje** o postępie realizacji poszczególnych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych wskazanych w GPR, w tym informację w zakresie osiągania tzw. wskaźników produktu, czyli mierzalnych efektów poszczególnych projektów lub przedsięwzięć. Raport zawiera także informacje na temat aktywności interesariuszy rewitalizacji w kontekście przedsięwzięć podstawowych i pozostałych. Celem sporządzenia raportu rocznego jest przede wszystkim informacja w zakresie terminowości i merytorycznej poprawności realizacji GPR. Ponadto, coroczne raporty stanowią jedną z podstaw cyklicznej oceny, która jest wymogiem ustawy o rewitalizacji.

Ocena (ewaluacja) GPR

Ustawa o rewitalizacji stanowi, że GPR podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, a ocena ta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie BIP.

Dotychczasowa ocena GPR odbywała się zgodnie z harmonogramem wskazanym w Programie do roku 2025 r. Po przeprowadzonej w 2024 roku ocenie za rok 2023 (ewaluacja mid-term) zdecydowano

o konieczności aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji z jednoczesnym wydłużeniem jego obowiązywania do roku 2027. Świadczy to o odpowiednio opracowanym systemie, dzięki któremu możliwe było podjęcie działań w odpowiednim czasie. Kolejna ocena zostanie przeprowadzona w 2027 r.

Zasadniczym celem co trzyletniej ewaluacji realizacji GPR jest ocena aktualności i stopnia realizacji programu, w tym zwłaszcza jego celów. Ocena prowadzona jest przez Prezydenta Miasta, a więc to po stronie władz gminy odpowiedzialnych za koordynację procesu rewitalizacji spoczywa odpowiedzialność za zorganizowanie procesu oceny i przełożenie jej wyników na odpowiednie działania w odniesieniu do programu rewitalizacji. Biorąc jednak pod uwagę treść art. 5 ustawy o rewitalizacji wyraźnie wskazującego, że również przy ocenie rewitalizacji zadbać należy o aktywny udział interesariuszy, zostanie dopilnowane, aby proces ten miał wyraźnie partycypacyjny charakter. Wynika to choćby z faktu, że nie kto inny, jak interesariusze (a więc na etapie realizacji programu jego uczestnicy) będą mieli wyrobione zdanie na temat przebiegu wdrażania i ich opinia, uwagi, spostrzeżenia muszą być wzięte przez wykonawcę pod uwagę w trakcie oceny. Partycypacyjny charakter procesu oceny GPR ograniczy się do czynności wymienionych w art. 22 ust. 2, tj. zaopiniowania oceny przez Komitet Rewitalizacji oraz jej publikacji w BIP. To działania formalne wieńczące procedurę oceny – konieczne i oczywiste (Komitet Rewitalizacji jako ciało opiniodawczo-doradcze w procesie rewitalizacji musi wypowiedzieć się w tak istotnej sprawie jak ocena programu rewitalizacji), niemniej jednak niewystarczające do wypełnienia wymagań art. 5. Przepis ten mówi m.in. o aktywnym udziale interesariuszy (wszystkich, a nie tylko ich reprezentacji w Komitecie Rewitalizacji) w ocenianiu sposobu prowadzenia rewitalizacji, a więc interesariusze zostaną włączeni w proces już na etapie formułowania oceny, a nie tylko opiniowania już gotowego dokumentu.

Prowadzona ocena dotyczy z jednej strony aktualności treści GPR, a z drugiej stopnia jego realizacji. W obu przypadkach wnioski z oceny mogą wskazywać na potrzebę zmiany programu. Analiza aktualności programu będzie zatem mieć szeroki zakres, aby odnieść się do wszystkich istotnych kwestii. Z jednej strony ma odpowiedzieć na pytanie czy w świetle doświadczeń zdobytych w trakcie jego wdrażania program został prawidłowo skonstruowany, tj. czy prawidłowo formułuje cele i identyfikuje działania służące osiągnięciu tych celów. Z drugiej strony treść GPR zostanie oceniona pod kątem istotnych zdarzeń i procesów, jakie w Starachowicach (a także w regionie i kraju) nastąpiły od momentu uchwalenia programu.

Ocena stopnia realizacji programu również jest niezwykle istotna. Zidentyfikowanie znaczących odstępstw w stosunku do ramowego harmonogramu wdrażania programu prowadzić będzie do zmiany tego harmonogramu w treści GPR. Ponadto ewentualne stwierdzenie tego, że program nie jest realizowany zgodnie z harmonogramem, zmusi do postawienia pytań o istnienie przeszkód i barier

oraz o to, jak je pokonać i jakie działania w związku z tym należy uwzględnić w programie. W takim wypadku rozważona też zostanie hipoteza, że być może opóźnienia świadczą o nietrafności programu – zaplanowane przedsięwzięcia są nierealistyczne lub też nie znajdują należytego oddźwięku w lokalnej społeczności i nie przynoszą zakładanych efektów. W takim wypadku ocena stopnia realizacji skutkowałaby wnioskami co do potrzeby przeformułowania programu.

Ocena programu – zarówno w kontekście jego aktualności, jak i stopnia zaawansowania wdrażania – powinna obejmować analizę tych samych wskaźników, które służyły szczegółowemu zdiagnozowaniu obszaru rewitalizacji. Bez tego niemożliwe będzie rzetelne przedstawienie oraz ocena zjawisk i trendów, które albo są rezultatem programu rewitalizacji albo też mogą na wdrażanie programu oddziaływać. Ocena nie będzie ograniczać się wyłącznie do tych wskaźników. Celowe będzie uwzględnienie innych wskaźników odnoszących się do procesu realizacji programu. Ocena nie sprowadzi się wyłącznie do analizy danych liczbowych. Dla uzyskania pełnego obrazu wiele zagadnień wymagać będzie oceny opisowej i pogłębionych badań w wybranych sferach, w tym wskazującej na mechanizmy powstawania ewentualnych problemów, niekorzystnych zjawisk czy konfliktów.

Ocena nie ogranicza się do pomiaru efektów realizacji przedsięwzięć (projektów), ale obejmuje również analizę związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy podjętymi (lub zaniechanymi) działaniami a osiągniętymi efektami.

Wnioski z oceny będą odnosić się do wszystkich celów GPR oraz do głównych aspektów rewitalizacji w Starachowicach (takich jak partnerstwo, komplementarność, kompleksowość, koncentracja) i wskazywać rekomendacje w zakresie:

- stopnia osiągania poszczególnych celów (strategicznego, głównych, szczegółowych),
- efektów rewitalizacji dla obszaru zdegradowanego oraz dla całego miasta,
- systemu instytucjonalnego rewitalizacji w Starachowicach.

Jako dodatkowy zamierzony efekt tak prowadzonego monitorowania i oceny GPR, można wskazać promowanie i stopniowe wprowadzanie kultury monitorowania i oceny działań publicznych we wszystkich sferach rozwoju miasta.

W przypadku, gdy wnioski z ewaluacji jednoznacznie wskażą na potrzebę modyfikacji GPR, Prezydent wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Art. 22 ust. 3 nakazuje przystąpienie do zmiany GPR, jeżeli z oceny przeprowadzonej w trybie art. 22 ust. 1 i 2 stwierdzona zostanie potrzeba takiej zmiany. Zarówno nieaktualność treści GPR, jak i niezadowalający stopień jego realizacji będą prowadzić do stwierdzenia potrzeby przeprowadzenia zmian w programie. Nawet jeśli treść GPR w wyniku oceny uznana zostanie za aktualną, a przebieg realizacji programu nie budzi zastrzeżeń, możliwe, że ocena (wypracowana przecież w procedurze partycypacyjnej) stwierdzać może potrzebę zmian polegających

na uzupełnieniu programu o dodatkowe kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Taka sytuacja świadczyłaby o sukcesie programu w warstwie partnerstwa, gdy w procesie jego realizacji następuje jego doskonalenie, wzbogacanie i włączanie się kolejnych uczestników i partnerów. Przystąpienie do zmiany GPR inicjuje Prezydent Miasta (który jest w tym zakresie związany treścią sporządzonej przez siebie oceny programu) poprzez wniosek skierowany do Rady Miejskiej. W takim wypadku do wniosku należy załączyć opinię Komitetu Rewitalizacji nt. oceny aktualności i stopnia realizacji GPR.

O ile art. 22 ust. 3 odnosi się do sytuacji, kiedy przeprowadzenie procedury zmiany GPR jest niezbędne, to równocześnie nie ogranicza możliwości zmiany GPR, jako dokumentu przyjętego uchwałą Rady Miejskiej, w każdym innym momencie, w którym Rada uzna to za potrzebne. Takie zmiany mogą dotyczyć wspomnianych uzupełnień w programie, ale również powinny odnosić się do eliminacji ewentualnych wykrytych błędów czy czynników wpływających na nieskuteczność programu – nawet jeśli nie zostały zidentyfikowane w trakcie formalnej oceny programu. Jeśli praktyka wykaże istnienie ewentualnych słabości w treści GPR, mających istotne znaczenie dla jego sposobu realizacji, należałoby niezwłocznie podjąć działania naprawcze (tj. przystąpić do zmiany GPR), a nie czekać do zakończenia najbliższej oceny programu, o której mowa w art. 22 ust. 1. Wszelkie zmiany w GPR nastąpią w takim samym trybie jakim został ustalony.

XII. Podsumowanie i wnioski

- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016 - 2027 (GPR) stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, polegających na wyprowadzeniu ze stanu kryzysu wyodrębnionych podobszarów rewitalizacji w gminie, przy aktywnym współudziale lokalnej społeczności, przedsiębiorców oraz wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji. Działania podejmowane w ramach GPR przyczynią się do odnowy i ożywienia oraz wzmocnienia integracji społecznej na terenie gminy.
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Starachowice jest zgodny ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym.
- Przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy analizy zgodności celów Programu z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na znaczną ich spójność oraz zharmonizowanie.
- Zdefiniowany obszar rewitalizacji będzie rewitalizowany z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Zarówno cele strategiczne jak i kierunki działań bazują na zdiagnozowanych potencjałach obszaru rewitalizacji oraz mają za zadanie zniwelować jego deficyty.
- Niektóre z zadań zaplanowanych do realizacji w ramach projektowanym programie mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko. Oddziaływanie to może być chwilowe, na etapie prac budowlanych i modernizacyjnych.
- W niniejszej prognozie zaproponowano szereg działań ograniczających negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko oraz przykłady kompensacji przyrodniczej.
- Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów.

XIII. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2027.* Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112).

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2027* nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza ponadto określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko.

Istniejący stan środowiska:

Powietrze atmosferyczne

Na podstawie klasyfikacji strefy świętokrzyskiej za rok 2023 stwierdzono:

- strefa świętokrzyska została zakwalifikowana do klasy C ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

W województwie świętokrzyskim głównym problemem są przekroczenia norm benzo(a)pirenu, którego główną przyczyną jest tzw. niska emisja. Wśród głównych działań naprawczych wskazano m. in. termomodernizacje budynków czy inwestycje w ciągi pieszo-rowerowe.

Hałas

W latach 2021-2023 na terenie gminy Starachowice nie prowadzono pomiarów hałasu drogowego i kolejowego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Głównym źródłem hałasu w gminie jest transport drogowy, spowodowany dużym natężeniem ruchu.

Wody

Obszar gminy leży w zlewniach dwóch jednolitych częściach wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednej jednolitej części wód podziemnych (JCWPd). Prowadzone badania stanu wód JCWP, zlokalizowanych na obszarze gminy wykazują zły stan ogólny. Stan wód podziemnych ocenia się jako dobry.

Głównymi problemami w zakresie gospodarowania wodami jest przede wszystkim wpływ działalności antropogenicznej pogarszającej jakość wód powierzchniowych. W GPR nasadzane będą drzewa i krzewy, co wpłynie pozytywnie na wody.

Gleby

Obszar miasta charakteryzuje się małym zróżnicowaniem warunków glebowych. Przeważające są gleby słabe V i VI klasy bonitacyjnej. Najlepsze grunty rolne kompleksów żytni dobry i zbożowopastewny mocny występują w południowo-zachodniej części miasta oraz w dolinie rzeki Kamiennej w Michałowie. Są to gleby IVa i IVb klasy bonitacyjnej.

BADANIA MONITORINGOWE GLEB

Monitoring chemizmu gleb gruntów ornych Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.). Na terenie gminy Starachowice nie jest

zlokalizowany żaden stały punkt pomiarowo-kontrolny, w związku z czym, analizowana jednostka nie jest objęta monitoringiem chemizmu gleb ornych realizowanych w ramach obowiązującego Państwowego Monitoringu Środowiska.

Zgodnie z GEOSERWISEM GDOŚ, na terenie gminy nie występują szkody w środowisku, ale występują historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi:

1. Substancje: Ołów (Pb); Cynk (Zn); Miedź (Cu); Status: teren, na którym zakończono remediacje;
2. Substancje: Ołów (Pb); Cyjanki – związki kompleksowe; Nikiel (Ni) Status: teren, na którym zakończono remediacje.

Zasoby przyrodnicze

Na terenie gminy Starachowice występują następujące formy ochrony przyrody:

- Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Użytek ekologiczny im. Bolesława Kazimierza Stanislawa Papi;
- 9 pomników przyrody.

GDOŚ nie wyznaczył na terenie gminy Starachowice korytarzy ekologicznych.

Na obszarze rewitalizowanym występuje Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu, Użytek ekologiczny im. Bolesława Kazimierza Stanislawa Papi oraz pomniki przyrody.

W odniesieniu do zasobów przyrodniczych istotne jest zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu. Wskazane są nasadzenia roślinności, co będzie mieć pozytywny wpływ na wiele komponentów środowiska.

Przy sporządzaniu *Prognozy* zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej.

W projekcie *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2027* wyznaczono cele rewitalizacji, które określą konkretne kierunki działań. Cele strategiczne obejmują wymiar społeczno-gospodarczy i przestrzenno-środowiskowy. Wskazane cele i kierunki działania stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy w poszczególnych podobszarach rewitalizacji.

W rozdziale 5 Prognozy opisano teren gminy Starachowice z podaniem portretu gminy, charakterystyki struktury demograficznej, przyrodniczej i gospodarczej. W miarę możliwości scharakteryzowano obszar, który zostanie poddany rewitalizacji.

W ramach tworzenia dokumentu prowadzona była szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym. Część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu Gminnego Programu Rewitalizacji na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie pośrednie, wtórne, skumulowane, stałe/długoterminowe, chwilowe/krótkoterminowe, pozytywne, negatywne i neutralne na następujące komponenty środowiska wykorzystując metodę macierzy interakcji:

- Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000;
- Różnorodność Biologiczna;
- Ludzie;
- Rośliny;
- Zwierzęta;
- Powietrze;
- Klimat;
- Klimat akustyczny;
- Wody (w tym JCW);
- Powierzchnia ziemi;
- Krajobraz;
- Zasoby naturalne;
- Zabytki.

W przypadku Gminy Starachowice istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązkiem przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Przedstawione przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane w obrębie jednej gminy, konkretnie na obszarze poddanym rewitalizacji.

W związku z powyższym przedsięwzięcia te charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko. Ponadto, w przypadku wielu przedsięwzięć główne oddziaływanie na środowisko występuje w fazie realizacji przedsięwzięcia i ma ono również czasowo ograniczony charakter. Zadania inwestycyjne są zazwyczaj realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy.

Do negatywnych oddziaływań na środowisko podczas realizacji inwestycyjnych można zaliczyć:

- zmiany stosunków gruntowo-wodnych;
- zmianę warunków siedliskowych;
- tworzenie barier w migracji zwierząt;
- wycinkę roślinności;
- użycie maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji);
- naruszenie jego pierwotnego stanu obiektów zabytkowych;
- zajęcie terenów pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych.

Pozytywne skutki realizacji planowanych zadań:

- mniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód, ziemi i powietrza;
- minimalizacja zużycia zasobów naturalnych;
- poprawa walorów krajobrazowych;
- zapewnienie stabilności siedlisk przyrodniczych;
- mniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód, ziemi i powietrza;
- poprawa stanu środowiska i jego elementów, w perspektywie długoterminowej;

Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W kolejnych rozdziałach omówione zostały oddziaływania transgraniczne oraz rozwiązania alternatywne. W przypadku projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice, rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji Programu. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, a także stanu środowiska na terenie gminy i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na wybrane elementy środowiska oddziaływania w formie opisowej zawarto w rozdziale 7. Przeanalizowano: przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta, ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat, zabytki oraz dobra materialne, zasoby naturalne, wody, krajobraz i powierzchnię ziemi, hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.

Kolejnym etapem przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko była analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu. Zgodnie z Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112) przedstawiono rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W niniejszej Prognozie oddziaływania na środowisko opisano potencjonalne oddziaływanie transgraniczne oraz zaproponowano sposoby monitorowania realizacji Programu Rewitalizacji.

XIV. Zestawienie tabel, map oraz rysunków

Spis tabel

Tabela 1. Wybrane dane demograficzne – 2023 r. 26
Tabela 2 Wybrane dane demograficzne – 2023 r. 27
Tabela 3 Nowo zarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarcze na terenie Starachowic w latach 2020-2023 29
Tabela 4 Dynamika rejestrowania nowych podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji 2015-2016 r. 30
Tabela 5 Dynamika rejestrowania nowych podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji 2022-2023 r. 30
Tabela 6. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza 62
Tabela 7. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia. 63
Tabela 8. Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za lata 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin 65
Tabela 9. Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Starachowice 66
Tabela 10. Ocena stanu JCWP będących w zasięgu Gminy Starachowice 67
Tabela 11 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Starachowice, ocena za rok 2022 69
Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu 73
Tabela 13. Struktura lasów gminy Starachowice w roku 2023 77
Tabela 14. Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice 82

Spis rysunków

Rysunek 1. Zlewnie JCWP na terenie gminy Starachowice 66
Rysunek 2. Zagrożenie powodzią na terenie gminy Starachowice 70
Rysunek 3. Zagrożenie suszą na terenie gminy Starachowice 71
Rysunek 4. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Starachowice 77
Rysunek 5. Lokalizacja Inwestycji wyznaczonych w GPR Starachowice na tle form ochrony przyrody 119
Rysunek 6. Gatunki chronione zwierząt i roślin na terenie gminy Starachowice 126

Spis map

Mapa 1 Delimitacja obszaru rewitalizacji 10
Mapa 2 Funkcje budynków na obszarze rewitalizacji 14
Mapa 3 Największa nadprezentacja grup wiekowych na obszarze rewitalizacji do odsetka poszczególnych grup wiekowych w mieście 25
Mapa 4 Największa niedoprezentacja grup wiekowych na obszarze rewitalizacji do odsetka poszczególnych grup wiekowych w mieście 26
Mapa 5 Gęstość zaludnienia na obszarze rewitalizacji na 1 km^2 27
Mapa 6 Jakość powietrza na obszarze rewitalizacji w 2023 r. 32
Mapa 7 Przeważające funkcje na obszarze rewitalizacji 39